Biblioteca Bucureștilor

6
Iunie
2000

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

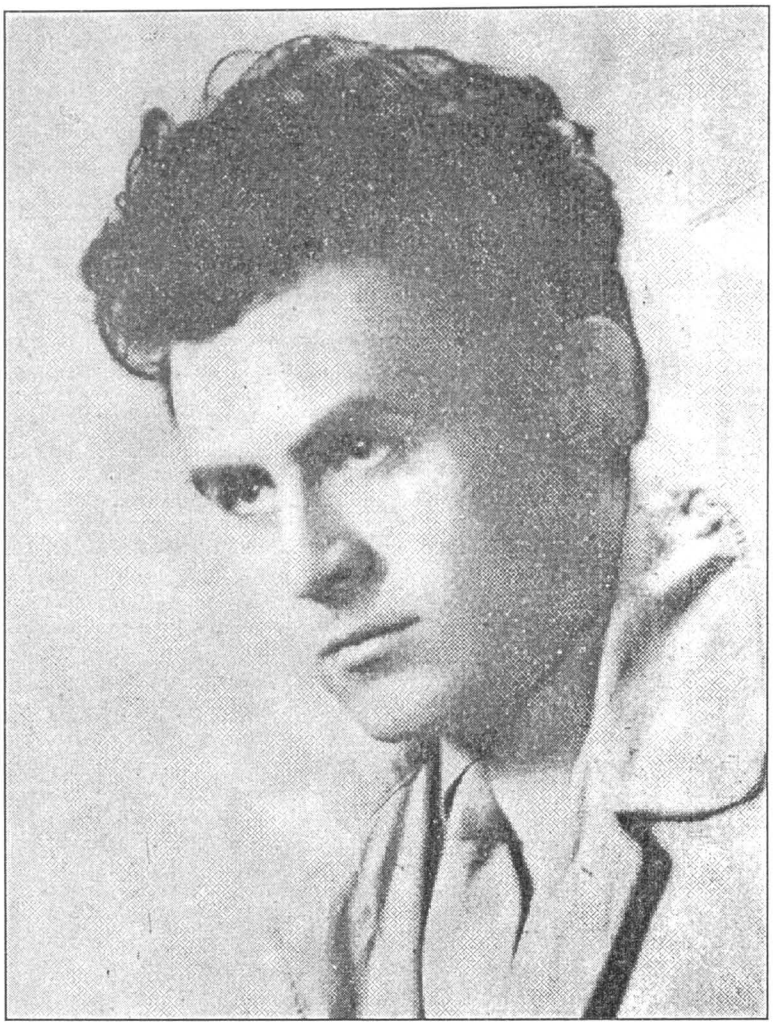

A. E. BACONSKY

1925 - 1977

75 de ani de la naştere

"Am voit să ard, să înalț, să iubesc, să dărâm,
am voit să plâng, să lupt, să ucid –
e oare o țară, un timp, un tărâm?…
un zid pretutindeni, un zid.

Voi pleca deci lăsând moştenire o lungă
trenă de sânge, de zgură, de fum –
puținii ce vor putea să mă ajungă
poartă stigmatul meu de pe acum.

Otrăviți-vă carnea! Din hoitul îmbălsămat
nici spic, nici floare, nici salcie nu dă!
iată se-aude istoria urlând depărtat –
cine are urechi de auzit, să audă!…"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Anul Eminescu 2

Bucureștii de altădată

Paul CERNOVODEANU – Călători străini din epoca Unirii şi înaintea Războiului de Independență 4

Ana Maria ORĂŞANU – Vechi zidiri bucureştene – Creatori şi opera lor Ion Dimitrie Berindei (IV) 6

Hugo von GAUDI – Bucureşti. Un scurt vademecum pentru germani (I) 8

Istoria cărții

Lucia RADU – Un călător maghiar din secolul al XIX-lea pe meleaguri dobrogene Veress Sándor 12

Centenar Antoine de Saint-Exupéry 14

Autografe contemporane

Nina VASILE – "Anul nostru din timpul absolut"sau Povestea "în sine încheiatului" către cetitor 16

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – În Sud, cu Panait Istrati... (în loc de final) 19

Puncte de vedere

Forumul Civic Național Român

Vasile ŞANDRU – Relațiile României cu Uniunea Europeană 22

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

Claudia LUX – Manageri ai bibliotecilor provenind din medii culturale diferite. Conflictul est-vest din Berlin 28

Agenda EBLIDA 31

Undeva, în Europa...

Teofil BĂLAJ – Marele "Oscar" şi calitatea de martor (I) 36

Agenda culturală

Bookarest 2000 37

Două publicații 37

Noutăți editoriale 38

Calendarul evenimentelor culturale – iunie 2000 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

[...] Răsfoim cu uimire o solidă şi reprezentativă antologie (ediţia antumă a lui Maiorescu plus cîteva poezii din adolescenţă) a poeziilor lui Eminescu în versiune engleză, o realizare remarcabilă ce ne uimeşte în primul rînd – cel puţin la nivel formal – prin acurateţea şi statornicia cu care s-a urmărit redarea fidelă a rimei eminesciene, un element care, după cum se ştie, a dezarmat şi dezarmează încă pe mulţi dintre cei ce s-au încumetat să transpună în engleză opera poetică a marelui nostru poet naţional.

Printr-un efort şi o muncă nedescurajată, Corneliu M. Popescu izbuteşte să creeze o fizionomie unitară, coerentă, consecventă tocmai acelui aspect al versului eminescian care se lasă cel mai greu surprins şi reflectat în tălmăcire: accentul pus de poet la joncţiunea articulaţiilor gîndului, cum poate fi numită încheierea fiecărui rînd în marea poezie. Rimele găsite sînt adeseori dovada unui simţ înnăscut pentru muzica limbii, ca de pildă în împerecherea creatoare:

"O sleep, o sleep in silence, when thousand torches loom
Wrapped in your silver garments, high in your crystal tomb"

(*Melancholy*)

– unde delicateţea şi subtilitatea imaginii sînt esenţial întărite şi conturate tocmai prin asonanţa "loom" / "tomb". [...]

Dacă adăugăm la aceasta scrupulul cu care a fost urmărită şi redată muzicalitatea accentelor secundare şi restituită, în engleză, fizionomia metrului, şi felul în care Corneliu Popescu a reuşit să rezolve problema formală fundamentală pusă de diferenţa de volum silabic între cuvintele uzuale ale limbii engleze confruntate cu cele ale limbii române, va trebui să spunem că – nu pe întinderi scurte de discurs poetic, ci pe întinderea mare a rostirii eminesciene în ceea ce are ea mai reprezentativ – înfăptuirea poetului interpret impresionează ca o victorie, cel puţin la nivel formal, remarcabilă. [...]

Luptînd cu asperităţile unui material lingvistic refractar, Corneliu Popescu, cu o străduinţă exemplară, a reuşit să dea un monument de răbdare şi perseverenţă pe care îl apreciem ca o mărturie emoţionantă a unei lecturi de adîncime a lui Eminescu, transpus în engleză cu dragoste şi pietate pînă la graniţele posibilului. Marea izbîndă a acestui atît de înzestrat şi promiţător interpret rămîne, dincolo de orice rezerve, aceea de a fi croit vestmînt sonor, în general adecvat, mai cu seamă pe planul rimei, ritmului şi metrului, dar, nu mai puţin, pe planul mesajului esenţial, poetului nostru naţional Mihai Eminescu. Publicarea acestei versiuni, în ale cărei limite vîrsta fragedă a interpretului şi modica lui experienţă poetică joacă, desigur, rolul unor circumstanţe atenuante, reprezintă, de bună seamă, un act de cultură care dovedeşte preocuparea unui tînăr din ţara noastră fascinat de mesajul artei eminesciene, apropriindu-l şi creindu-i, *motu proprio*, un făgaş nou de comunicare, sporindu-i astfel iradierea spre graniţele unor meridiane lingvistice de cea mai mare rezonanţă. Document sobru, de suflet, mărturie a unei vibraţii intelectuale şi poetice de indubitabilă forţă, versiunea engleză a poemelor lui Eminescu semnată de Corneliu M. Popescu reprezintă un bun cultural ce se cuvine cunoscut şi preţuit drept un semn al inimii ce nu moare.

(Andrei Brezianu, Prefaţa la *Mihai Eminescu – Poems*, Editura Eminescu, 1978)

What is love...

What is love? A lifetime spent
Of days that pain does fill,
That thousand tears can't content,
But asks for tears still.

With but a little glance coquet
Your soul it knows to tie,
That of its spell you can't forget
Until the day you die.

Upon your threshold does it stand,
In every nook conspire,
That you may whisper hand in hand
Your tale of heart's aspire.

Till fades the very earth and sky,
Your heart completely broken,
And all the world hangs on a sigh,
A word but partly spoken.

It follows you for weeks and weeks
And in your soul assembles
The memory of blushing cheeks
And eyelash fair that trembles.

It comes to you a sudden ray
As though of starlight's spending,
How many and many a time each day
And every night unending.

For of your life has fate decreed
That pain shall it enfold,
As does the clinging water-weed
About a swimmer hold.

English version by Corneliu M. Popescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În faptă dezvoltarea noastră de vro cîteva decenii încoace e mai mult decît ciudată. Regulamentul organic, o lege impusă de la străini, constituționalismul modern cu sistemul său de legi, primit de bunăvoie de la un popor, care istoricește e și mai străin de noi, decît muscalii, au șters fără tranziție vechea stare de lucruri pe fața pământului nostru, încît se pare că obiceiul pământului și clasele sociale s-au luat cu colbul de pe tălpile armielor ruseți de invazie și s-au ras deodată cu bărbile boierilor vechi, pe cari le-au făcut spravca frizorii franțuji. (*Fragmentarium*)

1 iunie. Doctorul Suțu comunică unui gazetar aceste lucruri despre soarta poetului bolnav: "Ce curios lucru! toți poeții cei mari ai țării sunt loviți de boala aceasta. Eliade, Bolintineanu, Gr. Alexandrescu, toți au fost victimele ei... Dar e positiv, că bietul Eminescu e victima unei prea mari frămîntări intelectuale. Astăzi, cînd e nebun, și tot se vede într-însul cît a cetit..."

După alte cîteva zile, doctorul Suțu declară: "Dacă boala își va urma cursul regulat, va mai putea trăi vreo trei ani; numai un caz accidental ar putea aduce o congestie cerebrală și să-l trăsnească pe loc..."

În timp ce se plimba prin strîmta curte a sanatoriului, în apropierea porții de fier forjat, Eminescu este lovit în frunte cu o piatră slobozită cu praștia de un alt bolnav, Petrea Poenaru. După cîteva zile, întrebat de medicul curatelei despre omul care l-a lovit în frunte, poetul răspunde că era "Un om bogat, care are 48 de moșii, 48 de rîuri, 48 de garduri, 48 de case, 48 de sate și care are 48 de milioane".

11 iunie. Iosif Vulcan publică în *Familia* reportajul unei vizite acasă la G. Sion. Despre Eminescu Sion spune: "Ceea ce mai mărește indispoziția poetului, e starea sănătății sale. Sufere de asthma, care îi împedică respirațiunea, îi ingreunează mersul și-i apasă tot fisicul". Vorbindu-i despre condiția materială a scriitorilor români, Sion îi mărturisește: "Alecsandri mi-a spus că n-a văzut nici un gologan din scrierile sale; Bolintineanu a murit în miserie – și dacă cîțiva scriitori tineri nu s-ar fi asociat, nici la mormîntul său n-ar indica o cruce modestă că acolo zac osemintele unuia din cei dintîi și mai mari poeți români; Alecsandrescu a murit cu faclia stinsă a geniului său; Mureșan a trebuit să stea la postul de translator, traducînd niște ordonanțe și legi seci, cari omoară spiritul liber; Eminescu, atît de adorat astăzi, ca să poată trăi, a fost silit să-și gîrbovească spiritul în serviciul unui ziar politic, ș-a publicat poesiile gratuit, căci în toată România nu s-a găsit nici un editor, nici un redactor care să-i fi dat vro remunerațiune..."

În cadrul aceluiași articol, Iosif Vulcan mai scrie următoarele privitor la Eminescu: "Pînă cînd a fost sănătos, nimene nu s-a gîndit să-i dea sprijin, nici public, nici Academie; numai cînd l-a izbit boala nenorocită, au venit amicii-i întru ajutorul lui, dar societatea și atunci a rămas nepăsătoare; iar statul abia atunci i-a votat recompensa, cînd nefericitul poet nu o mai putea întrebuința. Tocmai citesc, că de cînd Eminescu se află în casa de sănătate, nu mai primește nici această recompensă, căci parchetul a uitat să ia măsuri pentru numirea unui tutor care să primească pensia și să îngrijească de persoana lui". (*Familia*)

Un medic, Bursan, stă de vorbă cu poetul, pentru a încheia raportul medico-legal necesar instituirii curatelei. Răspunsurile poetului au profunzimea onirică a basmelor fantastice:

"– Cum te cheamă?

– Sunt Matei Basarab; am fost rănit la cap de către Petre Poenaru, milionar, pe care regele l-a pus să mă împuște cu pușca umplută cu pietre de diamant cît oul de mari.

– Pentru ce?

– Pentru că eu fiind moștenitorul lui Matei Basarab, regele se teme să nu-i iau moștenirea.

– Ce-ai de gînd să faci cînd te vei face bine?

– Am să fac botanică, zoologie, mineralogie, gramatică chinezească, evreiască, italienească și sanscrită. Știu șaizeci și patru de limbi..."

14 iunie. *Epoca* își încetează apariția.

15 iunie. "... Dimineața, el ceru să i se dea un pahar cu lapte și ceru să i se trimeată Dr. Suțu, căci vru să vorbească cu el. Era în momente de luciditate; doctorul întrebîndu-l cum se simte, Eminescu răspunde că are dureri în tot corpul, cari îi cășunează mult rău... Doctorul Suțu făcu eforturi să-l liniștească și poetul intră în camera sa să se culce. Peste o oră, intrînd din nou la el, constată moartea poetului". (Ziarele).

Titu Maiorescu notează în jurnalul său intim: "Pe la 6 ore a venit Ștemill (Șt. Mihăilescu, n.red.) și Vitzu la mine să-mi spună că astăzi pe la 3 ore a murit Eminescu în institutul de alienați al d-rului Sutzu (Strada Plantelor, București) de o embolie". [...]

Într-o scrisoare adresată prietenei sale Smara Andronescu-Gîrbea, Veronica Micle îi spuse: "Prin o fatală coincidență tocmai în ziua cînd el murise, eu, fără să știu, am scris versuri pe tema Ce n-ar da un mort din groapă și pe care le-am și publicat în *România*; gîndește-te, de un an de zile n-am făcut un vers cît de infim și în ziua aceea m-au cuprins un fel de friguri și în 20 de minute a fost făcută".

18 iunie. I.L. Caragiale publică în ziarul *Constituționalul* evocarea *În Nirvana*. Marele dramaturg spune aci despre Eminescu: "Avea aerul unui sfînt tînăr coborît dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare".

(Petru Vintilă, *Eminescu* – roman cronologic, Editura Cartea Românească, 1974)

Oricât de mult am suferit

Oricât de mult am suferit
În lunga 'nstrăinare,
Pururi în visu-mi te-am zărit
Cu luna, pe valuri de mare.

Pe marea tristă te-am căutat
Cu depărtate maluri
Și numai tu te-ai arătat
Pe mare, cu luna, din valuri.

Tu numai dulce îmi răsai
Și blândă 'ntotdeuna,
Cu al tău dulce chip bălai
Din valuri de mare, cu luna.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Călători străini din epoca Unirii și înaintea Războiului de Independență

Acad. Paul CERNOVODEANU

Anton von Alfthan

Sublocotenentul Anton von Alfthan, de origine finlandeză, a sosit la Bucureşti cu brigada I de artilerie de gardă în seara zilei de 14/26 septembrie 1877. "Cu un adevărat sentiment de fericire intrarăm în sala de aşteptare bine luminată a gării. În jurul unei mese se zăreau sumedenie de uniforme multicolore. Găseai acolo nu numai ofiţeri de pe front, ci şi funcţionari în uniformă de la contabilitatea armatei, telegraful şi poşta militară, precum şi ofiţerii de intendenţă, căci nu trebuie uitat că Bucureştii erau centrul de aprovizionare al oştirii.

Vânzătorii de mărunţişuri ofereau plăpumi de lână, şaluri, ciorapi, cămăşi călduroase şi alte lucruri de care un ostaş poate avea nevoie în viaţa sa de pe câmpul de luptă. Vânzătorii de ziare ne întindeau jurnalele diferitelor ţări.

Bucureştii sunt un oraş întins, cu vreo 200.000 de locuitori, interesant de vizitat chiar în treacăt. Privit din depărtare, în lumina amurgului înfăţişează un tablou încântător şi minunat. Nenumăratele biserici cu turlele lucind în soare, cu crucile lor strălucitoare ca aurul, mănăstirile construite în stilul caracteristic al ţării, dar acum aproape dărăpănate, clădirile măreţe la rând cu dughenele sărăcăcioase, acoperişurile de olane printre care se zăreşte verdeaţa grădinilor, toate formează o panoramă de o frumuseţe desăvârşită care se desfăşoară în faţa ochilor noştri.

Ce păcat că aceste impresii plăcute dispar de îndată ce soarele asfinţeşte! Suntem siliţi să trecem în întuneric prin şoseaua lungă care duce de la gară în oraş, arcurile trăsurilor fiind în primejdie de a fi strâmbate sau frânte în drumul făcut prin mahalale ale căror străzi de o murdărie de neînchipuit se prefac, când plouă, în adevărate cloace. Trebuie însă să recunoaştem că o mare parte de răspundere de starea deplorabilă a şoselelor o au carele grele, încărcate cu aprovizionare pentru armată, care treceau prin Bucureşti în timpul războiului...

Nenumăratele ulicioare ale Bucureştilor, care se încrucişează la fiecare pas, precum şi rândurile de case neregulate şi murdare nu dau impresia unui plan bine întocmit de sistematizare. Rar se întâmplă călătorului să vadă contraste atât de izbitoare ca în acest oraş. Palate frumoase stau alături cu biete cocioabe, cu măcelării murdare, echipaje elegante se întâlnesc cu căruţe primitive; lume bine îmbrăcată se împiedică de ţigani pe jumătate goi. Acelaşi contrast există între bulevardele din centrul oraşului şi străzile mici din mahalale.

Am descris în linii generale starea mizerabilă a cartierelor şi mahalalelor îndepărtate; centrul, dimpotrivă, prezintă aspectul luxos al oraşelor mari din apus: străzi pavate fără cusur, case înalte, magazine scânteietoare, hoteluri spaţioase şi confortabil amenajate.

Animaţia pe străzi este foarte intensă. Vezi oameni care pierd toată ziua de dimineaţă până seara tot plimbându-se pe trotuarul străzii celei mai distinse. Printre pietoni, femeile nu pot fi deloc considerate cele mai leneşe, pare chiar că cunosc întreg publicul pe care-l întâlnesc. Se zice că şi multe din doamnele care se plimbă cu trăsura ar duce o viaţă uşoară. Despre bărbaţi nu spun nimic, căci lor li se recunoaşte pretutindeni dreptul de a fi extravaganţi".

Acelaşi entuziasm al populaţiei bucureştene pentru Garda Imperială rusă a fost semnalat şi de căpitanul de husari **Robert de Heimann**, care a trecut prin Bucureşti la 3 septembrie 1877.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Emil de Sayn Wittgenstein-Berleburg

Aghiotantul țarului, principele Emil de Sayn Wittgenstein-Berleburg (1824 – 1876), care avea să-şi găsească moartea pe front, nu a făcut decât să treacă prin Bucureşti într-un scurt concediu de boală, la 26 septembrie/8octombrie 1877, relatând foarte sumar vizita sa la Cotroceni, găzduirea sa de către un Cantacuzin şi mesele luate la "Hôtel Brofft", de pe Calea Mogoşoaiei.

Vassili și Alexandr Vereșciaghin

În schimb, ni s-au păstrat *Amintirile* din războiul de la 1877 ale cunoscutului pictor Vassili Vassilievici Vereşciaghin (1842 – 1904) care cuprind câteva pasaje privitoare la Bucureşti. Talentatul artist a luat parte la atacul unui monitor turcesc pe Dunăre şi s-a aflat cu generalii Dmitri Ivanovici Skobelev şi Gurko la luptele de infanterie de la Plevna şi Balcani şi a intrat în Adrianopol cu trupele victorioase ale generalului Strukov. La Bucureşti s-a întors fiind bolnav şi a stat în Capitală aproape două luni şi jumătate. El a locuit la "Hotel Glück", bun şi nu prea scump, dar foarte frecventat; pictorul nu a descris oraşul dar a constatat că "la Bucureşti toată lumea, sau aproape toată, a folosit, într-un chip sau altul, trecerea ruşilor noştri; proprietarii de hanuri şi hoteluri trebuie să se fi îmbogățit". Fratele său, generalul Alexandr Vassilievici Vereşciaghin (1850 – 1909), a trecut şi el prin Bucureşti, iar prima impresie pe care i-a făcut-o oraşul a fost "foarte bună. Parcă e scufundat în grădini; strada principală, Calea Mogoşoaiei, e lungă, largă, iar pavajul excelent ar putea fi invidiat nu numai la Moscova dar şi la Petrograd".

Vsevolod Garșin

Dar cea mai frumoasă imagine asupra Bucureştilor, plină de admirație şi demonstrând avântul luat de capitala noastră, a lăsat-o vestitul scriitor Vsevolod Mihailovici Garşin (1855 – 1888) într-o scrisoare adresată mamei sale la 8 iunie 1877: "Oraşul acesta are un aspect absolut european, cel puțin străzile pe care am trecut noi. Orientul a rămas numai prin faptul că străzile sunt înguste şi întortocheate. În schimb, pavajele sunt admirabile, există instalații de gaz de luminat, tramvaie cu cai, case şi prăvălii frumoase. Curățenia este ca la Petrograd".

Calea Victoriei la 1862. Cortegiul Domnitorului Al. I. Cuza la deschiderea Camerei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vechi zidiri bucureştene – Creatori şi opera lor

Ion Dimitrie Berindei (IV)

Ana Maria ORĂŞANU

Edificiile cu programe de utilitate publică zidite în Capitală după proiectele arh. I.D. Berindei au fost puţine, s-au păstrat şi mai puţine, dar ele sunt remarcabile prin modul de abordare şi soluţionare a cerinţelor de temă. De asemenea, în cazul acestor lucrări, aportul creativ al arhitectului se relevă mai pregnant decât în programele private.

Acum îşi dovedeşte abilităţile de tehnolog asigurând funcţionarea optimă a edificiului; spaţiile componente se dimensionează şi se relaţionează corespunzător, construcţia se structurează iar volumele se modelează aşa încât să creeze o nouă prezenţă în situl existent. Plastica arhitectural-decorativă aleasă de arhitect exprimă însăşi concepţia sa despre estetica urbană într-un anume moment istoric, pentru anume amplasament şi funcţiune.

Aşa se explică unitatea în diversitate a celor câteva edificii la care ne vom referi: **Leagănul Sf. Ecaterina** (1900), **Hipodromul de la Băneasa** (1905), **Palatul Comisiei Dunărene** (1906) şi **Sindicatul Ziariştilor** din B-dul Carol I (1912).

Leagănul Sf. Ecaterina – moment inaugural

Leagănul Sf. Ecaterina a fost construit pe un teren din vecinătatea Şoselei Kiseleff şi oferea cadrul de activitate adecvat orfelinatului înfiinţat în 1897 din iniţiativa prinţesei Caradja. Era o instituţie filantropică, asemeni Azilului Elena Doamna, ce polariza elanurile caritabile ale unor doamne din înalta societate românească, contribuind la creşterea şi ocrotirea micuţilor abandonaţi. Arhitectura creată de Berindei este sugestivă. Clădirea de locuit înlănţuită cu sala de festivităţi şi capela sunt realizate în forme neoromâneşti, cu motive decorative inspirate din tradiţia bizantină. Impresia indusă de clădiri este de monumentalitate autohtonă, străveche, pe măsura nobilei misiuni asumate de distinsele comunitare.

Vechile clădiri sunt în prezent integrate ansamblului vast al Centrului de plasament pentru copii Sf. Ecaterina din B-dul Mareşal Averescu 17, alcătuit în majoritate din pavilioane moderne. Construcţiile lui Berindei rămân mărturii de istorie instituţională, arhitecturală şi urbană, cu atât mai preţioase cu cât autorul a apelat foarte rar la expresia plastică de factură naţională.

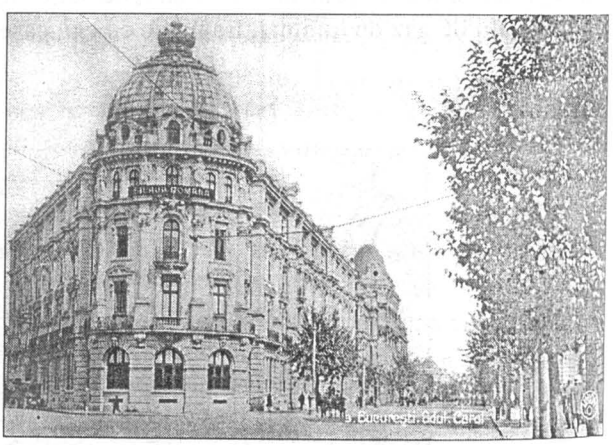

B-dul Carol I în 1921 (în plan secund, Sindicatul Ziariştilor)

Sindicatul Ziariştilor din B-dul Carol I nr. 21 este un edificiu monumental amplasat la intersecţia cu str. J.L. Calderon (pe atunci, str. Gr. C. Cantacuzino). Volumul se înalţă pe patru niveluri, cu faţade pe ambele străzi, racordate în unghi ascuţit, ceea ce accentuează efectul de elansare. Colţul se desenează din trasee curbe, elegante, încununate de o arcadă şi cupolă. Faţadele sunt tratate în registre orizontale; parterul cu arcade mari decupate pe peretele cu profile orizontale;

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

etajul întâi este subliniat de un balcon continuu; la etajele superioare se segmentează, servind la două ferestre în etajul trei şi doar la una în etajul patru. Fațada se termină cu o cornişă evazată şi un atic cu balustrii.

Motivele decorative sunt din stuc modelând elemente de arhitectură (arcade, console) sau componente plastice de natură fitomorfă şi zoomorfă. Sigla aşezământului (SZ) este cuprinsă într-un ecuson decorativ. Piesa principală, sala de adunări, ocupa etajul întâi (în prezent este folosită pentru reprezentațiile Teatrului Foarte Mic).

Hipodromul Băneasa

Hipodromul de la Băneasa reprezenta un loc de mare atractivitate pentru bucureşteni. Acolo viața Capitalei trepida la cotele mondenității occidentale: era locul sportivității elevate, al eleganței desăvârşite, al emoțiilor puternice generate de pariuri. În ansamblul construcțiilor şi amenajărilor, edificiul cel mai spectacular era pavilionul tribunelor. Locul destinat celor 5000 de spectatori era acoperit cu o copertină – consolă din beton armat, dovedind din partea arhitectului o extraordinară îndrăzneală constructivă. Oraşul se mândrea cu această construcție realizată la cote de dificultate rar atinse în primii ani ai secolului. Arhitectura era pe măsură, cu volume simple rezultate din structură, cu spații primitoare şi elegante. Hipodromul a fost demolat în anii '50 pentru a face loc giganticului ansamblu Casa Scânteii. De fapt, devenise anacronic față de istoria ce se prefigura.

Palatul Comisiei Dunărene a făcut parte din complexul expozițional aniversar realizat în Parcul Carol I în acel an jubiliar 1906. Planul de ansamblu şi amenajarea sunt opera arh. francez Redont, iar construcțiile au fost proiectate de un colectiv de arhitecți români. Lucrarea a avut o anvergură impresionantă pentru acele vremuri, desfăşurându-se pe 360.000 mp ce au fost remodelați cu 575.056 mc de pământ, plantați cu 94.000 arbori şi brazi, străbătuți de alei sinuoase care asigurau accesul la zecile de pavilioane şi clădiri. I.D. Berindei a făcut parte din colectivul de proiectare, dar a fost şi inspector general al lucrărilor.

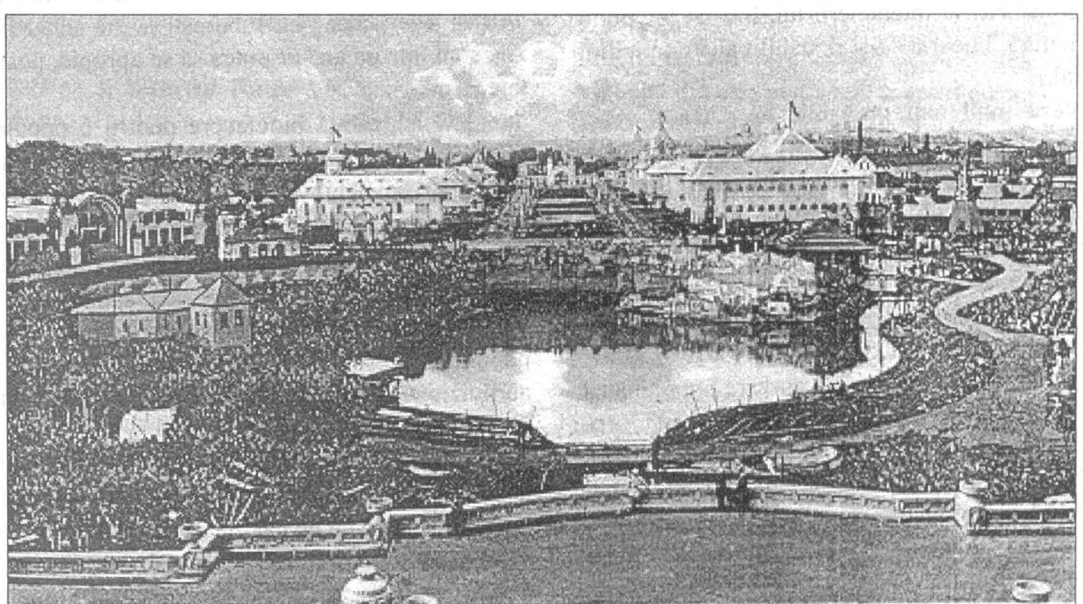

Bucureşti Parcul Carol I vedere Generală

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

București

Un scurt vademecum pentru germani (I)

Hugo von GAUDI

Multe lucruri s-au scris deja în scrieri mai mari şi mai mici şi s-a şi fabulat uneori despre Bucureşti, această capitală a Principatului Valahia, devenită curioasă în noua istorie a statelor europene prin imprejurările şi evenimentele cele mai diverse care s-au petrecut, mai ales în ultimele decenii.

Cu toate acestea, am dorit să oferim ocazia cititorilor acestui calendar şi compatrioţilor germani, care rămân un timp în această capitală, ca printr-o descriere concisă şi prin indicarea obiectivelor turistice şi a împrejurimilor să afle unele lucruri care poate le sunt încă necunoscute şi să îi cruţăm de efortul de a cunoaşte aceste lucruri din scrieri mai vaste sau scrise într-o limbă străină.

Bucureşti, capitala Valahiei, reşedinţa principelui domnitor şi a mitropolitului ca primat al ţării şi cap al bisericii şi sediu al guvernului, se află la 44⁰ 25' 41" latitudine vestică şi la 28⁰ 54'13" longitudine estică, în centrul districtului Ilfov, la o înălţime de 255 picioare deasupra nivelului mării, pe o câmpie largă, tăiată de diferite dealuri mai mult sau mai puţin importante şi de platouri muntoase; este împărţit aproape în două jumătăţi egale de râul Dâmboviţa care şerpuieşte în jurul terenului deluros. Mulţi etimologi au vrut să deducă numele oraşului din cuvântul valah *bucurie* conform căruia Bucureşti ar trebui să însemne oraşul bucuriei. Firește că Bucureştii oferă acum felurite bucurii care poate lipsesc din alte oraşe asemănătoare, numai că este foarte puţin probabil ca în anii tulburi preistorici ai întemeierii lui, într-un loc puţin favorizat de natură, bucuria să-şi fi stabilit aici domiciliul în mod special.

O ipoteză mult mai probabilă ar putea fi (căci lipseşte oricum o certitudine apodictică), chiar după analogia celorlalte nume valahe de localităţi, că un anume Bucur s-a stabilit aici înainte de toate şi a dat numele său aşezării care s-a extins treptat. O mică biserică dărăpănată, din lemn, nu departe de poalele colinei mănăstirii orăşeneşti Radu Vodă, în direcţia actualei străzi cu acelaşi nume care duce la bariera Dobroteasa, indică şi astăzi locul unde trebuie să se fi aflat prima aşezare împreună cu o biserică. Pluteşte, aşadar, până acum un întuneric, probabil de nepătruns, asupra originii adevărate şi a sorţii străvechi a Bucureştiului şi numai atât este cert, că în anul 1698 principele Constantin Brâncoveanu şi-a stabilit aici reşedinţa şi a pus astfel temelia pentru înflorirea neîncetată a acestui oraş, în timp ce fostele reşedinţe Câmpulung, Curtea de Argeş şi apoi Târgovişte căzuseră treptat în ruine. Astăzi, aceste localităţi abia se ridică la rangul unor târguri importante.

Călătorului care se apropie de oraş dinspre partea de sud-est sau sud-vest, o imagine frumoasă, impozantă i se înfăţişează privirii de pe înălţime. Această imagine produce o impresie deosebită prin întinderea nelimitată a acestui oraş specific european-asiatic, cu numeroasele sale turle bisericeşti acoperite cu tablă strălucitoare, cu grădinile întinse care înconjoară marea nesfârşită de case, împreună cu străzile sale lungi şi străduţele întortocheate şi prin priveliştea palatelor sale în imediata apropiere a colibelor sărăcăcioase şi ruinelor. Deoarece oraşul nu este prevăzut cu ziduri, porţi sau metereze nici în interior, nici la bariere, străinul poate deosebi oraşul propriu-zis de periferie numai prin faptul că primul are străzile pavate, casele aşezate mai strâns unele de altele, iar magazinele elegante concentrate mai mult în centrul oraşului. Şi totuşi, aproape zilnic se înalţă în aceste periferii, aşa-numite mahalale, noi case pompoase, se pavează străzi şi astfel unele din fostele periferii aparţin astăzi oraşului propriu-zis. La ultimul recensământ realizat în timpul Guvernului Provizoriu rusesc – imperial numărul caselor capabile de încartiruire se ridica la 12.000 iar numărul locuitorilor era de 80.000 de suflete. De atunci aceste cifre au crescut semnificativ şi astăzi se poate admite cu siguranţă că Bucureştii au cel puţin 15.000 de case (fără a lua în calcul numeroasele biserici şi mănăstiri împreună cu clădirile lor anexe spaţioase) şi 100.000 de locuitori (inclusiv străinii care permanent pleacă şi vin). Bisericile mai importante sunt în număr de 130. Nu sunt cuprinse în această cifră bisericile şi capelele mai puţin importante din mahalalele mai îndepărtate, al căror număr a crescut de asemenea de la recensământul sus-menţionat, astfel încât vechea legendă că "în Bucureşti există atâtea biserici câte zile sunt într-un an" ar putea să se apropie, poate, de realitate.

O adevărată binefacere pentru o populaţie aşa de numeroasă este râul sus-menţionat, Dâmboviţa; valurile lui tulburi şi nămoloase se limpezesc totuşi uşor, de la sine, prin amestecare puternică şi decantare liniştită sau cu ajutorul substanţelor chimice simple (alaun sau sâmburi amari) şi dau apoi o apă cristalină, sănătoasă şi moale; un mare număr de raci şi felurite specii de peşti delicioşi populează aceste ape întunecate. Nisipul lor fin, strălucitor aprovizionează vistieria ţării cu o cantitate semnificativă de aur aluvionar.

Apa este adusă locuitorilor în butoaie cu o capacitate de 40 – 50 vedre (sacale) fixate pe un cadru prevăzut cu 2 roţi şi trase de un cal, de către aşa-numiţii sacagii care au ales această ramură de comerţ; dar pe lângă aceasta există, mai ales în cartierele care se află mai departe de Dâmboviţa, foarte multe fântâni înconjurate de obicei cu cruci din lemn, săpate din pietate religioasă şi caritate, *ex voto* pentru binele claselor sărace. O fostă conductă de apă, care aproviziona prin mai multe fântâni oraşul cu apă minunată de izvor din aşa-numitul Cişmigiu, s-a ruinat şi încercarea secretarului de stat patriot C. Şuţu de a construi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cu mijloace proprii o fântână arteziană, în acelaşi scop, a trebuit din păcate să fie abandonată, în ciuda cheltuielii importante de bani şi energie, din cauza ruperii burghiului la mare adâncime.

Clima Bucureştiului nu este aşa de nesănătoasă, cum o prezintă unii străini. Mai ales pavajele străzilor iniţiate în ultimele decenii de către principele Grigore Ghica şi asanarea locurilor mlăştinoase şi deversarea apei (care înainte stagna sub podurile de lemn cu care erau acoperite străzile) şi a corpurilor putrede, precum şi dispoziţiile severe ale poliţiei în vederea curăţeniei şi îndepărtării substanţelor nocive, rău mirositoare au contribuit mult la îmbunătăţirea stării publice de sănătate şi la eradicarea sau, cel puţin, diminuarea frigurilor de primăvară şi de toamnă, adesea vătămătoare, care îi afectau mai ales pe străini.

Temperatura este de regulă schimbătoare şi aerul este permanent pus în mişcare de vânturi de durată mai mare sau mai mică, care uneori se transformă în uragane. În timpul caniculei mari din perioada verii nopţile sunt mereu reci şi astfel străinului i se recomandă să se ferească de răceala din timpul verii şi să fie extrem de precaut când consumă castraveţi şi pepeni reci precum şi toate fructele de aici, care sunt oferite de cele mai multe ori crude spre vânzare. Dacă face aşa, poate să se opună fără frică prejudecăţii adepţilor lui Bachus, anume că "apa din Dâmboviţa provoacă febră" (prejudecată motivată prin preferinţa pentru vinurile ieftine de aici), dacă nu este altfel obişnuit mai de dinainte: apa de aici nu-i va face nici un rău, poate doar necumpătarea.

Printre bisericile cele mai alese ale oraşului Bucureşti se numără:

Biserica mitropolitană, construită în anul 1655 de principele Constantin Basarab (numit Cârnu), unde se găseşte vechea reşedinţă a mitropolitului ţării şi în prezent şi sala de întruniri de dietă, Arhiva de stat şi Seminarul preoţesc.

Mănăstirea şi biserica Radu Vodă, înfiinţată de Alexandru Mircea al II-lea în anul 1575 şi reconstruită mai târziu, în anul 1614, de Radu Mihnea.

Mănăstirea şi biserica Sărindar, construită în anul 1634 de Matei Basarab, aici a fost înainte şi un spital de boli mintale.

Mănăstirea, biserica şi hanul Sf. Gheorghe (clădire spaţioasă pentru locuit şi magazie de mărfuri), construită de Constantin Brâncoveanu.

Biserica de la Curtea Veche înfiinţată în anul 1383 de Mircea Basarab. Fiind una din cele mai vechi biserici şi fostă biserică rezidenţială princiară, ea se bucură de privilegiul ca principele ajuns pe tron să primească ungerea aici.

Mănăstirea şi biserica Mihai Vodă. În clădirile anexe se găseşte în prezent Spitalul militar central. În faţa lui se găsesc ruinele reşedinţei princiare, arse în anul 1813, împreună cu biserica (Curtea arsă) pe colina de la Dealul Spirii, construită de principele Alexandru Ipsilanti în anul 1775.

Mănăstirea şi biserica Antim.

Mănăstirea şi biserica Episcopia Râmnicului. Locuinţa acestui episcop.

Biserica Colţea. Interesant este turnul (clopotniţa) prăbuşit în timpul marelui cutremur din 1802, din care a rămas numai jumătate, mai ales prin faptul că el a fost construit în anul 1715 de soldaţii suedezi din armata lui Carl al XII-lea. Era cel mai înalt turn din oraş. Lângă această biserică se află Spitalul Colţei reconstruit, o fundaţie a marelui spătar Mihai Cantacuzino din anul 1715.

Biserica Creţulescu, Biserica Sfinţilor Apostoli, Biserica Sf. Spiridon, Biserica Sf. Ioan, toate înconjurate de clădiri anexe spaţioase şi ziduri.

În afară de acestea există şi alte biserici importante, mai cu seamă cartierele unde se află acestea, care au adoptat numele lor: Sf. Voievozi, Sf. Ilie, Sf. Visarion, Domniţa Bălaşa, Sf. Sava, Precupeţii Noi, Pitar Moş, Sf. Elefterie, Icoanei, La Bradu, Batiştea, Tuturor Sfinţilor, Oţetari, Popa Petre, Precupeţii Vechi, Olari, Ioan-Mic, Mântuleasa, Sf. Vineri, Vergului, Popa Soare, Delea Veche, Delea Nouă, Udricani, Olteni, Izvorul Tămăduirii şi multe altele.

În fine, mai trebuie menţionate:

Biserica parohială româno-catolică, împreună cu mănăstirea franciscanilor, există din anul 1666 şi a fost reconstruită, în forma de astăzi, în anul 1812 după planul unui funcţionar austriac de aici. Ea se află în relaţie clericală, la fel ca biserica catolică bulgară construită în Dudeşti, cu episcopul de Nicopol. Din punct de vedere politic, ea se află sub protecţie austriacă.

Biserica evanghelică luterană. Existenţa ei datează încă din anul 1550, dar este atestată documentar abia în anul 1726. De la începutul secolului al 18-lea până la mijlocul lunii iulie 1839 această biserică s-a bucurat de protecţia deosebită a coroanei Suediei şi sub această protecţie a primit de la diferiţii principi domnitori favoruri remarcabile. Din 1839 ea stă sub protecţie unită austriacă şi prusacă.

Biserica reformată. Comunitatea acestei biserici era unită din cele mai vechi timpuri cu comunitatea confesiunii evanghelice luterane în care îşi ţinea serviciile divine. Din 1821 ea are o biserică proprie, nou construită, alături de biserica luterană. Protecţia laică a acestei biserici este exercitată de reprezentanţa chezaro-crăiască austriacă. Din punct de vedere religios, ea este supusă consistoriului reformat din Transilvania.

Biserica armenească şi cele **cinci sinagogi evreieşti** ale evreilor polonezi şi turci.

Clădirile şi instituţiile civile publice cele mai de seamă sunt: vechiul palat al principelui, Curtea administrativă, Municipalitatea, Curtea de justiţie, Direcţia superioară a poliţiei, Foişorul de foc şi Serviciul principal de stingere a focului, Comisariatul sectorului roşu împreună cu turnul de foc şi Serviciul de stingere a incendiilor, Închisoarea de stat împreună cu spitalul şi biserica, Statul major general, Cazarma cavaleriei şi infanteriei, Oficiul vamal principal, Colegiul şi muzeul de la Sf. Sava, Spitalul Colţea, Spitalul prinţului Brâncoveanu, Spitalul Filantropia, Maternitatea, hanul Constantin Vodă, hanul Zlătari, hanul Şerban Vodă, hanul Sf. Gheorghe, Teatrul.

Printre clădirile private vrednice de văzut se

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

numără palatul Alteței Sale principele domnitor G.D. Bibescu, un fost palat brâncovenesc princiar, care se alătură palatului celui mai onorabil, locuit de principele defunct Brâncoveanu. Mai sunt demne de amintit palatele principelui defunct Ghica, cu o școală de călărie amenajată cu gust, palatul Excelenței Sale, actualul ministru B. Știrbei, palatul domnului ban Filipescu, casa domnului Filip Lynsch, a domnului ban Mihai Ghica, casa defunctului bancher baron Meitani, construită în poziția cea mai bună și prevăzută cu cea mai frumoasă fațadă și încă multe alte locuințe scoase în evidență fie prin mărime, fie prin frumusețe și eleganță, printre care sunt de remarcat în principal casa domnului Oteteleșeanu, a domnului ministru Cherescu, a domnului bancher Hagi Moscu, a bancherului Halfon, a domnului Rallet și multe altele.

Există în București puține hoteluri și restaurante care să poată fi recomandate străinilor de prima clasă. Raritatea călătorilor și ospitalitatea locuitorilor împiedică construirea unor astfel de clădiri mari. Dintre cele existente cele mai bune sunt: hanul domnului Momolo din Curtea Teatrului, cel al domnului Kondori cu firma "La leul de aur" și așa-numitul han roșu cu firma "Hôtel de Valachie". Pentru călătorii mai puțin pretențioși poate că este suficient hanul Simion și hanul Manuc, totuși aici se servește mâncare grecească-turcească și aceia care nu iubesc o astfel de mâncare vor prefera masa de prânz servită la Cazino sau masa de birt oferită la un preț mic la "Gabran", dar mai ales bucătăria vieneză la domnul Brenner.

Căruțașii și călătorii săraci care se mulțumesc cu patru pereți goi și o bancă de lemn sau cu un loc în cârciumă găsesc în oraș, mai ales la bariere, suficiente birturi precum și un mare număr de bodegi și cârciumi și dughene cu mezeluri și alimente uscate (așa-numitele băcănii), precum și așa-numitele simigerii unde se găsesc covrigi, plăcintă, capete de oaie fripte în cuptor.

Străinul își poate stinge setea și foamea cu tot felul de alimente reci, sărate, afumate și conservate precum și cu alimente calde, fripte sau coapte în cuptor, dacă gustul său nu este prea delicat. Mai puțin numeroase decât cârciumile, totuși în număr suficient, sunt cafenelele amenajate fie turcește, fie în stil german, unde se joacă, în majoritatea cazurilor, biliard iar pe lângă tabla pentru jocul de dame, și alte jocuri; în toate însă se servește înghețată turcească (împreună cu cafea), ciubuc sau narghilea (un fel de tabac la care fumul, răcit prin apă, este tras printr-o țeavă lungă, sinuoasă) și dulcețuri diferite (fructe pregătite în zahăr), ba chiar în unele se servesc și mâncăruri din bucătăria turcească. Băuturi răcoritoare precum și produse de patiserie și lichioruri se găsesc în așa-numitele cofetării și vutcării. Totuși, aceste localuri nu sunt vizitate de persoanele cu vază, mai ales de doamne, care se mulțumesc să oprească echipajele lor în fața acestor localuri și să poruncească să li se aducă în trăsură înghețată și dulciuri.

Cazinoul se bucură de prezența aproape exclusivă a membrilor de vază ai clasei negustorilor și a altor persoane asemănătoare, ca oaspeți în fiecare zi, după cum germanii frecventează de preferință biliardul lui Brenner și Berkovici.

Omul obișnuit se răcorește cu șerbet (băutură dulce cu stafide) și bragă (băutură acrișoară din grâu) care sunt vândute în stradă. Iarna se încălzește cu salep care este vândut la fel, în stradă, mai ales dimineața.

Dacă străinii vor să cunoască și alte așa-numite locuri de distracții publice, atunci se vor limita, în timpul iernii, la teatru, unde de regulă se prezintă numai opere și la balurile publice. Astfel de săli de bal există în aproape toate hanurile sus-menționate și în multe alte locuri unde vine o lume destul de pestriță. Partea feminină a societății de vază și clasa de mijloc vizitează numai balurile mascate ale domnului Momolo din curtea teatrului și balurile de la "Leul de aur", unde în anumite zile apar și măști ca la celelalte baluri. În fiecare an, elita societății, atât a autohtonilor cât și a germanilor organizează picnicuri și societăți închise de dans. Cetățenii germani și micii industriași găsesc o astfel de societate la văduva Urban (Johannesin) în casa arhitectului Wels, acolo unde se pot gusta bucuriile carnavalului după model german.

Vara, reprezentările teatrale sunt rare. Majoritatea locuitorilor înstăriți merg la țară sau fac călătorii în stațiunile și capitalele din străinătate. Cei care rămân în capitală se pot bucura de plimbările și partidele de vânătoare din împrejurimile orașului și de grădinile periferice și băi; în București nu există încă, din păcate, locuri de plimbare ca în alte capitale și spațiile verzi de pe colinele metropolei sunt limitate și în general insuficiente.

Se pot menționa următoarele grădini:

Școala de înot, proprietatea domnului Bömches; înființată acum câțiva ani, pare puțin cam îndepărtată pentru a fi frecventată mai mult, așa cum ar merita. Un izvor, pretins a fi miraculos, se află în apropiere.

Grădina și baia publică a domnului Warmberg, duș și baie cu cabine pentru domni și doamne, amenajate complet, împreună cu un restaurant foarte bun, cafenea și biliard. De două ori pe săptămână se oferă concert de suflători în grădina iluminată, cu taxă de intrare, frecventat atât de germani cât și de autohtoni din clasele de vază, domni și doamne.

Grădina cu călușei. Un loc fără umbră, cu câteva alei, acoperite cu nisip, între pomi tineri și bănci vopsite, care abia în viitor ar putea merita poate numele de grădină. Călușeii, ca cei din Praterul vienez și o cafenea au făcut o bună afacere acum câțiva ani, la deschiderea grădinii, căreia i-au dat numele valah "Grădina cu cai" (de la caii de lemn ai caruselului). O baie publică cu apă caldă în vane și, de scurt timp, un duș sunt aici lucrurile cele mai bune.

Grădina, cârciuma și cafeneaua de la izvorul așa-numitului Cișmigiu unde se adună duminicile și în zilele de sărbătoare, dar mai ales la Paști, toate categoriile de oameni ca să danseze, să se ospăteze și să se joace. De Paști, această mare sărbătoare care durează mai multe zile în șir, una dintre distracțiile de seamă ale norodului este leagănul care este fixat peste tot acolo unde există loc mai mult în apropierea unei cârciumi. Astfel de distracții au loc mai ales cu prilejul culesului viilor, pe marea câmpie **de la Filaret**, alături de Mitropolie și în viile care delimitează câmpia, acolo unde amestecul de oameni este și mai

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

interesant (numeroase echipaje şi privitori eleganţi din păturile de sus).

Multe persoane particulare au vii, livezi şi grădini cu flori fie în apropierea râului, fie pe dealuri, unde petrec în mod plăcut. Aceste locuri nu intră totuşi în categoria locurilor publice de distracţie accesibile fiecărui străin şi deci nu pot fi menţionate aici.

Trebuie să mai menţionăm aici băile turceşti de aburi a căror căldură i se pare străinului insuportabilă. El va căuta, cu plăcere, în aceste băi curăţirea cea mai bună posibilă a corpului şi tratarea unor boli reumatice şi de piele.

Pentru a vizita aceste locuri publice de distracţie este necesar să te serveşti de o trăsură, din cauza distanţei mari şi a prafului care domneşte în Bucureşti când vremea este frumoasă, mai ales când te afli în compania sexului frumos. De aceea, menţionăm aici birjele. Ele staţionează în două locuri de pe strada principală, Podul Mogoşoaiei, dar nu sunt numerotate, aşa cum sunt în alte părţi. Sunt în număr de 80 şi circulă la preţul de 2 monezi de 20 pentru o oră. În zilele de sărbătoare se plăteşte mai mult. Pentru distanţele mai lungi există un fel de birje acoperite, aşa-numitele căruţe, care pot fi închiriate ieftin pentru o zi întreagă. Surprinzătoare este însă mulţimea echipajelor particulare cele mai admirabile. Numărul lor este depăşit numai în câteva capitale ale Europei. Se pot număra cel puţin 12.000 trăsuri şi cel puţin 40.000 de cai de trăsură şi de călărie.

Străinul care vizitează Bucureştiul a observat, desigur, plăcuţele de diferite culori pe care sunt scrise numerele caselor; fiecare din aceste culori indică respectiva circumscripţie de poliţie. Sunt 5 circumscripţii, indicate cu roşu, verde, galben, albastru şi negru. Ele sunt delimitate de patru străzi principale, care taie oraşul ca o cruce spaniolă, îndreptate spre cele patru puncte cardinale: Podul Mogoşoaiei, spre nord, şoseaua spre Transilvania; Podul Şerban Vodă sau Beilik, spre miazăzi, şoseaua spre Turcia; Podul Târgul de afară, spre răsărit, şoseaua spre Moldova şi Podul Calicilor, spre vest, şoseaua spre mica Valahie, din care se desfac o multitudine de străzi mai mici şi uliţe sinuoase de la periferii. Mai există şi străzile care duc la barierele cele mai importante: Podul Mihai Vodă, Podul de Pământ, Uliţa Târgovişteі, Uliţa Herăstrău, Uliţa Pantelimon, Uliţa Dudeşti şi Uliţa Dobrotesei.

Înconjurate de 13 bariere (în afară de barierele care poartă numele celor 11 străzi sus-numite există bariera Delea Veche şi bariera Mindritului), circumscripţiile municipale de poliţie menţionate se împart în alte 86 secţii de poliţie conduse de epistaţi aflaţi sub conducerea subcomisarilor, care sunt conduşi, la rândul lor, de 5 comisari superiori al căror şef este aga (directorul poliţiei ţării).

Când am vorbit despre clădirile publice demne de văzut, am menţionat, printre altele, şi Colegiul de la Sf. Sava, Seminarul, diferitele spitale, maternitatea, închisoarea etc. Poate că străinul ar dori să viziteze şi interiorul acestor instituţii. Spaţiul mic pe care îl avem la dispoziţie nu ne permite să intrăm în detalii de descriere a interiorului acestor instituţii şi să dăm o descriere detaliată a bogatei biblioteci, a preţiosului muzeu de fizică, de ştiinţe ale naturii, de etnografie şi arheologie şi a diverselor instituţii de învăţământ de la Sf. Sava. Nu putem prezenta mai pe larg nici dotările Seminarului teologic şi multele şcoli primare (aflate pe lângă biserici, precum la germani şcolile aflate pe lângă parohiile catolică şi luterană) şi pensioanele particulare pentru băieţi şi fete ale unui Sarai, Gianellony, Mme Vaillant, Dr. Stolz, nici îndrumarea teoretică şi de practică obstretică din maternitate, excepţionalul tratament medical, dietetic şi uman al bolnavilor din spitale şi al infractorilor închişi, mijloacele şi dotările care confirmă o mare generozitate. Este suficient că am vorbit în linii mari despre toate acestea şi este suficient să-l asigurăm pe străinul vizitator al acestor meleaguri că peste tot va găsi lucruri excelente.

Dacă străinul s-a ocupat, la sosirea sa la barieră, de predarea paşaportului şi la vamă (Karvassera), unde a fost condus, de regulamentul în ceea ce priveşte efectele sau mărfurile sale, atunci face foarte bine dacă se prezintă la autoritatea sa protectoare, adică la agentul sau consulul suveranului său naţional. În prezent, există în Bucureşti 8 reprezentanţe ale diferitelor curţi europene, şi anume Consulatul general rus, Agenţia austriacă, Consulatul general şi Agenţia franceză, Consulatul general englez, Consulatele prusac, grec şi belgian şi o Agenţie sârbească.

Reprezentantul suedez, numit acum câţiva ani, a părăsit postul său atunci când Suedia a predat Austriei şi Prusiei protectoratul asupra bisericii evanghelice luterane şi de atunci nu a mai fost ocupat. În toate cazurile în care un străin are nevoie de protecţie juridică sau politică, sau în cazul când are un diferend cu o persoană autohtonă în faţa instituţiilor ţării, respectiva cauză este tratată de consulat.

Pentru ca străinul să cunoască unele lucruri şi în legătură cu autorităţile locale, dăm aici o scurtă prezentare a lor.

Autoritatea legislativă este adunarea stărilor (Obştească Adunare) care se întruneşte în fiecare an la 1 decembrie şi cuprinde 42 de membri.

Preoţimea îşi exercită jurisdicţia în cazurile care ţin de competenţa ei. Autoritatea cea mai mare este mitropolitul şi cei 3 episcopi de Râmnic, Buzău şi Argeş. Actualul mitropolit este Eminenţa Sa Neofit, cavaler al mai multor ordine.

Autorităţile judecătoreşti laice sunt:

Ministerul de justiţie ca instituţie coordonatoare a tuturor judecătoriilor. Acest minister este împărţit în 3 secţii. Prima se ocupă de corespondenţa de drept civil şi comercial şi contabilitatea, a doua secţie are în resort înscrierea în registrul funciar, documente, sechestre, dispense de majorat etc. iar a treia secţie se ocupă cu aplicarea sentinţelor judecătoreşti. Actualul ministru al justiţiei este marele logofăt Alex. Villara, cavaler.

Marea Curte de revizie, ca autoritate supremă de apel, constă din 9 membri. Principele hotărăşte problemele care trebuie dezbătute şi confirmă hotărârile luate care sunt neapelabile pentru autohtoni. În funcţie de problema care trebuie dezbătută, această curte de revizie se compune din membrii celor două secţii ale înaltului Divan sau din alţi membri din cei aleşi ai uneia din aceste secţii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

și ai Curții comerciale de apel, sub președinția celui mai în vârstă membru în rang.

Marele Divan. Tribunalul suprem de apel pentru toate cazurile civile și penale. El este împărțit în 2 secții, fiecare având un președinte și 5 membri. Hotărârile sale sunt supuse principelui pentru confirmare. Majoritatea voturilor decide. Dacă principele acordă apel, termenul de apel este de o lună. Președinții actuali sunt banul Alex. Filipescu, cavaler al mai multor ordine și banul Th. Văcărescu.

Divanul de judecată civilă, judecătoria de apel. Este de asemenea împărțit într-o secție civilă și una penală, fiecare cu câte 1 președinte și 5 membri. Sentința acestui Divan se pune în practică atunci când litigiul nu depășește suma de 5000 piaștri sau un venit de 500 piaștri și când hotărârea sa o confirmă pe aceea a primei instanțe. Termenul de apel la marele Divan este de o lună. Președinții actuali sunt marele logofăt Nicolae Filipescu și marele logofăt Dimitrie Rallet.

Tribunalul de primă instanță al districtului Ilfov. El este împărțit în 4 secții, și anume:

Secția a și b, I și II **secția civilă** constau dintr-un președinte, 2 judecători și un procuror. Ei hotărăsc în litigiile care nu depășesc valoarea de 150 piaștri, fără permisiunea unui apel. Președinții actuali sunt clucerul Scarlat Urlețan și stolnicul Preda Seulescu.

Secția comercială constă dintr-un președinte, 1 judecător, 1 supleant proveniți din tagma negustorilor. Sentința lor este neapelabilă când litigiul nu depășește suma de 1000 de piaștri. Președintele actual este paharnicul Costache Moroi. **Secția penală** are aceeași structură ca și cea civilă. Actualul președinte este comisul Costache Fălcoianu.

Tribunalul de poliție constă dintr-un președinte, 2 judecători și 1 procuror. Termenul de apel de la primele instanțe la divanul judecătoresc este de 2 luni. Președintele actual este stolnicul Iancu.

Curtea comercială de apel, cu aceleași atribuții ca marele Divan, constă dintr-un președinte, 2 asesori și 1 supleant din tagma negustorilor plus un boier suplinitor. Actualul președinte este marele vornic Mihail Cornescu, cavaler.

(Din: *Kopainigg's gemeinnütziger und geselliger Bukurester Hans - Kalendar für Katholiken, Protestanten und Griechen, auf das Schalt Jahr von 366 Tagen 1844.* București. Im Verlage bei Joseph Kopainigg, Buchdrucker. Deutsche Gasse, nr. 1696, pg. 17-31).

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Istoria cărții

Un călător maghiar din secolul al XIX-lea pe meleaguri dobrogene
Veress Sándor

Lucia RADU

Prezență cunoscută și marcantă pentru România anilor de după Unirea Principatelor, prin construirea liniei ferate București – Giurgiu (1869); Pitești – Slatina – Turnu-Severin – Vârciorova (1872-1875); prin preocupările sale în domeniul cadastral și topografic, colaborator susținut al diverselor cotidiene din București, Veress Sándor avea să se facă cunoscut și prin publicarea impresiilor sale de călătorie.

După înăbușirea revoluției de la 1848, Veress Sándor, la 20 de ani locotenent în armata generalului Bem, este obligat să aleagă calea înstrăinării, care va dura 10 ani. În drumul său spre Turcia trece prin Muntenia și Dobrogea, apoi în 1858, dornic de studiu, pleacă la Paris, apoi la Londra, unde va obține diploma de inginer. În anul 1859 se stabilește la București. Aici își va găsi în sfârșit liniștea mult dorită pentru viitoarea sa activitate inginerească. Fiind cunoscător al limbilor română, turcă, franceză, germană, italiană, engleză, întreaga sa activitate tehnică și publicistică va fi apreciată de autoritățile române. Se stinge din viață în anul 1884 la București.

În bogatul fond istoric de carte al Bibliotecii Filialei Academice clujene se găsesc însemnările de călătorie ale lui Veress Sándor intitulate: *A magyar emigrátio* a keleten. I-II kötet. Budapest, Az Athenaeum R. társ. kiadása, 1878, din perioada anilor 1848 – 1858, când autorul însemnărilor a întreprins călătorii în Țara Românească, Bulgaria, Turcia, Grecia, Franța, Anglia, Italia. Volumul constituie o mărturie a omului emigrant, a omului care trebuie să lupte cu vicisitudinile vremii, în speranța găsirii binelui. Volumul se constituie într-o monografie a locurilor văzute, reliefând atât aspecte de ordin geografic, naturalistic cât și aspecte etnografice și economice.

Cercetările noastre s-au oprit asupra capitolului intitulat "Regiunea Dunării – Tulcea". Notele de călătorie se referă la Dobrogea anilor 1856 – 1857, când "nordul Dobrogei a avut un regim special fiind considerat un sangiac autonom condus de un bei, cu sediul la Babadag. După Războiul de Independență (1877 - 1878) Dobrogea, prin tratatele de la San Stefano și Berlin, s-a unit în mod firesc cu România, în a cărei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

istorie modernă s-a încadrat organic". Scriitorul notelor ne oferă un tablou complex al părţii de nord a Dobrogei. Este profund impresionat de frumuseţile naturii înconjurătoare, de pădurile întinse şi dese (în special cele de stejar), de pământul gras şi minunat pentru agricultură şi păşunile numeroase, ceea ce îl vor determina să se stabilească în aceste locuri – şi anume la Nalban. Aici îşi va înjgheba o frumoasă gospodărie, utilată cu acareturi. Îşi procură păsări de curte, 150 de porci lăsaţi în pădure pentru a se hrăni cu ghindă, vite şi cai aduşi din Turcia.

Preocupările gospodăreşti nu îl vor absorbi însă în totalitate, fiind în primul rând fin observator şi sincer admirator al unui ţinut plin de farmec şi necunoscut. Astfel, pagini întregi vorbesc despre fauna regiunii care este reprezentată prin veverițe, căprioriori, iepuri, vulpi, lupi şi mistreţi. Însuşi autorul remarcă faptul că este "un adevărat parc de vânătoare" şi în continuare menţionează: "Preocuparea noastră (împreună cu asociatul său Dercsényi István) în timpul iernii a fost vânătoarea, numai eu singur am împuşcat 24 de căprioare, 15 vulpi, 5 lupi, fără să mai amintesc şi numărul mare de iepuri, care veneau până în curtea mea". Un interes deosebit prezintă enumerarea speciilor de păsări. Ele sunt foarte variate. Remarcă absenţa fazanului în primul rând, apoi înşiră prezenţa dropiilor mari şi pitici, cocorilor, potârnichilor, prepeliţelor. Se evidenţiază gâştele albe, prin mărimea lor uriaşă şi necomestibile, lebedele, pelicanii într-un număr foarte mare, călifarii, speciile de sitari, cufundarii, egretele, pescăruşii, rândunelele. Dintre păsările mici, întâlnim ciocârlia cu colier, vrăbiuţele, sticleţii, iar dintre păsările de pradă, vulturii bărboşi, şoimii, vindereii şi ulii domină regiunea. Ca o noutate pentru autorul notelor de călătorie o constituie stupii sălbatici aşezaţi în malurile apelor.

În continuare, ne reţine atenţia descrierea amănunţită a muncilor agricole de primăvară şi vară. Principalele unelte agricole la începutul celei de a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea au fost, aşa cum de altfel subliniază şi Veress Sándor, rariţa, grapa originală constituită dintr-un păr sălbatic tras de doi bivoli, sapa şi coasa, mai mică decât forma cunoscută, dar cu coada lungă, pentru ca omul să nu se obosească. De asemenea, remarcă obiceiul ieşit din comun: cositul fânului uscat după arat, obicei la care scriitorul rândurilor nu s-a adaptat, spre mirarea localnicilor care au asistat la cositul fânului "verde şi înflorit".

În atenţia scriitorului poposit timp mai îndelungat în acest ţinut al Dobrogei, au stat evident şi viaţa şi obiceiurile locurilor de aici. Despre portul oamenilor din Tulcea, remarcă doar pe cel al lipovenilor: cizme mari de iuft cu carâmbul larg, pantaloni largi, peste care se purta o haină până la genunchi şi încreţită la poale, făcută dintr-o ţesătură înflorată mai uşoară, iar pe cap aveau un fel de potcap înalt. Femeile purtau acelaşi tip de cizme şi rochii până la genunchi, doar că acestea sunt încreţite la subsuoară, fără talie marcată, ceea ce le dă un aspect mai puţin frumos. De altfel, şi conformaţia lor fizică mai masivă contribuie la acest lucru. În continuare se menţionează – credem – cu oarecare mândrie, bunele relaţii cu localnicii foarte prietenoşi. Aceştia veneau cu încredere să-l consulte pe Veress în probleme de sănătate, probleme de vânătoare, reparaţii şi îmbunătăţiri şi, nu în ultimul rând, în probleme de mici litigii. O menţiune specială necesită intensul comerţ cu carnea de porc practicat de data aceasta de comerciantul Veress Sándor, aici unde ne aşteptam mai mult, la comercializarea peştelui: "Zilnic puteam să vând carnea a 5-6 porci iar pentru vânzarea viitoare de primăvară mi-am pregătit deja slănină multă, 200 buc. şuncă şi câteva butoaie de untură". Dintre aşa-zise localităţi, Cataloi, Beştepe, Nalban, Babadag, Tulcea se reliefează prin numărul mare de prăvălii şi mai ales cârciumi, ai căror proprietari sunt lipovenii. Târgul săptămânal din acest "oraş" înviorează deopotrivă femeile şi bărbaţii. De altfel, femeile lucrează cot la cot cu bărbaţii lor, excluzând pescuitul.

În altă ordine de idei, călătorul maghiar ne dă informaţii referitoare la începuturile dezvoltării viitoare a Deltei Dunării. Un spaţiu însemnat îl acordă dificultăţilor pe care le ridică Delta pentru navigaţie, din cauza aluviunilor pe care apele Dunării le depun permanent pe fundul braţului Sulina, de altfel acesta "atât de îngust şi plin de meandre încât vasele de abia pot trece şi uneori chiar se freacă de mal"; în plus, şi mâlul care se depune la gura braţului Sulina creează mari necazuri. În acest sens Comisia europeană dunăreană a întreprins lucrări de amenajare a Sulinei: s-au construit de către englezi două diguri din chesoane – umplute cu piatră – care opresc valurile mării spre gura canalului Sulina. În permanenţă un fel de excavatoare lucrează pentru dragare. Tot în acest context, se remarcă construirea în Tulcea a unor "case foarte frumoase şi ateliere". S-au efectuat totodată amănunţite măsurători ale Deltei, întocmindu-se "chiar şi hărţi foarte frumoase". În continuare mai apar date în legătură şi cu celelalte două braţe ale Dunării, Sf. Gheorghe şi Chilia, cu ape adânci de 60 de picioare, iar aproape de vărsare apa scade la 5 picioare.

Încheiem aici şirul consemnărilor lui Veress Sándor, fără a avea pretenţia de a fi epuizat multitudinea informaţiilor cuprinse în această mărturie – document. Privite în ansamblu, impresiile sale de călătorie de acum o sută treizeci de ani ne îndreptăţesc să credem că generozitatea pământului, bogăţia faunei şi simpatia faţă de localnici l-au determinat nu numai să se stabilească aici, ci şi să se hotărască în a-şi definitiva calea în viaţă plecând la studii în străinătate, de unde s-a întors să fructifice noile cunoştinţe dobândite pe pământul ce a constituit, pentru un timp, un fericit adăpost şi refugiu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Antoine de Saint-Exupéry

Scriitor şi copil, moralist şi pilot, reporter şi poet, om şi erou, senior şi fizician, biolog şi profet, Antoine, căruia camarazii săi de zbor îi vor spune mai tîrziu Tonio, cel de al treilea copil (dintr-un număr de cinci, cu băieţi şi fete la un loc) al inspectorului de asigurări Jean de Saint-Exupéry, s-a născut o dată cu secolul său, la Lyon, în 20 iunie 1900, şi l-a părăsit înainte de a fi ajuns la jumătatea acestuia: la 31 iulie 1944, într-o acţiune la inamic. Franţa mai avea doar cîteva săptămîni pînă la eliberarea de sub hitlerişti a Parisului... [...]

Biografia lui Exupéry, aşa cum au conturat-o ediţiile critice şi presa, se confundă pînă într-atîta cu filozofia lui de viaţă şi cu confesiile asupra amîndorura, încît ea nu-şi găseşte echivalent decît în exemplele acelor scriitori angajaţi care şi-au onorat cu sacrificiul vieţii convingerile, decît într-unele episoade cu cavaleri sau biografii de eroi. El a împletit acţiunea cu sacrificiul, candoarea cu îndoielile, elanurile cu arta, interogaţia cu umanismul, generozităţile cu noblețea; şi cu abnegaţiile a împletit contemplarea. "Nu-i suficient – va scrie Pierre de Boisdeffre – să afirmi că Exupéry a fost un erou: el a fost un erou fără prihană. N-a căutat să lase nici *o cicatrice pe pămînt*, chit că pe seama semenilor săi. El n-are mîinile pătate de sînge; a luat rînd pe rînd apărarea republicanilor în Spania şi a evreilor persecutaţi, dar şi pe a francezilor rătăciţi. N-a căutat gloria pentru sineşi şi de aceea nimic nu i-a întunecat-o după ce ea l-a încoronat. Sălăşluia într-însul geniul copilăriei, aşa cum a sălăşluit şi în Bernanos; geniul acesta face din Exupéry unul din cei mai umani scriitori ai noştri şi dă întregii sale opere un aer de inocenţă şi de prietenie". (*Métamorphose de la littérature*) [...]

Dacă lui Exupéry i-ar fi ajuns profesia, el n-ar fi scris. Dacă l-ar fi satisfăcut numai scrisul, Exupéry nu pilota. Dacă măcar literatura şi zborul laolaltă rezolvau ideal această mare conştiinţă, desigur că n-ar fi pus într-amîndouă atîta cantitate de ideal şi nici de poezie cu care fiecare din ele, separat, se vădea neîntreagă în sine. Dar lui Exupéry i-a trebuit mult mai mult, nimic din perimetrul exclusiv al unei singure pasiuni nefiindu-i de ajuns. El voia desăvîrşirea, năzărea absolutul. Sau poate. Sau a vrut ceva care măcar să ţină locul acestora, semănîndu-le leit, o desăvîrşire şi-un absolut sui-generis. Mereu ne mai trebuie şi altceva...

Obsedanta pasiune a studiilor sale, a adevăratelor lui studii şi examene, a mers însă către cunoaşterea vieţii. De aceea nu altunde trebuieşte, această pasiune, căutată. Dincolo de dînsa (în cazul că o mai fi fost ceva) apoi n-a fost decît tot foamea, în primul rînd, pentru ea. Gîndirea lui a semănat cu trăirea lui. Şi experienţa sa exprima însăşi concepţia sa despre existenţă, ca dat şi categorie filozofică. Una s-a confundat cu cealaltă. [...] (Ion Caraion, Prefaţa la *Pămînt al oamenilor*, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1967)

[...] Şi, într-adevăr, pentru cîţi dintre noi acest omnibuz nu fusese oare ultimul adăpost? Pentru şaizeci, pentru optzeci? Conduşi de acelaşi şofer tăcut, într-o dimineaţă ploioasă. Mă uitam în jur: puncte luminoase străluceau în umbră, ţigări aprinse punctau gîndurile. Umile meditaţii ale unor funcţionari îmbătrîniţi. Cîtor dintre noi aceşti tovarăşi de drum nu le serviseră de ultim cortegiu?

Uneori surprindeam destăinuirile care se schimbau pe şoptite. Erau destăinuiri despre boli, despre bani, despre tristele griji casnice. Ele dezvăluiau zidurile închisorii întunecate în care aceşti oameni se închiseseră. Şi, deodată, îmi apăru chipul destinului.

Vechiule birocrat, camarad care-mi stai alături, nimic nu te-a făcut niciodată să evadezi, dar nu eşti tu răspunzător de asta. Ţi-ai construit o pace a ta, astupînd cu ciment toate ieşirile spre lumină, aşa cum obişnuiesc termitele. Te-ai rostogolit ca o minge în securitatea ta burgheză şi te-ai înfundat în rutină, în riturile înăbuşitoare ale vieţii de provincie, ai ridicat acest meterez umil împotriva vînturilor, a mareelor şi a stelelor. Nu vrei să-ţi faci griji cu marile probleme, destul te-ai străduit să-ţi uiţi condiţia de om. Nu eşti locuitorul unei planete rătăcitoare, nu-ţi pui întrebări fără răspuns: eşti un mic-burghez din Toulouse. Nimeni nu te-a zgîlţîit de umeri, cînd poate ar mai fi fost încă timpul. Iar acum huma din care eşti făcut s-a uscat şi s-a întărit, şi nimic n-ar mai putea de aci înainte să deştepte pe muzicianul aţipit în tine, sau pe poetul, sau pe astronomul care poate sălăşluia în tine la începutul începuturilor.

Nu mă mai plîng de răpăielile ploii. Magia meseriei îmi deschide o lume în care voi înfrunta, în mai puţin de două ore, balaurii negri şi crestele încoronate de coamă de fulgere albastre, lume în care, slobod, o dată cu venirea nopţii, îmi voi citi calea în astre. [...]

Aşa călătoreşte azi echipajul. Nu simte de loc că e în mişcare. E foarte departe de orice reper, ca noaptea pe mare. Şi motoarele umplu această cameră luminată cu un freamăt care-i transformă esenţa. Iar ceasul îşi vede de drum. În aceste cadrane, în aceste lămpi de radio, în aceste ace respiră o alchimie nevăzută. Aceste tainice gesturi, aceste cuvinte înăbuşite, această atenţie pregătesc din secundă în secundă miracolul. Şi cînd clipa a venit, desigur că pilotul îşi poate lipi fruntea de geam. Aurul s-a născut din Neant: el străluceşte în luminile escalei.

Şi cu toate acestea, noi toţi am cunoscut zborurile în care, dintr-o dată, în lumina unui punct de vedere particular, numai cu două ore înainte de escală, am simţit că ne aflăm departe, aşa cum poate n-am fi simţit lucrul acesta în Indii, şi de unde nu mai speram să ne întoarcem. [...] (*Pămînt al oamenilor*, traducere de Ion Caraion, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1967)

Bibliografie selectivă

- *Courrier Sud*, Gallimard, 1928
- *Vol de nuit*, Gallimard, 1931
- *Terre des hommes*, Gallimard, 1939
- *Pilote de guerre*, Gallimard, 1942
- *Lettre à un otage*, Gallimard, 1944
- *Le Petit Prince*, Gallimard, 1945
- *Citadelle*, Gallimard, 1948
- *Lettres de jeunesse (1923 – 1931)*, Gallimard, 1953
- *Carnets*, Gallimard, 1953.
- *Citadela*, ediţia a II-a, trad. de Şerban Florea, Editura RAO, Bucureşti, 1993
- *Gînduri*, culegere, prezentare şi comentarii de Anghel Ghiţulescu, Editura Albatros, Bucureşti, 1985
- *Micul prinţ*, cu desenele autorului, în româneşte de Benedict Corlaciu, Exporeclama, Chişinău, 1992
- *Scrisoare către un ostatic*, trad. de Vladimir Luca, Editura de Stat, Bucureşti, 1947
- *Zbor de noapte – Pilot de război*, trad. de Ion Caraion, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1968.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

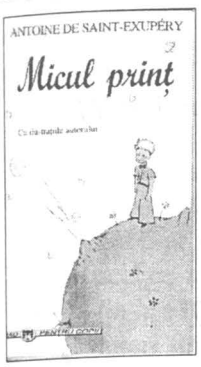

Micul prinț

Lui Léon Werth

Copiilor le cer iertare că am închinat această carte unui om mare. Am un motiv serios: acest om mare e cel mai bun prieten din cîți am eu pe lume. Mai am un motiv: acest om mare poate să priceapă totul, chiar și cărțile pentru copii. Am și al treilea motiv: acest om mare trăiește în Franța, unde suferă de foame și frig. Are multă nevoie de mîngîiere. Dacă toate motivele înșirate nu sînt de ajuns, țin ca această carte s-o închin atunci copilului de odinioară, căci și acest om mare a fost cîndva copil. Toți oamenii mari au fost cîndva copii. (Dar puțini dintre ei își mai aduc aminte.) Așa că fac următoarea îndreptare:

Lui Léon Werth
pe cînd era băiețel

O dată, pe vremea cînd aveam eu șase ani, am dat peste o poză minunată, într-o carte despre pădurile virgine, numită "Întîmplări trăite". Înfățișa un șarpe boa care înghițea o fiară sălbatică. Iată copia acestui desen. În cartea aceea se spunea: "Șerpii boa își înghit prada dintr-odată, fără s-o mai mestece. Pe urmă, nu mai sînt în stare să se miște și dorm întruna, timp de șase luni, cît ține mistuitul".

M-am gîndit atunci îndelung la peripețiile din junglă și am izbutit să fac la rîndu-mi, cu un creion colorat, primul meu desen. Desenul numărul 1. Era așa:

Le-am arătat oamenilor mari capodopera mea și i-am întrebat dacă desenul acesta îi sperie.

Ei mi-au răspuns:

– De ce să te sperii de-o pălărie?

Desenul meu nu înfățișa o pălărie. Înfățișa un șarpe boa care mistuia un elefant. Am desenat atunci șarpele boa pe dinăuntru, pentru ca astfel să poată pricepe și oamenii mari. Ei au întotdeauna nevoie de lămuriri. Desenul meu numărul 2 era așa:

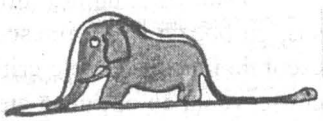

Oamenii mari m-au povățuit să le las încolo de desene cu șerpi boa, fie întregi, fie spintecați, și să-mi văd mai degrabă de geografie, de istorie, de aritmetică și de gramatică. Așa s-a făcut că, la vîrsta de șase ani, am părăsit o strălucită carieră de pictor. Nereușita cu desenul meu numărul 1 și cu desenul meu numărul 2 îmi tăiase orice curaj. Oamenii mari nu pricep singuri nimic, niciodată, și e obositor pentru copii să le dea întruna lămuriri peste lămuriri.

Astfel că a trebuit să-mi aleg altă meserie și am învățat să conduc avioane. Am zburat mai pretutindeni în lume, iar geografia, ce-i drept, mi-a fost de mare ajutor. Puteam, dintr-o privire, să deosebesc China de Arizona. Lucru foarte folositor, dacă te rătăcești în timpul nopții.

Așa că eu, de-a lungul vieții mele, am avut o sumedenie de legături cu o sumedenie de oameni serioși. Mi-am petrecut multă vreme printre oamenii mari. I-am cunoscut foarte îndeaproape. Ceea ce nu mi-a îmbunătățit părerea despre ei.

Cînd întîlneam pe cîte cineva care-mi părea mai dezghețat la minte, îl puneam la încercare cu ajutorul desenului meu numărul 1, de care niciodată nu m-am despărțit. Voiam să știu dacă avea o minte într-adevăr pătrunzătoare. Numai că răspunsul era mereu același: "E o pălărie". Atunci eu nu-i mai pomeneam nici de șerpii boa, nici de pădurile virgine, nici de stele. Căutam să fiu pe înțelesul lui. Stăteam cu el de vorbă despre bridge, despre golf, despre politică și despre cravate. Iar el era încîntat că făcuse cunoștință cu un om atît de așezat.

Așa am trăit eu, știngher, fără să am cu cine sta într-adevăr de vorbă, pînă cînd, o dată, acum șase ani, am rămas în pană în pustiul Sahara. Mi se stricase ceva la motor. Și cum nu luasem cu mine nici mecanic, nici călători, mă pregăteam să-ncerc de unul singur să duc la bun sfîrșit o reparațiune anevoioasă. Era pentru mine o chestiune de viață și de moarte. Apă de băut, abia dacă aveam pentru o săptămînă.

În prima noapte, deci, am dormit acolo, pe nisip, la mii de leghe depărtare de orice așezare omenească. Eram mai singur chiar decît naufragiatul pe o plută, în mijlocul oceanului. Așa că vă închipuiți uimirea mea, cînd deodată, în revărsat de zori, m-am pomenit că mă trezește un glăscior ciudat. Rostea:

– Te rog... desenează-mi o oaie!

– Cum?

– Desenează-mi o oaie...

Am sărit în picioare, ca lovit de trăsnet. M-am frecat bine la ochi. Am privit cu luare-aminte. Și-am văzut un omuleț cu totul nemaipomenit, care mă scruta cu gravitate. Iată cel mai bun portret pe care, mai tîrziu, am izbutit să i-l fac. Desenul meu e însă, bineînțeles, mult mai puțin fermecător decît modelul. Nu e vina mea. Pe cînd aveam șase ani, oamenii mari mă făcuseră să-mi pierd orice încredere în cariera mea de pictor și, în afară de șerpi boa întregi și de șerpi boa spintecați, nu mai învățasem să desenez nimic altceva.

Prin urmare, priveam cu ochi mari de uimire la arătarea aceea. Nu uitați că mă aflam la mii de leghe depărtare de orice tărîm locuit. Or, omulețul meu nu părea a fi nici rătăcit, nici mort de oboseală, nici mort de foame, nici mort de sete, nici mort de frică. Nu avea deloc înfățișarea unui copil pierdut în inima pustiului, la mii de leghe depărtare de orice tărîm locuit. Cînd, în sfîrșit, am fost în stare să vorbesc, l-am întrebat:

– Bine, dar... ce cauți tu aici?

Iar el rosti atunci din nou, încetișor, cerîndu-mi parcă un lucru din cale-afară de însemnat:

– Te rog... desenează-mi o oaie! [...]

(Traducere de Benedict Corlaciu, Editura RAO, București, 1998)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Nina VASILE

"Anul nostru din timpul absolut" sau Povestea "în sine încheiatului" către cetitor

[Infinitul]

"În adevăr infinitul, absolutul e neînțeles de mintea noastră. Dar nu trebuie să uităm că nici ni le putem închipui altfel, nici este putința de a le esprima decît prin negațiuni. Prin urmare, ceea ce *nu* este inteligența noastră, ceea ce *nu* este mișcare, ceea ce *nu* este materie, este absolutul, este *în sine încheiatul*, este lipsa de (...), este ceea ce nu e nici moarte, nici nemurire, nici azi, nici mîni, nici etern, nici trecător, *este ceea ce este*.

Și dacă este în el știința noastră, precum în timpul absolut e anul nostru – de ce să nu fie atotștiința în el; și dacă este în el spațiul nostru, precum spațiul ocupat de sistemul nostru solar e în spațiul absolut – de ce să nu aibă el ubicuitatea; și dacă este în el puterea noastră, care nu-i decît o fracțiune din puterea constantă a sistemului solar, – de ce să nu aibă el atotputernicia". (M. Eminescu – *Opere*, vol.XV, p.270)

Argument

Ceea ce a pregătit, a provocat acest eseu, nu este un afiș întîi de toate, ci întîmplarea anterioară, și interioară, prin care, citind un fragment din *Melancolia* lui Eminescu în "Universul poeziei" (G. Călinescu), am avut brusc emoția, într-un semn nou, a unei intuiții originare a poeziei (în ordinea mitologiei personale vorbind...). Au urmat cîteva coincidențe sau potriviri stranii în lecturile pentru eseu. *Povestea magului călător în stele* este, de asemenea, o opțiune afinitară, în sensul reîntîlnirii cu tema/poezia despre care scriam, nici nu mai știu ce, dar fascinată, pe undeva prin clasa a IX-a.

Ceea ce contează aici este tocmai mutația interioară, revelatorie de felul ei, într-o zonă magică, declanșată în cititor (și se întîmplă să fi fost de această dată dinspre Eminescu). E un fel de a spune că aceasta ține de miracolul ontologic al operei de artă care mișcă – *la propriu* – spiritele. Acest eseu este o încercare de a numi (și totuși, nu de a defini), de a descrie *schimbarea* de care am amintit. Desigur, e vorba de o experiență personală, însă posibil simptomatică, și cred, ținînd de un aspect neexplorat ca atare, pentru că nu este aici explicarea pur și simplu a "magiei" eminesciene – ca metaforă teoretică, exterioară – lucru încercat de către mulți, ci efectul, lucrătura acesteia în noi. Orice magie care se exercită, transformă, pune, așază. A privi în acest fel lucrurile, înseamnă a muta accentul receptării de pe actul critic-interpretativ, spre unul inițiatic, resimțit ca atare. Nu cumva regîndirea locului poeziei în lume îl reconfirmă, o dată în plus, și pe Eminescu? S-ar putea spune că el depășește cu har și această probă...

Dată fiind natura întîlnirii, în modul descris mai sus, cu poezia lui Eminescu, este firesc să nu apară în eseul de față referințele critice. A renunța la ele ține de consecvența cu opțiunea "teoretică" a situării operei de artă.

Atașat eseului la început, fragmentul despre Infinit care aparține lui Mihai Eminescu este încă un reper care întărește revelația Poeziei, aceasta fiind lucrătura magiei poemelor pentru mine. "Iată Poezia!" a fost prima sclipire a semnului nou interior dinspre *Melancolie*. Apoi, cu teama de a nu pierde descoperirea înainte de a scrie despre ea – precum mireasma fină, opacă prin absorbirea bruscă – am căutat întărirea ei. "Am alergat" la *Povestea magului...* și la mai toate poeziile care păreau să "respire" pregnant în aceeași

---

Studii: 1987: Liceul de Matematică-Fizică, Slobozia; 1997: Licența în Filozofie, Facultatea de Filozofie, Universitatea București; 1999 – 2000: Master în Teoria literaturii, Facultatea de Litere, Universitatea București.

Activitate publicistică: 1997: *Distanța din miezul nopții*, volum de poezie, Ed. Maxim, București; 1997: *Albert Locuitorul*, poezie, Ed. Pontica, Constanța; eseuri, proză, cronici de carte (poezie) la autori precum Nora Iuga, Constantin Abăluță, Octavian Soviany, Gheorghe Iova etc., în "Luceafărul", "Art Panorama", "Calende", "Universitas", "Biblioteca Bucureștilor"; prezență în Antologia *Poezia română actuală*, autor Marin Mincu, Ed. Pontica, 1998.

Premii literare: 1998: Premiul II, Faza Națională la "Sesiunea de comunicări științifice și referate ale elevilor"; 1997: Premiul II, Concursul Național de Poezie, Timișoara; 1997: Premiul II, Concursul Național de Poezie, Bistrița - Năsăud; 1997: Premiul I, Concursul Național de Poezie, Sighet; 1997: Premiul I, Concursul Național de Creație "Alexandru Odobescu", secțiunea eseu, Călărași; 2000: Premiul I, Concursul Național Studențesc "Eminescu", Faza Națională, Brașov.

Activitate profesională: 1996 – 1997: Profesor suplinitor de logică și psihologie la Liceul Teoretic "Decebal", București; 1997 – 2000: Bibliotecară, Biblioteca "I.L.Caragiale", București.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

matrice intuită ca răspunzătoare de acel soi de emoție cunoscătoare... Apoi s-a ivit fragmentul despre infinit.

Versurile binecunoscute din *Melancolie* sînt acestea:

"Și cînd gîndesc la viața-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca și cînd n-ar fi viața-mi, ca și cînd n-aș fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost,
De-mi ține la el urechea – și rîd de cîte-ascult
Ca de dureri străine?... Parc-am murit de mult".

Și acum cîteva sublinieri din fragment: "Infinitul, absolutul e neînțeles de mintea noastră"; "nici nu este putința de a le esprima decît prin negațiuni"; "Prin urmare, ceea ce *nu* este inteligența *noastră* (subl. N.V.) este în sine încheiatul"; "nici etern, nici nemuritor, nici azi, nici mîni"; "în el știința noastră, precum în *timpul* absolut e anul nostru"; "în el spațiul nostru, precum spațiul ocupat de sistemul nostru solar e în spațiul absolut". Oare recitind versurile prin lectura notei despre infinit, nu se luminează ele altfel? Ce corespondențe între cele două texte eminesciene... Poetul, cel care este și nu este/a fost, cel care este același și altul situat în condițiile relației real/infinit – redat fiecare în parte prin negații, prin relaționarea negativă la contradictorii și confundîndu-se/diferențiindu-se ca să se poată reda unul prin celălalt în tensiunea încremenită/viu revelatoare a amîndorura: om – infinit. N-am putut vorbi decît păstrînd exprimarea absurdă în care cuvintele sînt izomorfe universului "descris" sau ideilor despre el. Și înțeleg aceasta ca modalitatea poetică prin excelență care "intuiește" puterea de corespondență (corespundere), analogică desigur, a omului cu infinitul: pentru ființa umană ipostaza antagonic dimensională a lucrurilor, fenomenelor, ideilor, expresiilor, deschide revelația infinitului. Poate de aceea, moartea, răul fascinează (pe călugărul nebun din *Povestea magului...*): fanta abisală creată de ele în cele ale realului vizibil formează hieroglifa absolutului și inițiază în infinit. Nu pentru că ele ar fi chiar infinitul ci pentru că alăturarea lor dureroasă devine creatoare, provocînd saltul către *vederea* nouă, pentru cei situați în condiția încă umilă a celor mulți ca și a celor puțini nefericiți "fără stea". Este de presupus că magul e un geniu privilegiat care n-are nevoie de încercarea suferinței prin rău, el rămînînd senin, neatins de umbre.

Făcînd o paranteză, desigur, nu e nimic nou în aceste gînduri luate separat. "Romanticului îi plac contrastele" s-a zis. Dar în viziunea de aici, acest romantic se situează în "condiția umană" însăși, încă valabilă (sic!) și astăzi. Ceea ce contează însă, este traseul care conturează cele spuse mai sus: universul, schematizat prin "infinitul-om" e analog condiției umane (și) romantice care, la rîndul ei are o analogie (în sens ocult) cu condiția poeziei, ca și cu a unei matrici lingvistice, sintagmatic și paradigmatic individuală. "Individuală" pentru că forța creației, eminesciene în cazul de față, se datorează decisiv (dar nu exclusiv) unei asemenea matrici.

În momentul de față, aspectul hermeneutic (al eseului) tinde să se instaureze fără impostură (cum a fost pînă acum!), iar cel inițiatic-magic să devină strict livresc întrucît apare ideea sensului cult al inițierii: "creația a fost/este capabilă să determine inițierea în lume a poeziei" a celor ce citesc, să zicem, *ca și* prima dată, poezie. Precum inițierea în artele plastice sau... marțiale, undeva la început, pentru început, iar nu pentru *totdeauna* (ca în sensul magic, o-cult).

Așadar, a rămas să arăt pentru *Povestea magului...* exemple care confirmă intuiția matricei căreia îi corespunde analogic universul (ca infinit-om) și condiția umană. În ecuația "1. Dumnezeu – 2. înger – 3. stea – 4. amor – 5. suflet – 6. om – 7. moarte" se concentrează viziunea lui Eminescu prin care se consumă drama infinitului/absolutului "neînțeles de mintea noastră" dar exprimat – evident – dramatic (conform funcționării analogiei): în infinit noi sîntem cu limita noastră și timpul și spațiul *nostru* se află în timpul și spațiul absolut... Dar, de fapt, Eminescu spune: *"în timpul absolut e anul nostru"*, și prin asta se apasă ruptura între noi și *"în sine încheiatul"*, căci "anul nostru" apare astfel, *contras* în infinit ca și cum ar fi despărțit de noi, el care este *al nostru*. Această înstrăinare a celor de-ale noastre în "lumea" infinitului este poate sursa acelei stări de dor neînțeles:

"Ce sufletu-i dorește se-ntreabă și nu știe
Se uită-n stele, -n lună, ce ca un vis de-argint
Cu fața ei cea blondă lungi nourii sfîșie
Și visuri lungi gîndirea i-o-mbată și i-o mînt".

Căci omul nu poate suferi îndepărtarea de ce-i al lui, iar ce nu-i al lui – infinitul contaminat de acesta, devine ca și al lui, sau abia astfel se regăsește pe sine, în mereu departele...

Revenind la viziunea pusă în ecuație, prozaic vorbind: Dumnezeu încearcă cetele de îngeri pentru ca ordinea în univers să se păstreze; astfel "amorul" îngemănează îngerii cu sufletele în corpurile de oameni. Îngerii aprind pe cer, înainte de a coborî, stelele celor aleși, și pînă la moarte trăiesc destinul pămîntesc de care depinde cel stelar. Pînă aici e bine. Dar drama începe cu accidente precum cel al feciorului de împărat:

"Dar în acest cer mare ce-n mii de lumi lucește
Tu nu ai nici un înger, tu nu ai nici o stea..."

"În planu-eternității viața-ți greșeală este,
De zilele-ți nu este legată-o lume-a ta.
Genii beau vinu-uitării cînd se cobor din ceruri;
Deschise-ți-s, nebîndu-l, a lumilor misteruri".

"Găsești în lume oameni cu mințile oculte,
Cari cunosc a lumii gîndire de titan;"

S-ar putea înțelege că unii îngeri – genii se întîmplă uneori să nu aprindă lampa stelei, și să nu bea vinul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

uitării, să coboare astfel treji în lume cu memoria intactă a raiului ceresc şi astfel arşi de chinul reîntoarcerii. Încercarea teribilă este aici, firesc, tocmai ispita morții care îi bîntuie, ei neasumîndu-şi decît cu greu existența umană. Dar oare nu acesta e prețul cunoaşterii? Şi de data aceasta, cunoaşterea e în preajma morții, a rupturii, a contradicției între infinitul – geniu/înger şi întruparea lui în om, care este în el fără să ştie. Şi totuşi, Dumnezeu iubeşte greşelile greşiților:

"De Domnul eu trimisu-s, căci te iubeşte mult,
Să scap a ta ființă de caosu-i imens –
Eu în glasul gîndirii-ți am pus acesta sens".

Feciorul de împărat cade sub raza unui înger *trimis* şi cuvintele acestuia devin propriile-i gînduri. Iată un fenomen care, în banalitatea lui gîndită şi nu trăită, ține de acea parte, cutremurătoare ca experiență, inițiatică am spune, care "nu este inteligența noastră". Iată acea "gură străină" ce repovestea viața...

Tot de această parte stranie ține şi "lumea de vis", ce are o consistență aparte, fie ca "imperiu de gînduri", fie ca *prezență* a fantasmei create de gînduri şi dorințe: îngerul nevinovat creat din raze al călugărului nebun, dar transformat de gîndul lumesc pentru el, în înger al morții, sau acaparat, confiscat ca apariție de îngerul morții – ceea ce e cam acelaşi lucru în ordinea analogiei universale, în care ce distinge parcă e doar un semn subtil (ca direcție a luminii):

"Că dincolo de groapă imperiu n-ai o lume,
De asta n-are de ce să-ți pară rău;
A geniului imperiu: gîndirea lui – anume;
A sufletului spațiu e însuşi el..."

"Că-n lumea din-afară tu nu ai moştenire,
A pus în tine Domnul nemargini de gîndire.

Astă nemărginire de gînd ce-i pusă-n tine
O lume e în lume şi în vecie ține.
Cînd mintea va cuprinde viața ta lumească
Cînd corpul tău cădea-va de vreme risipit,
Vei coborî tu singur în viața-i sufletească
Şi vei dura în spațiu-i stelos, nemărginit";

"Deşi nu sînt aievea aceste lumi solare,
El tot le vede, simte, le-aude şi le are".

"*Cînd omul risipitu-i, un lut fără suflare,*
Sufletul în afară rămîne surd şi orb:
Un cîntec fără arpă, o rază fără soare,
Un murmur fără ape e suflet fără corp,
Dar înăuntru-i este o lume-ntinsă mare,
Aievea-i pentru dînsul.
În el îs toate, dînsul e-n toate ce-a gîndit".

În versurile atît de larg citate funcționează, cred, matricea metaforică (lingvistică) de care am vorbit, negația fiind de data asta semnalizată prin particula "fără" sau pur şi simplu de "diferențierea contradictorie": "a pus în *tine* Domnul nemargini de gîndire", "cînd mintea va *cuprinde* viața ta lumească". Precum "anul uman" este contras în timpul absolut, iar acesta în infinit, astfel şi trupul uman, după moarte, se poate afla contras în "nemargini de gîndire". Şi din nou, o analogie: lumea gîndurilor (a sufletului) ca "în sine încheiată", ca şi infinitul. Ce "revelație" aceasta, a contragerii trupului în gînd! (contragerea presupunînd includerea, deci continuarea, deci nemurirea). Şi pentru că ea a venit citind poezia lui Eminescu, şi n-ar fi putut fi altfel, semnalizez acum un vîrf al inițierii prin creație.

Continuînd, dacă geniile fără stea, deşi iubite de Dumnezeu, şi avînd puterea de a întrupa (din raze, partea lor cea mai bună ca înger cu *chip omenesc*, precum călugărul), se lasă pradă îngerului dulce pămîntesc al morții, atunci ele se pierd. Călugărul este un astfel de geniu, şi în alt plan este exemplul rău oferit de către mag feciorului de împărat care trebuie să se ferească de ispita morții. Învățătura lui simplistă şi implicită ar fi: să nu-i fie teamă să-şi asume destinul pămîntesc ce-i cere să țină "frîiele lumii" ca împărat înțelept precum tatăl său, căci după moartea pămîntească – la vremea ei – îi rămîne imperiul de gîndire pe care îl posedă deja. Cu el poate stăpîni apoi mult mai mult.

Desigur, aceste gînduri simple ce încheagă narațiunea *Poveştii magului călător în stele* nu sînt evidente, ba chiar textul are rupturi, abisuri care sprijină confuzii: în primul rînd, între fecior şi călugăr, ei apar ca în oglindă, şi tendința ar fi să credem că, dat fiind că n-are stea, feciorul nu-i hărăzit destinului regesc; şi totuşi, sînt alte semne în text care îl arată anticipat integru pe fecior. Pe de altă parte, conform viziunii analogice pe care am adoptat-o aici (avînd motivația în textele citate, ca şi în efectul lor special la lectură), unde oricărui lucru dintr-o dimensiune îi corespunde izomorf, sau aproape, un altul din altă dimensiune, magul se poate să-i fi arătat feciorului, chiar imaginea lui dintr-o lume posibilă paralelă unde destinul lui – cu toate datele celuilalt – să fi avut un alt final, aceasta fiind singura diferență esențială între cei doi. Şi atunci, acea "gură străină" din *Melancolie* apare din nou, de data asta mai concretizată.

Deşi nu am folosit efectiv o bibliografie, am consultat, într-o etapă pregătitoare eseului, cîteva cărți: Bohmer, Noemi, *Mit şi mitologie eminesciană*, Editura Universității "A.I. Cuza", Iaşi, 1994; Ciopraga, Constantin, *Poezia lui Eminescu*, Editura Junimea, Iaşi, 1990; Gorcea, Petru Mihai, *Eminescu*, vol. I, Editura Didactică şi Pedagogică, R.A., Bucureşti, 1998; Itu, Mircea, *Eminescu*, Editura Orientul Latin, Braşov, 1995; Modorcea, Grid, *Magul călător*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1995; Noica, Constantin, *Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii românești*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1975; Petrescu, Ioana Em., *Eminescu – modele cosmologice şi viziune poetică*, Editura Minerva, Bucureşti, 1978.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

În Sud, cu Panait Istrati...
(în loc de final)

Teofil BĂLAJ

La Paris, 1968. De la dreapta la stînga: Nichita Stănescu, Vasile Nicolescu, Al. Andriţoiu, Al. Oprea, Teofil Bălaj

Întorşi la Paris, după sărbătorirea lui Panait Istrati la Menton, oraşul acesta de graniţă între Franţa şi Italia în care amintirea lui se păstrează atît de vie pe aleile înviorate de briza Mediteranei, alături de amintirea lui Titulescu şi a contesei Anne de Noilles, buna noastră Brâncoveancă, ne-am mai făcut o fotografie *de rămas bun* pe Champs Elysées.

Nichita Stănescu, Vasile Nicolescu, Alexandru Andriţoiu şi Alexandru Oprea au plecat apoi mai departe.

Eu am mai rămas puţin.

Cît să transcriu o pagină – două din jurnalele lor neterminate.

Una dintre ele poartă chiar un titlu:

Nopţi pariziene cu Nichita

Alexandru ANDRIŢOIU

La "Club des Poètes" din apropierea ambasadei noastre, ne-a dus şi ne-a recomandat poetul Teofil Bălaj, pe atunci ataşat cultural. Dar cum aveam o diurnă consistentă, începusem să-l frecventăm singuri pînă ce Nichita a decretat că acel club e o speluncă ordinară taman cum ştia el una într-o mahala din Ploieşti, pe vremea cînd era licean. Şi cam avea dreptate Nichita.

Clubul avea ifose mari şi se dorea o rampă de prezentare pariziană a tuturor poeţilor străini reputaţi. Era un club cabaret de dimensiunea unei garderobe de restaurant bucureştean mai acătării. Bucătăria era ocrotită numai de un paravan, aşa că bieţii consumatori simţeau aromele tuturor mîncărurilor comandate. Avea însă o estradă liliputană, în disensiune cu afişele mari, de pe perete, care vesteau nume de poeţi celebri, prezenţi odinioară la seratele clubului: Alberti, Quasimodo, Evtuşenko şi alţii. Fiecare nou poet prezentat de club – deci şi noi – era aşezat cu fanfaronadă caragialescă în constelaţia poeţilor respectivi – cam în felul următor: "După ce v-aţi delectat, domnilor, săptămîna trecută, cu poemele lui Rafael Alberti, iată că astăzi aveţi rara ocazie să-l ascultaţi pe un mare poet român, de talie universală, într-o seară de poezie ce va rămîne – sînt sigur – încrustată în bronzul memoriei Domniilor-voastre". Or, tocmai această comedie retorică a prezentărilor îl făcea pe Nichita să revină, în serile libere, la Club şi să exclame – "Ca la moşi, ca la tîrgul moşilor, Sandule!"

Proprietarul clubului-cabaret, un poet de mîna a doua, Rosnay, era – se spunea – rudă cu Malraux dacă nu chiar cu Charles de Gaulle şi avea uneori emisiuni la televiziune. Numai aşa se explică prezenţa acolo a unor actori tineri de la "Comedia Franceză", care recitau ad-hoc, după o scurtă parcurgere a hîrtiilor, din poemele poeţilor invitaţi.

De aceea preţurile erau, la început, foarte piperate, dar, după ce deveneai prietenul proprietarului şi, dacă e posibil, chiar admiratorul versurilor sale, preţurile scădeau vertiginos, ba se mai soldau şi cu cîte o sticlă de vin cadou din partea "conducerii clubului". Ţin minte că, odată, fiind împreună cu actriţa Irina Petrescu, invitaţii lui Teofil Bălaj, cînd poetul-proprietar a făcut nota de plată, sărmanul Teofil s-a făcut alb ca varul şi a fluierat a pagubă. Era o sumă incredibilă. S-a motivat că am consumat specialităţi (nu consumaserăm) şi vinuri alese (era acelaşi vin obişnuit), aşa că omul a plătit şi s-a jurat că nu va mai călca în veci în "sanctuarul internaţional al poeziei".

Deci, după ce ne-am săturat de placa stereotipă a seratelor de la Club, ne-am mutat reşedinţa la un restaurant cochet ca o bomboniera, destul de ieftin şi foarte aproape de hotelul nostru, undeva pe lîngă catedrala Saint Germain. Restaurantul se chema "La Comanderie" şi am aflat că acest cuvînt înseamnă locul în care îşi aşezau cavalerii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

medievali halebardele. Două halebarde ornamentau uşa de intrare. Proprietară era o femeie superbă, Claudette (dacă nu mă înşel), de profesiune văduvă, cum ar spune Caragiale. Era localul la care trăgeau şi unii români parizieni; un local mult mai încăpător şi, deşi la subsol, bine aerisit, pentru ca fumul lumînărilor de la uşă, care iluminau "fendalice" vizuina, să nu înăbuşe comesenii.

Claudette purta o rochie subțire, suflată în argint, pe trupul gol – goluț, fapt ce-l puteam constata, seară de seară, de zeci de ori, cînd patroana urca scările spre bucătărie, iar lumînările de la scări erau anume puse în aşa fel, încît să-şi treacă razele prin rochia fictivă a femeii. Şi avea un trup ca al statuilor ce închipuiesc perfecțiunea. Iar noi îl priveam – zicea Nichita – cu ochii scăpărători, ca ai pisicilor cînd se pregătesc să sară spre şoareci.

Atmosfera de la "Comanderie" era cu totul alta. Gloria literară ne-o lăsam la garderobă şi trăiam, în jurul meselor, un sublim anonimat. Dar şi acolo ni s-a întîmplat o dandana, pe care Nichita o trecea în seama mea de "ardelean tîmpit", iar eu în seama lui de "ploieştean găzar căzut în moalele capului". Iată ce se întîmplase: pe masa din mijlocul localului, printre mostre de mîncăruri, se afla şi un balon mare de sticlă, plin pînă la jumătate de un lichid verde şi gros ca veninul. Nu era piperment. Şi nici absint (acesta interzis în Franța), ci naiba ştie ce băutură drăcească, foarte tare şi îmbibată cu ardei iute, pe care trebuia să o dăm repede de duşcă, fără să respirăm. Era gratuită şi făcea – zice-se – o foame ca de lup. Nouă însă nu ne-a făcut foame; văzînd că e gratuită, ne-am turnat din abundență în pahare şi am început să o bem încet, tacticos, ca pe o băutură obişnuită. Rezultatul e că ne-am înecat şi ne-au ieşit ochii din orbită de parcă cineva ne gîtuia, gata să ne omoare. Spre hazul consumatorilor din apropiere. Apoi ne-am acuzat reciproc. În fine, ne-am văzut de consumație pînă după miezul nopții, cînd ne-am luat tălpăşița, am hotărît să facem o plimbare pe străzile apropiate. Pe atunci viața Parisului era liniştită, nu erau atentate şi nu foiau tîlharii ca azi.

– Trebuie să fie cineva idiot să doarmă cînd vine la Paris numai pentru cîteva zile. Are timp destul să doarmă acasă, zicea apostrofînd Nichita.

Şi ne-am plimbat evocînd lecturi adolescente din romanele lui Eugčne Sue, apoi mai rafinate, din memoriile lui Carco, pînă ce un zgomot ciudat ne-a atras atenția. Ne-am dat repede seama că sînt ecourile unui joc de popice şi ne-am dus, pe firul zgomotelor, pînă am dat de popicărie. Era dosită în spatele unui bloc din apropierea librăriei Gallimard.

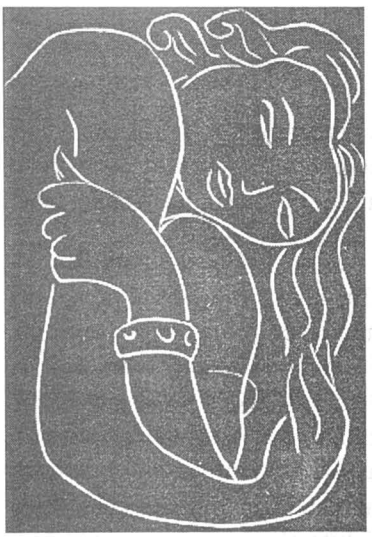

Gravură de Matisse

Intrarea în popicărie era magistrală: uşă cu încrustări frumoase, în lemn, pe bare de metal lucitor. Înlăuntru o lumină egală, tandră, ca de paradis. Pe de margine, mese din lemn masiv cu copcii de aramă. Pe mese pahare cu whisky, cu cognac, cu vin ale celor vreo zece popicari care, după ce-şi terminau loviturile de bile, veneau la pahare şi vorbeau puțin de tot, ca la cuminecătură.

Înfățişarea lor era însă de speriat. Nici în filmul "Salariul groazei" nu văzuserăm asemenea căutături. Poate că se speriaseră de apariția noastră care le tulbura tribul – poate ne socoteau iscoade sau, în orice caz, martori neplăcuți la întîlnirea lor nocturnă şi clandestină.

Nichita mi-a făcut semn să ne ținem tari. Ne-am aşezat la o masă goală sub ochii pironitori ai popicarilor, care întrerupseseră jocul şi ne priveau cu dușmănie.

– Vă rog frumos, trei kilograme de Beaujolais (vinul nostru preferat, că era... ieftin), într-o baterie la rece! a comandat Nichita chelnerului îmbrăcat ca un cioclu. Comanda era ritmată cu un hexametru dactilic.

– De ce trei deodată, cînd puteți comanda pe rînd, cîte una, a răspuns chelnerul năucit de o comandă atît de insolită (francezii comandă cîte puțin – şi nici nu beau mult, dealtfel).

– Pentru că aşa vrem noi – am zis eu, cu emfază – să simțim sticlele aproape de inima noastră.

Observînd, după accent, că sîntem străini şi văzînd că sîntem consumatori de vin (excelentă carte de vizită în ochiul francezului), popicarii s-au mai liniştit, şi-au mai descrețit frunțile. Totuşi, ochii lor se opreau cu insistență pe cele trei sticle aduse de chelner şi nu puteau pricepe nici în ruptul capului de ce am cerut trei deodată şi nu cîte una, pe rînd. Unul, ca inspirat, a exclamat:

– Ah! desigur sînteți sovietici!

– Nu! răspunse Nichita. Sîntem români, din România, cu capitala...

– La Bucureşti, a reluat unul cu chip de urangutan. Soră-mea şi cumnatul meu au fost, vara trecută, la Mamaia. E frumos şi ieftin acolo! Sper că şi dumneavoastră...

Am înțeles aluzia. Voiau să mărturisim că am venit cu gînduri bune.

– Bineînțeles că sîntem. Doar de aceea sîntem români. De gintă latină, ca dumneavoastră, francezii – zicea Nichita.

– Exact! a subliniat unul bondoc şi zburlit. Şi ca italienii, spaniolii sau portughezi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

– Băutori de vinuri ca ei, – am adăugat eu. Unde ați mai văzut dumneavoastră băutori de vin cu suflet rău?

Popicarii au aprobat, au surîs și s-au apropiat de noi în rate, privindu-ne ca pe niște extratereștri. Apoi au început să ciocnească cu noi un pahar.

– Cin-cin! zise unul.

– Cin-cin e la italieni, a corectat Nichita. La noi se spune **Noroc**, adică **bonne chance!**

– Olala! Alors bonne chance, messieurs!

Ghiața a fost spartă. Ne-am împrietenit repede. Franțujii ne-au întrebat dacă știm juca popice. Știam amîndoi. Nichita mai bine, el jucase în țară și pe popicării cu parchet – eu numai pe cele cu lut sau beton. Priceperea noastră în ale popicăriei a valorat cît toate pașapoartele din lume luate la un loc. Nichita îmi spunea, ulterior, că tot așa la Ploiești, dacă jucai bine biliard, cucereai toate mahalalele.

Am terminat sticlele. Am cerut încă o sticlă pentru acasă. Nichita a așezat sticla într-o sacoșă de tip sportiv, în care erau cîteva romane polițiste pentru lectura din tren la reîntoarcere. Se revărsa de ziuă. Am cerut să facem plata dar popicarii achitaseră deja totul. Cînd am insistat, s-au arătat jigniți. Am dat să plecăm, dar am văzut că Nichita rămîne cu gura căscată, chinuindu-se să ridice sacoșa: popicarii ne-o umpluseră cu sticle pînă la refuz. De vin și cognac. Erau deci oameni cu bani: coniacul era de stirpe aleasă și costisitoare. Nu ne-au lăsat să plecăm pînă ce nu am ciocnit cu ei un pahar de cognac Courvoisier, după obiceiul franțuzesc. Apoi, în sfîrșit, ne-am despărțit cu îmbrățișări și efuziuni sentimentale. Nu ne-au mai poftit să trecem pe acolo, nu ne-am schimbat cărțile de vizită, nu ne-am întrebat unii pe alții ce profesiuni avem. Aceasta era rigoarea tainei bine păstrate. Ne-am dovedit proverbialii români buni și inimoși. Și, firește, discreți.

Cînd am ajuns la hotel, cărînd, cu schimbul sacoșa – Al. Oprea poreclit dulce (de Nichita) amicul Nello, "după un străvechi obicei din republica Ploieștilor" – dormea dus. L-am trezit, l-am servit cu un pahar de vin și i-am istorisit întîmplarea cu popicăria.

– Puteau să vă rămînă acolo oasele, nenorociților! a exclamat Nello, patern ca totdeauna.

– Banul cel rău nu piere cu una cu două! l-a încontrat Nichita.

– Pînă la proba contrară. Ar fi bine să mai stați noaptea pe acasă! a conchis Sandu Oprea, apoi, cu o fină aluzie, și-a pus perina pe cap să doarmă. Noi am priceput aluzia și am plecat, lăsîndu-l să viseze mari latifundii de critică și istorie literară.

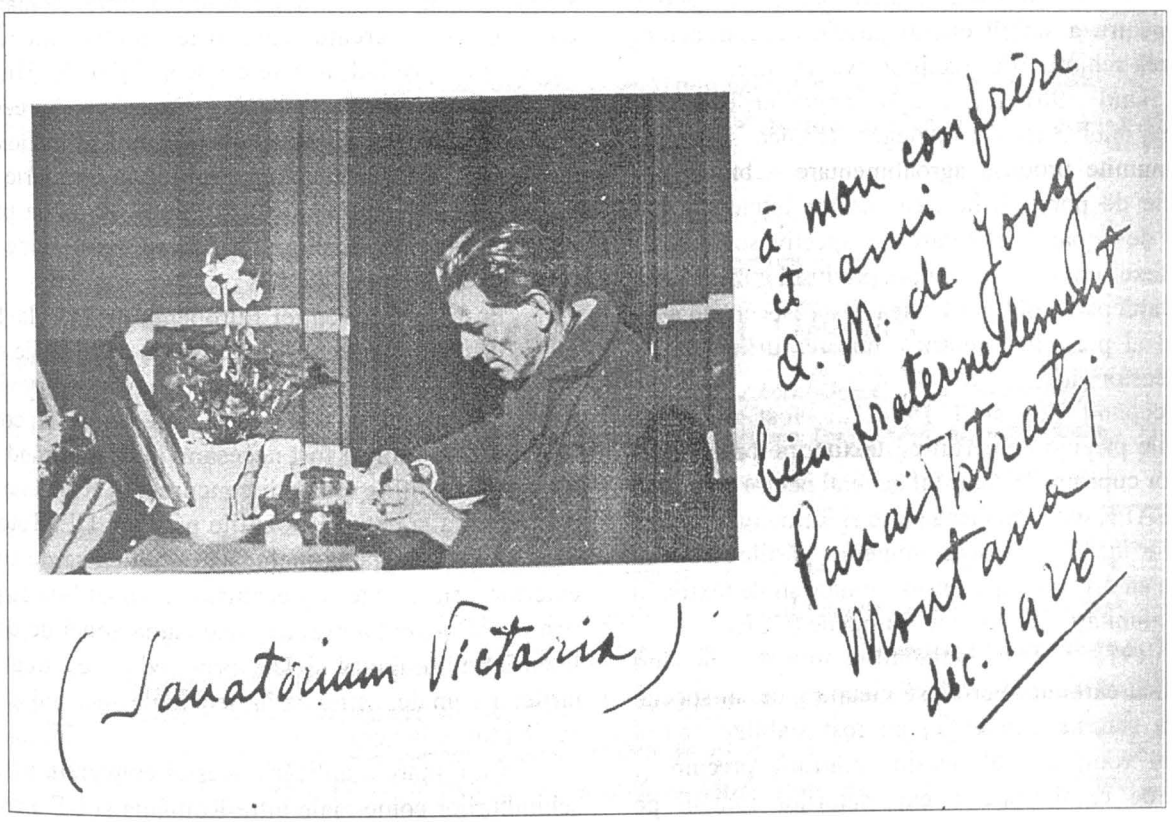

Panait Istrati – Sanatoriul Victoria, Montana-sur-Sierre
decembrie 1926

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Puncte de vedere

Relaţiile României cu Uniunea Europeană

Ambasador Vasile ŞANDRU
Fundaţia Universitară a Mării Negre

Pentru România, ţările din Europa Occidentală au fost întotdeauna parteneri importanţi în relaţiile economice şi comerciale, dar şi în plan politic. Pentru ţara noastră, relaţiile cu aceste ţări au prezentat întotdeauna o serie de avantaje cum sunt:

a. mărimea importantă a pieţei occidentale;
b. apropierea geografică şi costurile reduse ale transportului;
c. potenţialul economic înalt al ţărilor Uniunii Europene;
d. posibilităţile de transfer de tehnologii moderne din UE;
e. complementaritatea relativă a economiilor naţionale ale României şi ţărilor membre ale UE.

Încă din primii ani după crearea Pieţei Comune (din care făceau parte Franţa, Italia, Germania, Belgia, Olanda şi Luxemburg), ponderea ţărilor membre ale acestei organizaţii în comerţul exterior al României a fost de peste 25%. Totodată, România a depus nu puţine eforturi pentru a stabili cadrul juridic necesar pentru dezvoltarea schimburilor reciproc avantajoase.

În anul 1967 au început negocierile pentru încheierea unei serii de înţelegeri tehnice sectoriale pentru anumite produse agroalimentare – brânzeturi, ouă, carne de porc. Încheierea acestor înţelegeri asigura, pe de o parte, eliberarea, respectiv scutirea de anumite taxe suplimentare asupra produselor româneşti, iar pe de altă parte, obligativitatea de a respecta un anumit nivel al preţurilor pentru a nu crea dificultăţi pe pieţele acestor ţări.

Începând din anul 1974, au fost demarate negocierile privind comerţul cu textile, pe baza reglementărilor cuprinse în Acordul general pentru comerţ şi tarife – GATT, din care făcea parte şi România. Pe baza acordurilor încheiate în acest domeniu, părţile stabileau în fiecare an nivelul exporturilor româneşti de textile în ţările Comunităţii Economice Europene (CEE).

În 1978 a fost încheiată convenţia privind comerţul cu cărbuni şi produse metalurgice, în special oţel. Prin această convenţie, au fost stabilite cadrul exportului românesc al acestor mărfuri, precum şi normele de comportare a exportatorilor români pe pieţele ţărilor membre ale CEE.

În 1981 a intrat în vigoare convenţia privind comerţul cu produse industriale, altele decât textilele. A fost înfiinţată Comisia mixtă România – CEE. Prin aceasta, România a recunoscut de facto Comunitatea Economică Europeană ca subiect de drept internaţional. România a fost singura ţară membră a CAER care a făcut acest pas. Celelalte ţări socialiste, în frunte cu URSS, nu au recunoscut nici oficial, nici de facto această Comunitate.

În 1984 au fost demarate negocierile pentru încheierea Convenţiei privind colaborarea economică şi comercială între România şi CEE. Ca urmare a dificultăţilor economice (şi a situaţiei politice) din România, aceste negocieri au fost întrerupte şi au fost reluate după Revoluţia din decembrie 1989, în anul 1990, iar Convenţia a fost semnată şi a intrat în vigoare la 1 mai 1991.

Se înţelege că, începând din anul 1990, ca urmare a transformărilor realizate în România, relaţiile cu Uniunea Europeană au fost aşezate pe baze noi. Au fost stabilite relaţii diplomatice oficiale între România şi UE. Au fost create condiţiile pentru încheierea Convenţiei privind asocierea României la UE, aşa numita Convenţie Europeană – European Agreement. Tratativele pentru această convenţie au fost încheiate în noiembrie 1992, semnarea a avut loc în februarie 1993 la Bruxelles, iar intrarea oficială în vigoare s-a produs la 1 februarie 1995, după ratificarea acesteia de către toate statele membre ale UE.

Pe baza Convenţiei Europene, încă de la 1 mai 1993 (deci înainte de ratificarea ei de către ţările membre ale UE), a intrat în vigoare Convenţia provizorie privind comerţul şi problemele referitoare la comerţ. Această Convenţie a fost necesară, în primul rând, pentru ca în condiţiile creşterii concurenţei, România să-şi poată păstra şi extinde poziţiile pe piaţa UE. Totodată, România se obligă să includă în politica sa de comerţ exterior instrumente şi mecanisme compatibile cu practica UE. Convenţia prevede realizarea zonei de comerţ liber între România şi UE prin reducerea treptată a tarifelor vamale, astfel ca în decurs de zece ani acestea să fie reduse la zero.

Ca urmare a aplicării acestei convenţii, volumul schimburilor comerciale între România şi UE a crescut de la 3,6 miliarde USD în 1992, la 10,2 miliarde USD în 1996, adică de circa 3 ori mai mult. Ponderea UE în volumul total al comerţului exterior românesc a fost în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

1996 de 54,1%, respectiv 56,5% în export şi 52,3% în import.

Pregătirea pentru intrarea în Uniunea Europeană

Aşa cum se cunoaşte, dorinţa României de integrare în UE se bucură de un sprijin foarte larg în opinia publică românească.

Consiliul European a stabilit la şedinţa sa din Copenhaga, în iunie 1993, drept ţel final al acordurilor europene încheiate cu ţările din Europa Centrală şi de Est, primirea acestor ţări ca membri cu drepturi depline ai Uniunii Europene. (Consiliul European este alcătuit din şefii de stat sau de guvern ai ţărilor membre şi preşedintele Comisiei Europene; Consiliul stabileşte orientările politice generale ale UE şi dă impulsurile necesare pentru dezvoltarea ei). Pentru admiterea acestor ţări candidate, Consiliul a stabilit următoarele condiţii necesare:

1. Existenţa instituţiilor stabile capabile să asigure democraţia şi realizarea statului de drept, protecţia drepturilor omului şi a drepturilor minorităţilor;
2. Crearea unei economii de piaţă funcţionale şi în funcţiune;
3. Capacitatea de a rezista concurenţei în cadrul UE;
4. Capacitatea de a prelua obligaţiile politice, economice şi monetare corespunzătoare statutului de membru UE.

La şedinţa Consiliului European de la Essen în 1994 a fost adoptată "Strategia de preaderare" (La stratégie de pre-adhésion) pentru ţările candidate; în iunie 1995, la şedinţa sa de la Cannes a fost stabilit cadrul financiar, iar la Madrid, în decembrie 1995, a fost confirmată necesitatea întăririi UE pentru a fi pregătită în vederea extinderii.

În scopul pregătirii ţării noastre pentru îndeplinirea condiţiilor de admitere în UE, în primăvara anului 1995 a fost elaborată **"Strategia naţională de pregătire a României pentru aderarea la Uniunea Europeană"**. Acest document a fost adoptat de toate partidele politice parlamentare, confirmând astfel consensul la nivel naţional în favoarea integrării în UE. La 22 iunie 1995, ministrul afacerilor externe al României a înmânat cererea oficială a României de primire în UE preşedintelui de atunci al UE, ministrul afacerilor externe al Franţei. În cadrul administraţiei de stat au fost create organele şi mecanismele necesare pentru pregătirea ţării şi pentru menţinerea legăturilor cu organele corespunzătoare ale UE. În fruntea acestor mecanisme se află Departamentul pentru Integrare Europeană condus de un membru al guvernului. (În prezent acest departament a fost încorporat în MAE). În fiecare minister au fost create verigi specializate pentru pregătirea ramurilor respective în vederea includerii în sistemul UE.

Se înţelege că prin adoptarea acestor măsuri se are în vedere o activitate pe termen lung necesară pentru rezolvarea problemelor deosebit de complexe legate de intrarea în UE. Dificultăţile pe această cale sunt numeroase şi depăşirea lor cere o activitate de înalt profesionalism, răbdătoare şi îndelungată, în toate verigile aparatului guvernamental, în cadrul organelor legislative, al instituţiilor ştiinţifice şi educaţionale, al mecanismelor productive în toate ramurile economiei, precum şi în cadrul societăţii civile.

În acelaşi timp, complicaţiile nu sunt prezente numai în România în procesul de pregătire pentru aderare. Sunt multe complicaţii şi în cadrul UE în vederea pregătirii ei pentru extindere. În acest scop, a fost convocată prima Conferinţă Interguvernamentală care şi-a încheiat lucrările prin întâlnirea la nivel înalt la Amsterdam în 1997, care a introdus o serie de modificări esenţiale în Tratatul unional semnat la Maastricht în 1991. Pe baza acestora şi pe baza informaţiilor prezentate de ţările candidate privind mersul pregătirii lor, Comisia Europeană a elaborat **"Agenda 2000"** pentru o Uniune mai puternică şi mai largă. Este un document amplu care conţine analize şi propuneri privind rezolvarea problemelor existente legate de pregătirea UE pentru extindere, precum şi evaluarea gradului de pregătire a ţărilor candidate pentru intrarea în UE. Consiliul European întrunit în decembrie 1997 la Luxemburg a aprobat acest document.

O nouă Conferinţă Interguvernamentală a început în luna februarie a.c., la Bruxelles, consacrată negocierilor de aderare la UE a celor noi şase state, inclusiv România. CIG va dura peste zece luni, până la începutul anului 2001, în cadrul ei se va analiza cum va putea fi administrată o comunitate compusă din 28 de state.

După cum se ştie, în însăşi UE se manifestă destul de frecvent divergenţe în problemele extinderii UE, ale aprofundării şi perfecţionării activităţii. Este important însă că între membrii UE arta ajungerii la compromisuri acceptabile pentru toţi a atins culmi necunoscute în alte asociaţii. Nu mă voi ocupa de aceste divergenţe interne ale UE, ci de problemele cu care se confruntă România şi alte ţări candidate pe calea spre integrarea în UE.

Pe de o parte, sunt problemele a căror rezolvare depinde exclusiv de România. Din această categorie fac parte nivelul ei de dezvoltare economică exprimat în Produsul Intern Brut (PIB), mersul reformei economice şi sociale, realizarea privatizării şi a transformărilor structurale în economia reală, armonizarea legislaţiei naţionale cu legislaţia UE, reducerea inflaţiei, stabilitatea macroeconomică şi, în general, îndeplinirea tuturor condiţiilor formulate de Consiliul European pentru primirea ţărilor candidate în UE. Într-un cuvânt este vorba de a îndeplini ceea ce se numeşte **acquis communautaire** (expresie franceză inclusă în Tratatul de la Maastricht privind crearea Uniunii Europene.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Această sintagmă înseamnă totalitatea actelor legislative şi a altor documente adoptate care reglementează activitatea Uniunii şi care caracterizează nivelul de integrare realizat. Termenul este folosit în tratate şi alte documente ale UE, precum şi în literatura ştiinţifică în limbile tuturor statelor membre ale UE, fără traducere).

Pe de altă parte, există şi probleme economice a căror rezolvare depinde în primul rând de UE. Am în vedere volumul de cheltuieli, respectiv povara bugetară pentru UE, legată de primirea unor noi membri. Este un aspect obiectiv foarte important care influenţează substanţial asupra primirii unei ţări sau alteia. O determinare cantitativă aproximativă a acestui indicator care reflectă magnitudinea comparativă a poverii bugetului comunitar legată de primirea unei ţări a fost realizată de prof. Haakan Wiberg, directorul Institutului de cercetări pentru pace din Copenhaga. Indicatorul creat de el constă din numărul populaţiei ţării candidate, în milioane de locuitori, înmulţit cu diferenţa dintre PIB pe locuitor mediu al celor opt ţări cele mai bogate din UE, care era la momentul respectiv (1996), 20.000 USD/loc. şi PIB/loc. al ţării candidate. Înseamnă că povara pentru bugetul comunitar va fi cu atât mai mică, cu cât ţara candidată are mai puţini locuitori şi cu un PIB/loc. mai mare şi invers, cu cât ţara are mai mulţi locuitori şi un PIB/loc. mai mic, povara bugetului comunitar este mai mare.

Prof. Wiberg a calculat mărimea acestui indicator pentru ţările cele mai sărace primite în UE: pentru Irlanda acest indicator convenţional a fost 30, pentru Grecia 130, pentru Spania 270 şi pentru Portugalia 150. În cazul ţărilor candidate din Europa Centrală şi de Est acest indicator ar fi următorul:

- Pentru ţările mici: Estonia, Letonia, Macedonia şi Slovenia ar fi de cca. 30 (ca pentru Irlanda);
- Pentru Albania, Bosnia, Croaţia, Lituania, Moldova şi Slovacia ar fi cca. 60;
- Pentru Bulgaria, Republica Cehă şi Ungaria – cca. 150;
- Pentru România – 420, Polonia – 660, Ucraina – 900, Rusia – 1850.

Pornind de la aceşti indicatori, prof. Wiberg consideră că, de exemplu, primirea ţărilor din grupa Vişegrad ar pune UE în faţa necesităţii de a opta pentru unul din următoarele scenarii:

1. UE trebuie să-şi dubleze bugetul, ceea ce grupa donorilor (ţările cele mai bogate) nu ar accepta;
2. UE ar putea să reducă la jumătate diferitele forme de subvenţionare a producţiei agricole şi a regiunilor, la care s-ar opune grupa ţărilor primitoare (Grecia, Spania, Portugalia, Irlanda, Franţa);
3. Crearea unor categorii de membri ai UE, ceea ce nu ar accepta Franţa şi alte ţări. Rămâne un al patrulea scenariu – amânarea rezolvării problemelor primirii de noi membri pe un termen nedefinit, amânare acoperită prin diverse formule de anticameră, fără a se formula refuzul primirii de noi membri.

La concluzii asemănătoare ajunge şi Fundaţia Bertelsmann din Germania, într-un studiu publicat în primăvara anului 1998 sub titlul *Costuri, beneficii şi şansele de extindere a UE spre Est*. Potrivit acestui studiu, "devine tot mai evident că multe guverne europene occidentale, deşi în vorbe se pronunţă în sens invers, nu doresc în realitate să aibă o UE extinsă sau, dacă totuşi doresc, aceasta ar trebui să se facă după regulile lor. Summit-ul de la Amsterdam, care a amânat din nou reformele instituţionale până după anul 2000, s-a dovedit a fi un al doilea caz impunător în această privinţă. Concepţia Comisiei Europene şi «Agenda 2000» privind extinderea sunt caracterizate de interese conflictuale şi opuse profund înrădăcinate". Mai departe în acest studiu se arată: "Tratatul de la Amsterdam şi «Agenda 2000» luate împreună confirmă statu-quo-ul. Ele împiedică o extindere rapidă, cuprinzătoare şi lină a UE spre răsărit... Membrii UE vor oscila mai degrabă în abordarea extinderii şi a consecinţelor acesteia. Ei vor întrerupe adeseori procesul pentru a duce din nou tratative privind redistribuirea între ei a drepturilor şi a poverii".

Cei care se opun extinderii spun că "extinderea spre Est este de dorit şi utilă în sens politic. Totuşi, pentru membrii UE, pentru industriile lor şi pentru cetăţenii lor acest pas va fi supraîncărcat cu o povară financiară enormă".

Autorii acestui studiu demonstrează, pe de altă parte, că "extinderea spre Est conţine de asemenea un câştig economic însemnat pentru UE" care constă din câteva avantaje pentru UE, şi anume:

- Extinderea va intensifica şi accelera schimburile economice deja existente în creştere cu ţările Europei Centrale şi de Est;
- "povara" financiară pentru ţările membre ale UE, adică mijloacele financiare care vor fi acordate noilor membri din bugetul UE se vor întoarce pe piaţa internă a UE contribuind la dinamizarea ei;
- piaţa lărgită va asigura surse suplimentare de aprovizionare a companiilor din UE;
- extinderea va întări poziţiile UE pe piaţa mondială ş.a.m.d.

Aceasta ar fi în linii mari situaţia în privinţa extinderii UE spre Est, aşa cum o văd oamenii de ştiinţă din interiorul UE.

Care ar fi perspectiva României în aceste condiţii? Desigur, este greu de dat un răspuns ferm la o astfel de întrebare. Totuşi, eu mă voi referi la o serie de aprecieri privind România cuprinse în "Agenda 2000", referitoare la gradul de îndeplinire de către ţara noastră a criteriilor stabilite de Consiliul European la Copenhaga în 1993.

Comisia Europeană subliniază că aceste criterii depăşesc **acquis communautaire**-ul existent (de exemplu în privinţa capacităţilor de guvernare şi juridice),

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ținând seama că însuși **acquis communautaire** s-a extins asupra sferei politicii externe comune și asupra securității, precum și asupra realizării Uniunii politice, economice și monetare.

În ceea ce privește criteriul politic, "Agenda 2000" face următoarele aprecieri despre România:

a) **Privind democrația și statul de drept**:

"România nu a realizat o schimbare reală de guvernare până la alegerile din noiembrie 1996. Sistemul politic a fost timp îndelungat caracterizat de persistența practicilor moștenite de la sistemul comunist, cu prea multă interferență a guvernului în mass-media și sistemul juridic. Schimbările care au avut loc după alegerea unui nou președinte și a unei noi majorități guvernamentale au modificat considerabil situația țării: ele au îmbunătățit funcționarea și stabilitatea instituțiilor. Reforma serviciilor poliției secrete și a sistemului juridic au fost completate foarte rapid".

Ca cetățean român, privind obiectiv situația politică din țară, pot afirma că nici aprecierea situației dinainte de 1996 nu este corectă, nici cea de după alegerile din 1996. Nu este adevărată afirmația că până în 1996 au fost prelungite practicile sistemului comunist. Anume în această perioadă au fost create instituțiile democratice, a fost adoptată constituția democratică, au fost organizate alegeri libere, corecte, ceea ce a și făcut posibilă transferarea democratică a puterii, pentru care președintele SUA și alți șefi de state occidentale i-au adresat felicitări domnului Ion Iliescu. Desigur, nu au putut fi înlăturate toate consecințele sistemului comunist, în special în economie și în protecția socială a populației. Au fost însă înfăptuite reforme profunde în agricultură, în conducerea economiei și a vieții sociale, au fost adoptate numeroase legi în concordanță cu legile UE ș.a.m.d.

Pe de altă parte, schimbările care s-au produs după alegerile din 1996 se referă în principal la componența parlamentului, a guvernului și a altor structuri de stat. Cei aproape patru ani de guvernare ai actualei coaliții nu au produs practic nici o schimbare esențială în bine, ci în multe privințe au dus la deteriorarea gravă a situației economice și sociale, la încălcarea prevederilor constituției și ale altor legi organice, la îngrădirea libertății presei și controlului asupra justiției.

Se vede deci cât de "obiectivă" și "corectă" a fost aprecierea situației politice din România.

b) **În privința drepturilor omului**, în Agendă se spune:

"România a moștenit de la regimul comunist un sistem care a plasat mulți copii în instituțiile de stat în condiții care violau drepturile copiilor. Aceasta se referă la peste 100.000 de orfani. Totuși vechile prevederi legislative din 1972 au fost abrogate și au fost stabilite bazele pentru reformă, întemeiată pe ajutorarea directă a familiilor.

Libertatea de expresie și de asociere este asigurată în toate țările candidate, dar independența radioului și televiziunii necesită să fie întărită în unele cazuri".

c) **Respectul față de minorități**

În "Agenda 2000" se arată că în România minoritatea maghiară reprezintă 8%, iar rromii 4%. Datele oficiale ale recensământului indică cifre diferite, respectiv 7,12% maghiari și 1,8% rromi. Mai departe se arată că "În România minoritatea maghiară este reprezentată în Parlament de 25 deputați și 11 senatori, iar în guvern de doi miniștri. Ea este de asemenea reprezentată în autoritățile locale și beneficiază de dreptul de educație în limba maghiară în școlile primare și secundare, precum și de dreptul de a folosi limba maghiară în contactele cu administrația și cu justiția". Faptul că și în învățământul superior există peste 40 de secțiuni cu predare în limba maghiară nu a fost cunoscut în UE.

De asemenea, situația minorităților în România nu se reduce doar la situația minorității maghiare. În România trăiesc cca. 20 de minorități naționale: unguri, rromi, germani, ucrainieni, ruși, sârbi, croați, bulgari, turci, tătari, armeni, greci, evrei, cehi, slovaci, polonezi, albanezi, italieni etc. Constituția țării prevede egalitatea deplină a tuturor cetățenilor indiferent de apartenența etnică. Toate minoritățile naționale sunt reprezentate în Parlament, chiar dacă la alegeri reprezentanții lor nu au întrunit numărul necesar de voturi.

România a semnat și a ratificat printre primele țări Convenția Cadru pentru protecția minorităților naționale, adoptată de Consiliul Europei în 1994, și aplică în practică și prevederile altor documente internaționale referitoare la dreptul persoanelor care aparțin minorităților naționale. Dar România, ca și marea majoritate a altor state, nu recunoaște așa-zisele "drepturi colective" ale minorităților naționale, care în practică duc la încurajarea separatismului.

Criteriul economic

În ceea ce privește criteriul economic, pentru admiterea în UE situația României este mult mai complicată. După cum se știe, componentele acestui criteriu, afară de nivelul minim al PIB/loc., includ astfel de condiții cum sunt: existența unei economii de piață funcționale și în special capacitatea de a rezista la presiunea concurenței forțelor pieței din Uniunea Europeană.

Comisia Europeană apreciază că cele mai apropiate în a îndeplini aceste criterii sunt Ungaria, Cehia, Polonia, Slovenia, Slovacia și Estonia. Despre celelalte țări candidate, în "Agenda 2000" se spune că ele "au realizat un progres substanțial, în special în ultimul timp și ar fi capabile să îndeplinească primul criteriu economic (adică existența economiei de piață în stare de funcționare) la începutul secolului următor. Pentru aceste țări principala provocare o constituie întărirea introducerii propriilor reforme juridice și instituționale, iar, în unele cazuri, să evite continuarea instabilității macroeconomice".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În ceea ce privește capacitatea de a rezista la presiunea concurenței pe piața UE – ceea ce presupune un nivel destul de înalt al stabilității macroeconomice, existența cantității necesare de capital fizic și uman, a infrastructurii, a sistemului de învățământ și de cercetare științifică, a unui ritm înalt de dezvoltare a comerțului cu UE încă înainte de aderare etc. – "Agenda 2000" ajunge la concluzia că, deși în unele țări a fost realizat un progres substanțial, în altele situația este nesatisfăcătoare: piața de capital și regulile concurenței sunt încă departe de un nivel satisfăcător; situația infrastructurilor rămâne săracă; nivelul salariilor este cu mult sub nivelul UE; procesul privatizării încă nu a fost încheiat ș.a.m.d.

Realizarea **acquis communautaire** în aceste domenii cere încă multe eforturi. "Agenda 2000" consideră că "este foarte greu de prevăzut când aceste țări vor răspunde cerințelor acestui criteriu". În legătură cu România (alături de Lituania și Letonia) se spune că "ele au făcut recent pași mari, dar este necesară întărirea în continuare a eforturilor lor".

Punctele de vedere ale Comisiei Europene exprimate în "Agenda 2000" își găsesc confirmarea în analizele situației economice din România efectuate de oamenii de știință și cercetătorii români din institutele de specialitate ale Academiei Române.

Examinând procesul general de extindere a UE, ei au ajuns la următoarea concluzie: "complexitatea procesului de restructurare și revizuire a instituțiilor UE demonstrează tot mai clar că nu se poate conta pe primirea vreunei țări asociate mai înainte de anul 2005". Pentru România, acest termen este și mai îndepărtat. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor – care în 1996 era de 4615 USD (calculat pe baza puterii de cumpărare comparative), reprezenta numai un sfert din indicatorul similar mediu al țărilor UE. De atunci, așa cum se cunoaște, PIB a scăzut în fiecare an, astfel încât în prezent diferența față de PIB/loc. mediu din UE a crescut și mai mult. Pentru Polonia acest indicator reprezintă 31%, pentru Ungaria 37%, pentru Republica Cehă 35% și pentru Slovenia 59%.

Fiind a doua după numărul populației (după Polonia) dintre țările asociate la UE, în România continuă să fie foarte mare ponderea populației ocupată în agricultură – 34,5% (în UE această pondere este de 5,3%). Structura PIB a fost în 1995: ponderea industriei 36%, a agriculturii 20,5%, a serviciilor 36,9%. În 1996 producția industrială, care a cunoscut o creștere continuă începând din 1994, a atins doar 55,6% din nivelul anului 1989, iar în anii următori ea a început din nou să scadă față de nivelul atins în 1996. Capacitățile de producție din industrie sunt folosite doar în jurul a 50%.

Inflația, după ce în 1994 scăzuse la 70%, iar în 1995 la 30%, a cunoscut o nouă creștere în 1996, la 50%, pentru ca în 1997 să ajungă la peste 150%; în 1998 ea a coborât în jurul a 45%, pentru ca în 1999 să crească din nou la peste 50%.

Ca urmare a înrăutățirii rezultatelor economice ale majorității agenților economici, s-a produs o scădere și a indicatorilor pieței capitalurilor, ceea ce a atras aprecierile organismelor internaționale, de creștere a riscului economic și politic pentru investitorii străini. Potrivit aprecierii oamenilor de știință români, "după opt ani de tranziție economia românească continuă să se cufunde în cea mai grea criză dintre toate țările candidate. Neîncrederea în efectuarea reformelor, lipsa hotărârii și a unei concepții clare au dus la desele căderi ale slabelor creșteri economice".

Procesul de tranziție de la economia centralizată planificată la economia capitalistă de piață a provocat o serie de consecințe negative (potrivit studiului Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei Române publicat în 1998 de Dr. Eugeniu Diatcu și Dr. Emilian M. Dobrescu):

"a) scăderea ritmului de creștere economică; cronicizarea prăbușirii economiei, în timp ce stocurile și importurile rămân la un nivel extrem de ridicat;

b) creșterea sărăciei și înrăutățirea stării de sănătate a populației. România posedă cea mai înaltă rată a mortalității în Europa și pentru prima dată în istoria ei modernă, rata mortalității este mai mare decât cea a natalității, în condiții de pace;

c) balanța comercială a țării este permanent deficitară; importăm mai mult decât exportăm;

d) consumăm mai mult decât producem. Ne îndatorăm din ce în ce mai mult (datoria externă se apropie de circa 8 miliarde USD și numai serviciul ei echivalează cu exporturile anuale ale României);

e) indicatorii economici de macrostabilizare nu pot fi ținuți sub control fără sporuri competitive de producție industrială și agricolă. Politicile monetariste, de inspirație FMI, sunt doar un paleativ de scurtă durată și au arătat în repetate rânduri acest fapt. Principalul lor efect până în prezent este doar inflația galopantă".

Comisia Europeană subliniază în "Agenda 2000" și stadiul de îndeplinire de către țările asociate a obligațiilor asumate prin Convențiile europene, referitoare în particular la așa-numitul **acquis communautaire**. Se are în vedere dreptul la instalare al firmelor străine, regimul național, libera mișcare a mărfurilor, proprietatea intelectuală, progresul în aplicarea directivelor principale ale pieței interne în domeniile impozitelor, activității băncilor ș.a. Se apreciază că în privința rezolvării acestora și a altor componente ale **acquis communautaire** sunt necesare, pentru majoritatea țărilor asociate, măsuri importante pe termen lung în domeniile protecției mediului, energiei, agriculturii, industriei, comunicațiilor, transporturilor, tarifelor vamale, justiției, treburilor sociale și interne. După părerea Comisiei Europene, România nu va fi în măsură să-și asume obligațiile privind **acquis communautaire**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

într-o perioadă pe termen mediu.

Această concluzie a Comisiei Europene coincide în esență cu părerea fostului ministru al Integrării Europene, Alexandru Herlea. Într-un interviu acordat revistei "Roumanie – Romania – Magazine", după ce a subliniat că integrarea în UE este principala prioritate a guvernului, confirmată de toate forțele politice ale țării, el a descris dificultățile pe calea realizării acestui țel: "tot felul de tărăgănări birocratice, o atitudine retrogradă, arhaică, temătoare sau indiferentă față de această problemă importantă, precum și acțiunile unor grupări mici dar bine organizate care își apără propriile privilegii, constând în asigurarea unei vieți îmbelșugate fără o muncă deosebită sau competență. Prin eforturile guvernului, se urmărește înlăturarea rezistenței acestor grupări". Pentru anul 1998, ministrul a indicat drept țel principal accelerarea procesului de aducere a României la "nivelul" prin care să intre într-o nouă fază definită prin adoptarea "Parteneriatului pentru aderare" între România și UE. Acest parteneriat, care a intrat în vigoare în luna martie 1998, a stabilit programul național pentru asimilarea **acquis communautaire**, ceea ce presupune un calendar cu termene pentru adoptarea măsurilor prioritare, susținute cu mijloacele financiare necesare. Comisia Europeană va verifica îndeplinirea acestor măsuri prevăzute în program. Direcțiile principale ale acestor măsuri constau, pe de o parte, în ordonarea și dinamizarea pieței interne, care posedă o capacitate mare, iar pe de altă parte, elaborarea unui program de adoptare și aplicare a legislației corespunzătoare Uniunii Europene, precum și edificarea unor noi instituții simple, capabile să rezolve problemele sociale și economice fără tărăgănări birocratice și să realizeze restructurarea economiei naționale. UE va acorda ajutorul necesar prin programul PHARE (*Poland Hungary Action for Economic Restructuring Programme*) realizării acestui program: 30% din mijloacele puse la dispoziție de UE vor fi folosite pentru realizarea acestui program, iar 70% pentru dezvoltarea rețelei de infrastructuri transeuropene.

În luna mai 1998, guvernul României a transmis Comisiei Europene **"Programul național de aderare a României la UE"**, care conținea măsurile ce vor fi luate până în anul 2000 în domeniul reformei, administrației locale, adaptarea la cerințele **acquis communautaire** ș.a. Măsurile privind reforma economică, cuprinse în acest program, se aflau în stadiul de elaborare.

Totuși, ministrul Finanțelor aprecia atunci că situația economiei României era într-o stare în care cu greu se putea aștepta realizarea țelului fixat de guvern – "creștere zero". El aprecia că va fi o scădere a PIB de 1,5-2% și spera ca în 1999 să se producă o creștere pozitivă. Măsura în care s-au realizat aceste speranțe este cunoscută. Atât în 1998, cât și în 1999, PIB a continuat să scadă.

Faptul că în decembrie 1999 România a fost invitată să înceapă negocierile de aderare la UE, a fost un gest politic. Previziunile ministrului Afacerilor Externe, potrivit cărora România va deveni membră UE la 1 ianuarie 2007, nu au de fapt o bază concretă din punctul de vedere al situației economice și sociale a țării.

Într-un interviu acordat ziarului "Curentul" (2 mai 2000), ambasadorul Fokion Fotiadis, șeful delegației Comisiei Europene în România, declara: "Nu mai trebuie să spun cât de importantă este dezvoltarea României ca țară candidată la aderarea în UE, deoarece există un criteriu distinct, cel economic, care va avea o importanță crucială în procesul aderării țării dumneavoastră".

Așa cum relata recent ziarul "Adevărul" (6 mai 2000), "majoritatea oficialilor de la Bruxelles sunt de părere că reformarea structurală a Uniunii Europene este un proces atât de complex, încât el nu poate fi încheiat până în 2002... În ultimele luni, mulți dintre liderii europeni au început să abordeze cu prudență subiectul extinderii, conștienți fiind că admiterea primilor candidați ar putea întârzia câțiva ani încă".

Directorul Institutului de Studii Europene și Internaționale din Luxemburg, Dr. Armand Clesse, arăta încă din 1996 următoarele: "Avem deja o Uniune Europeană cu 15 țări în momentul actual. Aceasta este o uniune foarte dificil de administrat, adică să avem un proces eficient de luare a deciziilor. Și aceasta va deveni, desigur, mult mai dificilă dacă vor fi mai multe țări, de exemplu 25 sau mai multe"... "Sunt prea multe probleme, adăuga el, în special cu caracter economic și social, strategic și de securitate, care sunt implicate, și aceasta face extinderea o întreprindere realmente dificilă; astfel, ea trebuie făcută cu multă grijă, altfel poate duce la un eșec imens". (în "Letter from the Black Sea University", nr. 1 – 2/1996, mai – august).

În încheiere, aș vrea să citez cuvintele consilierului în problemele de politică externă a Direcției generale de politică externă a Comisiei Europene, Fraser Cameron, despre ceea ce reprezintă procesul de extindere a UE: "Procesul de aderare la UE seamănă cu o cursă îndelungată pe autostradă. Cel care vrea să ajungă în mod sigur și la vreme la țel, trebuie să se convingă că automobilul lui este bine pregătit și a fost verificat minuțios înainte de călătorie. El trebuie să fie pregătit pentru a face față oricărei întâmplări neprevăzute, inclusiv posibilitatea de a fi depășit pe pista laterală, sau să sufere o avarie sau să nimerească într-o aglomerație strânsă. Pentru țările care participă la negocierile de aderare la UE se cunoaște timpul exact al începerii negocierilor (startul), dar nimeni nu poate garanta că va exista un anumit timp stabilit dinainte al sosirii la finish pentru oricare dintre ele".

El consideră că după summit-ul de la Luxemburg procesul extinderii UE a intrat într-o fază nouă, în care atât țările membre, cât și țările candidate vor trebui să adopte hotărâri dificile.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În primul rând, UE trebuie să adopte hotărârile privind reforma politicii agrare, a fondurilor structurale, privind bugetul şi reforma instituţională. Adoptarea acestor hotărâri necesită o pregătire minuţioasă pentru a asigura, pe de o parte, menţinerea ritmului procesului de integrare şi, pe de altă parte, asigurarea menţinerii coeziunii Uniunii.

În al doilea rând, negocierile care au început la 1 martie 1998 trebuie să pornească de la principiul potrivit căruia **acquis communautaire** se va aplica chiar din momentul aderării.

În al treilea rând, sunt necesare eforturi puternice pentru a acorda ajutorul tuturor ţărilor candidate, pentru a ne asigura că ele vor asimila maximul posibil din **acquis communautaire** încă înainte de a deveni membri.

Încheind analiza extinderii UE, "Agenda 2000" ajunge la o concluzie pozitivă: "Odată evaluate *costurile extinderii*, atenţia principală trebuie îndreptată spre avantajul economic net prevăzut. Avantajele politice, cum sunt promovarea stabilităţii regionale, trebuie de asemenea luate în calcul, nu în ultimul rând din cauza consecinţelor lor indirecte economice şi chiar bugetare. Extinderea este o investiţie în cauza păcii, stabilităţii şi bunăstării popoarelor Europei. Avantajele economice generale vor aduce foloase politicii Comunităţii".

(Comunicare susţinută la
Conferinţa Ştiinţifică Internaţională
"1600 – 1918 – 1920: Istorie şi Actualitate",
organizată de Forumul Civic Naţional Român,
12 – 13 mai 2000)

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

Manageri ai bibliotecilor provenind din medii culturale diferite

Conflictul est-vest din Berlin

Claudia LUX
Biblioteca Centrală şi de Stat, Berlin

După aproape zece ani de la căderea zidului Berlinului, din 9 noiembrie 1989, diferenţele dintre estul şi vestul Germaniei încă nu au dispărut complet. După reunificarea din toamna anului 1990 bibliotecile din Berlin s-au grăbit să înfiinţeze asociaţii comune între est şi vest. Multe instituţii similare care se găseau odată în ambele jumătăţi ale oraşului s-au unit.

Totuşi, unificarea celor două biblioteci centrale ale oraşului s-a petrecut numai cu cinci ani în urmă, în toamna anului 1995. Conflictul, care se naşte în mod normal atunci când două instituţii fuzionează, aşa cum se vede lucrul acesta de obicei în bănci şi afaceri, a fost dublat de conflictul dintre est şi vest. De aici au rezultat unele cerinţe specifice pentru management şi pentru modul în care aceste biblioteci fuzionează. Pentru schimbările de la Biblioteca Centrală şi de Stat trebuie să se ia în considerare trei elemente: a. istoria celor două biblioteci; b. conflictul dintre est şi vest care a fost pretutindeni prezent în Berlin; c. noi procedee de rezolvare a conflictului.

A. O scurtă istorie a celor două biblioteci, Biblioteca Municipală Berlin şi Biblioteca America Memorial, care s-au unit pentru a forma Biblioteca Centrală şi de Stat.

Biblioteca Municipală Berlin a fost înfiinţată în anul 1901 în Berlin-Mitte (zona de mijloc a Berlinului), zonă care a devenit mai târziu parte a Berlinului de est. În primii ani ea a fost sprijinită de entuziasmul unor bibliotecari germani faţă de sistemul de biblioteci publice din Statele Unite. Când nu li s-a mai permis vest-berlinezilor să împrumute de la Biblioteca Municipală din Berlinul de est, ca urmare a împărţirii oraşului, autorităţile locale din Berlinul de vest au acceptat cu recunoştinţă de la americani o ofertă de donare a unei biblioteci. Astfel s-a înfiinţat biblioteca America Memorial/Berlin Central Library care s-a deschis în Berlinul de vest în anul 1954. Cetăţenii din Berlinul de est au avut posibilitatea să facă împrumuturi de la America Memorial Library până în august 1961, când s-a construit zidul Berlinului care a despărţit oraşul definitiv. În perioada următoare cele două biblioteci şi-au urmat, separat, calea dar aveau şi legături comune. Prin deschiderea lor, prin imaginea pe care o aveau despre practica biblioteconomică modernă, atitudinea orientată spre utilizatori şi mulţimea serviciilor oferite, fiecare dintre ele a jucat un rol conducător în biblioteconomie în partea lor respectivă din oraş şi în afara lui. Până în 1989 cele două biblioteci aveau cifre

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

comparabile referitoare la diferitele nivele de serviciu.

După căderea zidului, est-berlinezii au asaltat pur şi simplu biblioteca America Memorial din Berlinul de vest pentru că numai acolo puteau găsi literatura contemporană din vest pe care o doreau. Utilizările la Biblioteca Municipală au scăzut la câteva sute pe zi, în timp ce biblioteca America Memorial cu greu putea face faţă solicitărilor, utilizatorii împrumutând mai mult de 2 milioane de cărţi şi materiale audio-vizuale pe an. Cele două instituţii surori au încetat să semene una cu alta: numărul utilizatorilor în Berlinul de vest a crescut iar în Berlinul de est a scăzut. O situaţie care a accentuat prejudiciile celor 150 de bibliotecari din est şi vest. Când autorităţile din Berlin au decis, în octombrie 1995, să unească cele două instituţii, fiecare din ele se străduiau să atragă pentru sine mijloacele financiare solicitate şi oportunităţile de dezvoltare. O cale comună era privită cu neîncredere.

B. Conflictul est – vest aşa cum este prezent el în Berlin şi aspectele definitorii ale acestui conflict în Biblioteca Centrală şi de Stat. Din 1995 se discută din ce în ce mai mult diferenţele dintre punctele de vedere est şi vest. Importante au fost şi sentimentele pe care fiecare parte le-a experimentat în relaţiile cu cealaltă parte. După o scurtă fază de euforie, cauzată de ideea unificării, au început să apară schimbări în colaborarea dintre cele două părţi care au condus la considerabile fricţiuni, neînţelegeri şi probleme. Lucrul acesta s-a întâmplat mai ales în instituţiile unde colegii din est s-au unit cu cei din vest, ca în cazul Bibliotecii Centrale şi de Stat (Central and State Library). Un studiu despre "şocul culturii germane" a făcut o listă a celor cinci faze diferite din evoluţia relaţiilor germane – germane, începând cu euforia care a fost urmată repede de deziluzie şi, în final, de acuzare reciprocă. După aceea a trebuit să înceapă o primă fază de înţelegere în care se acceptă faptul că există neînţelegeri de ambele părţi care trebuie depăşite, astfel încât diferitele sisteme etice să poată fi înţelese, cunoscute şi respectate. Aceste faze ale înţelegerii dintre est şi vest şi efectul lor se pot recunoaşte uşor în cazul Bibliotecii Centrale şi de Stat.

1. Euforie: după căderea zidului a existat o euforie de ambele părţi manifestată prin vizite reciproce. Bibliotecarii est-berlinezi au putut să cunoască piaţa de carte vest-germană, editurile şi reglementările legale care guvernează bibliotecile din vest. Relaţiile erau deschise şi sincere, cei din vest îi ajutau pe cei din est cu donaţii de carte, echipament şi bani. Între American Memorial Library şi Biblioteca Municipală Berlin dominau exemplul şi ajutorul vestic. S-au făcut planuri pentru un viitor comun de parteneriat egal într-o singură clădire. Din cauza pensionărilor, ambele instituţii au obţinut conduceri noi, conducere din vest pentru American Memorial Library şi din est pentru Biblioteca Municipală.

2. Deziluzie şi neîncredere: deziluzia generală din oraş. Toată lumea a devenit conştientă de diferenţele în vorbire şi comportare dintre est şi vest. Concepte asemănătoare nu aveau aceeaşi semnificaţie. Noul stat comun nu era întâmpinat cu aprobare în est şi vest. Activitatea economică era dominantă în vest, dar mulţi oameni din Berlinul de vest criticau piaţa liberă şi susţineau dreptatea socială. Totuşi, se părea că sunt toţi de acord în ceea ce priveşte respingerea celor din est: oamenii de afaceri i-au acuzat pe est-germani că doresc să păstreze vechiul lor sistem social cu siguranţa locurilor de muncă şi să împiedice astfel creşterea economică, iar muncitorii îi acuzau pe est-germani că sunt mai răi decât patronii din vest, concentrându-se asupra banilor fără să se gândească la consecinţele sociale. Germanii din est nu aveau nici o şansă, indiferent ce cale căutau. Această superioritate vest-germană era de nesuportat pentru est-berlinezi. Situaţia salariilor provoca de asemenea diferenţieri şi nedreptate. Mai întâi a fost tăiat suplimentul de câştig al vest-berlinezilor. Apoi, plata est-berlinezilor a fost corelată cu aceea a vest-berlinezilor în schimbul a mai multe ore de muncă şi mai puţine zile de concediu, dar cu compensaţia de Crăciun. Totuşi, au rămas diferenţe negative. Chiar în această etapă s-a luat decizia ca cele două biblioteci să se unească într-o singură instituţie şi fiecare a început să lucreze în apărarea aspectelor ei caracteristice pentru viitor şi să încerce să convingă partea cealaltă.

3. A început apoi a treia etapă a acuzărilor reciproce. Au început să se audă reproşuri între cele două biblioteci. Tonul franc, foarte critic şi agresiv care s-a folosit mulţi ani în discuţiile din partea vestică a oraşului, inclusiv în biblioteca American Memorial, s-a denaturat şi a fost respins de colegii din est care erau obişnuiţi să-şi rezolve altfel divergenţele dintre ei. Contopirea într-o singură instituţie a dus la existenţa unor dublări la diferite nivele în structura managerială şi a fost nevoie de o acţiune decisivă. Personalul din vest a fost în repetate rânduri preferat celui din est. Atitudinile specifice fiecărei părţi s-au accentuat: astfel, Biblioteca Municipală din Berlinul de est s-a concentrat pe colecţiile academice de mare valoare, iar partea din vest a considerat creşterea numărului de împrumuturi ca un criteriu decisiv al calităţii. Situaţia din biblioteca din Berlinul de est s-a înrăutăţit prin aceea că mulţi care nu au corespuns în vechiul sistem RDG, mulţi din cei care au găsit un refugiu în bibliotecă îi criticau pe ceilalţi. Aceiaşi oameni care sprijiniseră odată linia partidului RDG ocupau din nou funcţii importante sau obişnuiau să obţină posturile cele mai bune. Ei aveau o educaţie mai bună deoarece au putut să studieze, iar în condiţiile educaţionale ale noului stat vestic ei au devenit un factor decisiv în ocuparea poziţiilor importante. Astfel, relaţiile interne din Biblioteca Municipală din Berlinul de est au fost marcate şi de aceste instabilităţi.

4. Prima fază de înţelegere: au fost făcute multe

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

încercări de către conducere şi management pentru atenuarea atmosferei de neînţelegere. Un atelier la care membrii din conducere şi-au explicat reciproc modul de privire asupra lucrurilor a avut un număr mic de auditori, dar a fost totuşi un început. O declaraţie asupra problemelor din organizarea bibliotecilor, datată la începutul anului 1997, a permis să se vadă mai mult iniţiativele lipsite de succes din trecutul celor două organizaţii. La aceasta s-au adăugat neînţelegerile şi prejudiciile curente. Astfel de schimburi comune de informaţii au început să aducă cu sine, treptat, schimbări în situaţie. A început o fază de înţelegeri preliminare, chiar dacă mai erau şi unele regresii spre faza a treia de învinuiri reciproce.

5. A doua fază de înţelegere, în care respectivele sisteme etice sunt înţelese, învăţate şi respectate, nu a intrat încă în acţiune. Nimic nu se va întâmpla, aici, de la sine dar trebuie pusă în joc toleranţa reciprocă. Dacă trebuie realizată unitatea, trebuie făcute schimbări sensibile în situaţia internă a celor două instituţii contopite.

C. Oportunităţi de rezolvare a conflictului.

Elementele care rezultă din fuzionarea firmelor provenind din culturi comerciale diferite pot servi drept exemple pentru unificarea celor două biblioteci. Pe de o parte, situaţia s-a înrăutăţit prin faptul că toate diferenţele şi viaţa personală a membrilor din conducere sunt constant afectate de conflictul dintre est şi vest din Berlin. De la începutul anului 1997 au fost introduse măsuri speciale în legătură cu unificarea, care puteau atenua conflictul est – vest:

1. Conducere externă. Cea mai importantă decizie pe care au luat-o şefii politici a fost a nu numi în fruntea managementului persoane din cele două instituţii. Indiferent de cât de onorabile şi serioase erau intenţiile, acuzaţiile de parţialitate ar fi circulat ani în şir şi ar fi zădărnicit toate discuţiile. A fost aşadar necesar a alege în fruntea conducerii pe cineva din afară.

2. Neutralitate completă. Când a fost invitat să conducă două organizaţii contopite, de natură aşa de opusă, chiar un lider venit din afară trebuia să demonstreze neutralitate şi consideraţie egală pentru ambele părţi. Lucrul acesta a fost dificil de pus în practică dar trebuia strict aplicat. Chiar şi aşa, au existat reclamaţii că una din părţi a fost favorizată. Deoarece aceste reclamaţii veneau din ambele părţi, se părea că ele se echilibrează.

3. Obiectiv comun pe termen lung. Mai întâi trebuia adoptat un obiectiv comun, în acest caz o nouă clădire. Având deci un singur obiectiv pentru toată lumea, conducerea putea fi reorientată într-o direcţie nouă.

4. Îmbunătăţiri pe termen scurt în servicii. Următoarea decizie a fost fuzionarea unor compartimente. Decizia aceasta a fost foarte importantă deoarece o unificare a personalului, făcută cu atenţie, a condus la multe schimbări în atitudine.

5. Lucrând împreună s-a ajuns la înţelegerea unor puncte de vedere diferite. Persoanele din conducere, din est, care s-au mutat în vest, s-au adaptat la noile sarcini. Colegii din vest nu au reuşit întotdeauna să facă la fel. Nu au fost aşa de bine primiţi, după cum sperau. Critica nu era deschisă şi ei aflau ulterior despre problemele pe care le creau. Probabil că nimeni nu dorea să-i supere dar lucrul acesta era total greşit înţeles. Mai întâi a fost nevoie să înveţe că diferenţele de opinie au fost văzute în est mai degrabă ca dezbinatoare şi distructive decât ca o parte naturală a vieţii într-o societate democratică.

6. Clientela diferită necesita un comportament diferit. Introducerea unei zone largi de acces în partea de est a atras foarte repede noi cititori la Biblioteca Municipală. Ei nu mai cereau insistent şi nu mai erau umili, ci pretindeau acum cu voce tare. Acest comportament nu era acceptabil pentru bibliotecarii din est care au reacţionat în mod negativ. În vest, mai ales clienţii în vârstă s-au plâns de lipsa unei săli de lectură şi de faptul că au fost serviţi cu mai puţină generozitate şi pricepere decât înainte. Bibliotecarii din vest au trebuit să înveţe cum să rezolve problema aceasta. A fost nevoie ca ambele părţi să facă faţă zilnic la multe noi probleme şi provocări.

7. Decizii clare, anticiparea dificultăţilor rezultând din compromisuri. Deciziile trebuiau să fie luate referitor la o structură comună, o clasificare comună, practică de catalogare şi noi procese de muncă. Exista mereu o tensiune în aer dacă ar fi fost preferată o soluţie estică sau vestică. Compromisurile obţineau întotdeauna aprobarea universală.

8. Îmbunătăţirea culturii informaţiilor. A fost introdusă o nouă cultură a discuţiei cu o structură clară care a inclus acele nivele care înainte nu transmiteau informaţia primită de mai sus şi care acum trebuiau să transmită în sus întrebările şi informaţiile. Implementarea acestui proces trebuie să fie continuu monitorizată, altfel va fi blocată de către diferitele nivele ale ierarhiei.

9. Favorizarea conştientă a schimbărilor în comportamentul fiecăruia. După ce au fost puse în practică primele schimbări, au fost încurajate de asemenea schimbările în comportament. Colegii trebuiau trataţi într-o manieră amabilă şi echitabilă. Aceasta însemna că diferenţele din importanţa socială a discuţiilor critice din vest şi criticismul tăcut din est trebuiau rezolvate. A fost introdusă aşadar o nouă cultură a discuţiei care amenda imediat orice discuţie care ar fi ofensat altă persoană şi care a stimulat o manieră mai amabilă şi totuşi deschisă de abordare.

10. Schimbarea naturii discuţiilor. Modurile diferite de discuţie şi de rezolvare a neînţelegerilor au făcut necesară o nouă modalitate de conducere a discuţiilor. Cel mai important element este faptul că o decizie nu este întârziată de un schimb de opinii între

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

aceia care nu sunt implicați în mod direct în implementarea ei.

11. Delegarea responsabilității. Dacă diferențele dintre est și vest trebuie eliminate într-adevăr și personalul bibliotecii trebuie să participe activ în procesul de schimbare a bibliotecilor, atunci în viitor deciziile trebuie luate la nivelul cel mai jos posibil. Lucrul acesta va deveni real în momentul în care deciziile pot fi acceptate indiferent de criteriul est – vest.

12. Unanimitatea nu se poate realiza și nici nu este necesară. Este clar faptul că deciziile din bibliotecă nu mai puteau aștepta obținerea aprobării universale. A fost important faptul că toată lumea a înțeles și acceptat situația că oamenii pot avea opinii foarte diferite. Lucrul important este dispoziția de a pune o decizie în practică și a nu o boicota. Încă mai lucrăm asupra acestui lucru, dar îl vedem ca oferindu-ne un nou mod de conducere care poate garanta că schimbările devin realitate.

Biblioteca Centrală și de Stat Berlin a început astfel să transforme dezavantajele conflictului est – vest într-o nouă putere și să profite de diferitele aptitudini ale colegilor din est și vest în realizarea unor schimbări radicale în bibliotecă, în organizarea și în serviciile acesteia.

(Comunicare susținută la Conferința **INTAMEL**, Zürich, septembrie 1999)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Agenda EBLIDA

Propuneri pentru directivele și legislația Consiliului

Contrafacerea și pirateria: raportul despre Carta verde a fost adoptat

În termeni generali contrafacerea înseamnă violarea dreptului proprietății industriale în timp ce pirateria înseamnă violarea dreptului de autor și a altor drepturi asemănătoare. În data de 28 martie Comitetul pentru afaceri juridice a adoptat raportul lui Janelly Fourtou, membru în Parlamentul European, referitor la Carta verde a Comisiei privind "Combaterea contrafacerii și a pirateriei pe piața unică", document de o importanță fundamentală pentru viitorul inițiativelor și pentru sănătatea și siguranța consumatorilor.

"Contrafacerea și pirateria nu sunt bune pentru creativitate și inovație. Ele aduc prejudicii micilor afaceri care creează locuri de muncă și care au idei inovatoare". Raportul a subliniat de asemenea că este necesar a distruge legătura (care devine din ce în ce mai strânsă) dintre contrafacere, piraterie și crima organizată.

Raportul a solicitat Comisiei: să adopte un procedeu global și coordonat pentru prevenirea și aplicarea legii; publicul să fie mai bine informat despre aspectele ilegale și criminale ale contrafacerii și pirateriei; asigurarea unui schimb de *know-how* și adoptarea la nivelul Comunității a celor mai bune practici naționale; sublinierea importanței armonizării legislației pentru combaterea contrafacerii și pirateriei și eliminarea dezacordurilor din reglementările privind protecția proprietății intelectuale pe piața unică; crearea unui cadru corespunzător pentru asistență reciprocă între autoritățile competente ale statelor membre; să convingă Consiliul să ia în considerare armonizarea legilor penale ale statelor membre privind violarea legislației referitoare la contrafacere și piraterie; impunerea unor sancțiuni mai severe prin legi penale, măsuri și proceduri civile (daune și interes) pentru a fi făcute mai eficiente.

În final, raportul a subliniat faptul că negocierile de aderare a unor noi state membre și negocierile de comerț cu țări terțe trebuie să scoată în evidență în primul rând protecția și exercitarea efectivă a drepturilor proprietății intelectuale. Raportul va fi dezbătut în sesiunea plenară din luna mai.

Directiva privind protecția datelor personale: accesul publicului la documente a fost respins

La nivelul UE, pericolul unui posibil abuz al datelor personale este luat în considerare de două directive, anume **Directiva 95/46/CE** pentru protecția persoanelor în cazul prelucrării datelor personale și circulația liberă a unor astfel de date (OJ L 281 din 23.11.95, p. 31) și **Directiva 97/66/CE** privind prelucrarea datelor personale și protecția aspectelor particulare în sectorul telecomunicațiilor (OJ L 24 din 31.01.98, p. 1).Totuși, nici una din ele nu se aplică la instituțiile UE. Astfel, în septembrie 1999, Comisia a propus amendarea Directivei Europene privind datele personale.

În 21 martie Comitetul afacerilor juridice și-a prezentat proiectul privind protecția datelor personale.

În ceea ce privește problema accesului public la documente, Parlamentul a introdus un amendament – un nou **Articol 3 Paragraful 3** (Amendamentul 2) unde se spune: "problemele privind accesul public la documente vor face obiectul unei reglementări a Parlamentului European și Consiliului cu referire la accesul public la documentele Parlamentului European, Consiliului și Comisiei". Motivele respingerii accesului la documente vor fi cuprinse în Ordonanța accesului public care așteaptă acum votul în plenară.

Directiva comerțului electronic: Consiliul a adoptat o poziție comună

În data de 11 aprilie Comitetul Parlamentului European pentru afaceri juridice a aprobat fără amendamente poziția Consiliului în ceea ce privește Directiva comerțului electronic. Aceasta este răspunsul la dorința exprimată de Consiliu, de adoptare rapidă și implementare a noilor reguli propuse privind comerțul electronic. Comitetul a considerat că poziția comună a Consiliului este admisibilă deoarece cuprinde majoritatea amendamentelor făcute de Parlament la prima versiune. Amendamentele urmăresc o protecție din ce în ce mai mare a consumatorilor. Astfel, comitetul a recomandat ca directiva să fie adoptată cât mai curând posibil în sprijinul dezvoltării comerțului electronic în Europa.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Comitetul a subliniat de asemenea faptul că directiva trebuie să fie revizuită la fiecare trei ani. Se așteaptă ca Parlamentul European să realizeze a doua variantă la începutul lunii mai.

Comerțul electronic: acordul privind Convenția de la Bruxelles a fost respins

Luna trecută, Diana Wallis, membru în Parlamentul European, împreună cu aliații ei socialiști și-a respins propriul raport de propuneri de actualizare a acordului cunoscut sub numele de Convenția de la Bruxelles. Scopul raportului este armonizarea regulilor pentru legea internațională din statele membre referitoare la jurisdicție și la îmbunătățirea și accelerarea recunoașterii și aplicării hotărârilor în probleme civile și comerciale.

Wallis a declarat că modificările aduse raportului ei, provocate de centru – dreapta, atunci când raportul a fost dezbătut de Comitetul afacerilor juridice, ar fi contestat drepturile legale vitale ale consumatorilor. Documentul amendat nu ar fi reflectat punctele ei de vedere, așa încât ea lucrează acum la un nou proiect al raportului. La propunerea inițială a Comisiei, cumpărătorii on-line ar fi putut să facă contestații asupra mărfurilor și serviciilor la tribunalele lor naționale. Membrii de centru – dreapta ai Parlamentului European au spus că amendamentele făcute sunt mai favorabile afacerilor mici, oferind totuși satisfacție consumatorilor. Amendamentele mai cuprindeau și permisiunea ca firmele să stipuleze pe Website-urile lor faptul că rezolvarea contestațiilor trebuie să se facă mai degrabă de tribunalele din țara lor și nu din țara consumatorilor.

Telecomunicații: recomandările au fost adoptate

În data de 10 noiembrie 1999 Comisia a adoptat un pachet de patru comunicări pentru revizuirea cadrului corespunzător pentru infrastructura comunicațiilor electronice și a altor servicii. Acestea sunt pregătite sub forma a cinci directive noi care trebuie înaintate statelor membre.

În 26 aprilie Comisia a adoptat o Recomandare privind **accesul la nodurile locale**. Recomandarea solicită statelor membre să adopte măsuri juridice corespunzătoare, până la 31 decembrie 2000, pentru operatorii telecomunicațiilor fixe, pentru a asigura accesul deplin la nodurile locale. În plus, Comisia a adoptat un comunicat complementar care subliniază legătura Recomandării cu directivele specifice, relevante ale sectorului și explică cum se aplică regulile de concurență conform cărora operatorii au obligația de a asigura accesul la nodul local în anumite condiții. Comisia a indicat de asemenea liniile generale care să fie incluse în cele cinci directive care urmează să fie propuse în iunie, o comunicare privind *Studiul Comunicațiilor 1999* precum și rezultatele consultației publice referitoare la *Studiul Comunicațiilor 1999* care a scos în evidență dinamismul schimbărilor tehnologice și de piață din acest sector, exemplificat prin convergența tehnologică a sectoarelor de telecomunicații, media și tehnologia informațiilor și apariția Internetului. Lucrurile se încadrează în contextul inițiativei **eEurope**, în care data de 31 decembrie 2000 a fost fixată pentru asigurarea accesului la nodurile locale ale operatorilor existenți.

"Nod local" înseamnă circuitul care leagă în mod fizic sediul clientului cu centrala telefonică locală sau cu orice instalație echivalentă a operatorului de telecomunicații. "Nelegarea" nodului local permite altor operatori să utilizeze nodurile locale instalate de operatorii tradiționali.

Mai multe state membre au impus deja sau au fixat în mod formal date pentru nelegare (Austria, Danemarca, Finlanda, Germania, Italia, Olanda, Anglia).

Comisia și-a anunțat intenția de a publica recomandările privind prețurile și alte aspecte referitoare la accesul la rețeaua locală și la aspectele tehnice și economice ale nelegării nodului local. Textul-proiect va fi prezentat și discutat în mod public în data de 10 mai la Bruxelles. Alte informații pot fi găsite la adresa: http://europa.eu.int/comm/information-society/policy/telecom/ index en.html

Transparență: a fost discutat proiectul de reglementare a accesului public la documente

În 13 aprilie, Jacob Söderman (Ombudsman european) și Romano Prodi au discutat proiectul reglementării accesului public la documente. Dl. Söderman a sperat că propunerea, care se află acum în proces legislativ, va introduce schimbări în favoarea unei transparențe mai mari. El a criticat de asemenea marea discreție pe care proiectul o permite instituțiilor când pretind confidențialitate pentru documente. Această reglementare a fost propusă de către Comisie în luna ianuarie, urmărind a se acorda cetățenilor și rezidenților Uniunii dreptul de acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și Comisiei. Punctul de vedere al Parlamentului European asupra acestui proiect de reglementare va fi exprimat la începutul lunii iulie, dată care a fost fixată de către Consiliu și Comisie.

Programe – Planuri de acțiune

A fost adoptat programul: "2001 – Anul european al limbilor"

În 13 aprilie Parlamentul European a adoptat rezoluția privind propunerea ca anul 2001 să fie **Anul european al limbilor**. Raportorul Parlamentului a fost Vasco Graça Moura, membru al Parlamentului European. Parlamentul a adoptat o serie de amendamente: o referire la valoare în termenii civilizației și culturii – toate limbile trebuie să fie recunoscute că au în mod egal valoare și demnitate iar multilingvismul trebuie încurajat; acțiunile care se vor întreprinde trebuie să fie compatibile cu acțiunile și inițiativele Comunității din domeniul culturii; campania de informare a Comunității ar trebui să includă, printre altele, înființarea unui Website interactiv și diseminarea informațiilor despre proiectele propuse; trebuie realizate studii la nivelul Comunității pentru a defini situația din Europa în ceea ce privește limbile (inclusiv limbile scrise și cele clasice), utilizarea lor (inclusiv în cercetarea științifică și universitară), predarea și învățarea limbilor, precum și dobândirea altor îndemânări înrudite; mai multe amendamente au subliniat bogăția reprezentată de diversitatea lingvistică și importanța cunoașterii limbii materne. Totuși, a fost respinsă propoziția care admite faptul că "prin cunoașterea limbilor latină și greacă" este ușurată învățarea altor limbi.

Multe din aceste amendamente au fost aprobate de Consiliu și Comisie.

Programul "Cultura 2000": publicat în Jurnalul Oficial

Programul **"Cultura 2000"** a fost aprobat în februarie și a fost publicat în Jurnalul Oficial în luna martie. El acoperă perioada 2000 – 2004, cu o alocație bugetară de 167 milioane Euro. Este compus din două anexe: acțiunile și manifestările cuprinse în program și o prezentare a fondurilor disponibile pentru diferite acțiuni (Capitala culturală europeană, Luna culturală europeană, alte evenimente culturale etc.); princi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

palele obiective din diferite domenii (cărți, muzică, lectură și traduceri, spectacole, patrimoniu cultural etc.). Propunerile și formularele de înscriere pentru anul 2000 se pot adresa la: http://europa.eu.int/comm/culture/culture 2000-en.html

Cercetare: comunicare de dezbătut la următoarea sesiune plenară

În 10 aprilie, grupul de lucru al Comisiei privind procedeele manageriale pentru programul-cadru de cercetare a înaintat un raport care propunea diverse măsuri de o mai mare eficiență în sprijinul acordat de Comunitate domeniului cercetării. Raportul face observația că deseori un procedeu uniform este aplicat la acțiuni foarte diverse: proiecte de cercetare și dezvoltare, subvenții, rețele, măsuri de acompaniere etc. Propunerile pledează pentru o mai bună implementare a programelor specifice, pentru a fi mai bine orientate către activități strategice majore, forme de susținere a cercetării sau recurgerea la alte instrumente financiare care ar putea fi luate în considerație pentru al VI-lea program-cadru.

Comunicarea Comisiei cu privire la găsirea unor mai bune căi de organizare a cercetării în Europa și înaintarea sugestiilor pentru dezbatere a fost prezentată în luna ianuarie 2000. Comunicarea așteaptă acum votul în plenară, în ziua de 9 mai.

G8 – Educație: miniștrii decid întărirea cooperării

În data de 2 aprilie, miniștrii Educației din țările G8 și doamna Reding, Comisionarul european pentru educație, s-au întâlnit la Tokio și Okinawa la invitația președinției japoneze a țărilor G8. Propunerile făcute au fost înaintate șefilor de stat și de guvern care se vor întâlni în luna iulie, în scopul adaptării sistemelor noastre de educație la noua economie. Uniunea Europeană poate oferi partenerilor din G8 experiență, mai ales în problema mobilității, dar poate să și învețe de la aceștia, mai ales despre utilizarea noilor tehnologii în educație.

S-a convenit asupra următoarelor probleme: reducerea obstacolelor în mobilitatea studenților, a absolvenților de școli profesionale și a profesorilor; promovarea utilizării noilor tehnologii în actul didactic; dezvoltarea educației și instruirii permanente; dezvoltarea instrumentelor pentru compararea practicilor sistemelor educaționale.

Comerțul electronic: a fost propus un "forum electronic de confidență"

Comisia Europeană a propus înființarea unui forum on-line pentru rezolvarea rapidă și eficientă a disputelor din comerțul electronic, fără intervenția unei acțiuni judiciare. "Forumul electronic de confidență" urmărește afacerile și dorința consumatorilor de a cumpăra mărfuri sau servicii pe Internet (mai ales din alte țări) și caută să sprijine coordonarea dintre diferite inițiative de promovare a unor mecanisme rapide și eficiente de corectare în rezolvarea, cu costuri mici și fără acțiuni judiciare, a unor posibile probleme întâlnite de grupurile-țintă.

Forumul on-line a fost sprijinit de participanții la un recent atelier ARD (Alternative Dispute Resolution) organizat de Comisie la Bruxelles. Comisia Inițiativei **eEurope** a remarcat dezvoltarea rapidă a schemelor ARD ca un element esențial în crearea confidenței consumatorilor în comerțul electronic. Inițiativele actuale ale Comisiei, de încurajare a dezvoltării ARD includ o posibilă co-finanțare a proiectelor-pilot de derulare a acestor sisteme de reglementare, fie în contextul programului de cercetare IST, fie în cel al programului TEN – Telecom.

Dialogul global asupra comerțului electronic

Directori de firme din Uniunea Europeană, SUA și Asia vor participa la întâlnirea pe această temă care va avea loc la New York și unde delegații încearcă să obțină un acord asupra următoarei runde privind prioritățile politicii Internet. Scopul acestei întruniri este consolidarea direcției și strategiei acestui domeniu, ca și influențarea politicilor guvernelor din toată lumea în ceea ce privește comerțul electronic. Alte probleme care vor fi abordate la această întrunire sunt: impunerea unor taxe pentru comerțul electronic, planurile de rezolvare alternativă a contestațiilor și protecția consumatorilor. Alte informații se găsesc la: http://www.gbde.org

UE – Asia: procesul ASEM și cadrul de cooperare trebuie actualizate

Procesul ASEM a început în luna martie 1996 cu prima întrunire Asia – Europa care a avut loc la Bangkok. Al doilea summit ASEM a fost ținut la Londra în luna aprilie 1998. Un cadru de cooperare Asia – Europa (AECF) a fost adoptat la summitul de la Londra, unde s-au stabilit anumite obiective, priorități și proceduri-cheie pentru procesul ASEM, ca și un mecanism simplu și practic de coordonare. Este prevăzut ca acest cadru să fie actualizat la al treilea proces ASEM din Seul, în 20 octombrie 2000.

Pentru summitul de la Seul, Comisia a propus unele priorități generale și cinci priorități pe termen scurt. Aceste priorități se bazează pe cei trei piloni ai dialogului ASEM: probleme economice și financiare, probleme culturale și intelectuale și probleme politice. Se pregătesc de asemenea mai multe inițiative pentru intensificarea schimburilor educaționale.

Comisia propune: o creștere a numărului de subvenții; lansarea unui program valoros de subvenții inspirat de subvențiile Jean Monnet și de programele Rhodes și Fulbright; promovarea schimburilor de tineri lucrători, mai ales prin programe de instruire în întreprinderi. Acestea vor fi integrate în "cadrul actualizat de cooperare dintre Asia și Europa" care va fi adoptat la Seul.

UE – Mercosur: un viitor acord – cadru

Un viitor acord între Uniunea Europeană și Mercosur (Argentina, Brazilia, Paraguay, Uruguay) va extinde sfera de acțiune a Acordului-cadru de cooperare interregională semnat în decembrie 1995. Principalul obiectiv al acestui acord provizoriu a fost înființarea unei asociații politice și economice interregionale. El este deschis evoluțiilor viitoare și urmărește promovarea relațiilor dintre cele două procese de integrare regională în domeniile politic, economic, comercial, industrial, științific, tehnologic, instituțional și cultural.

În septembrie 1999 Consiliul UE a aprobat directivele de negociere privind această asociație care vor fi adoptate în prima jumătate a anului 2000. Au fost formate trei subgrupe de lucru: sectorul economic, unde se acordă prioritate cooperării industriale, reglementărilor tehnice, serviciilor, investițiilor, dialogului macroeconomic, științei, tehnologiei și telecomunicațiilor; sectorul social și cultural, unde cooperarea va viza în principal formarea profesională și schimbul cultural; sectorul financiar și cooperarea tehnică, unde se va pune accent pe administrația publică, schimburile instituționale și promovarea integrării regionale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Media: inițiativa ESC privind pluralismul a fost adoptată

Comitetul Economic și Social (ESC) și-a prezentat inițiativa privind "pluralismul și concentrarea în media". Inițiativa a fost adoptată în sesiunea plenară din luna martie (29 – 30 martie 2000). Astfel, ESC propune ca instituțiile europene să elaboreze directive care să țină seama de cerințele pluralismului, respectând diferențele dintre statele membre. Astfel de îndrumări ar putea completa legea concurenței, concentrându-se asupra dimensiunii sociale și a diversității culturale a materialelor media.

Comitetul a formulat trei idei: servicii de Internet audiovizual și de informare – ESC ar dori ca utilizatorii Internet să profite de protecțiile privind pluralismul și diversitatea; trebuie să se acorde atenție "portalurilor" care au tendința de a standardiza informațiile disponibile; publicul să devină capabil să identifice informațiile disponibile cu ajutorul unei "etichete europene" care să indice calitatea informațiilor și standardele profesionale prin intermediul unei autoreglări a industriei.

Politica informației: o comunicare va fi prezentată până în vară

În sesiunea plenară din 14 aprilie s-a dezbătut schimbarea anunțată de Comisie cu privire la strategia în informație. Comisionarul Viviane Reding a declarat că în trecut a existat o ruptură între cetățeni și instituții și că este necesar să se acorde atenție publicului, tinerilor, reprezentanților regionali și naționali, deoarece publicul general nu are suficiente informații despre activitatea și oportunitățile UE iar lucrul acesta se reflectă printr-o atitudine sceptică față de următoarea etapă a integrării europene.

Membrii Parlamentului au salutat această nouă strategie. Totuși, Perry, membru al Parlamentului European, a fost de părere că s-ar putea cheltui pentru strategia de informare o anumită sumă din banii pentru programul SOCRATES. El a mai spus că Website-ul UE ar trebui să fie mai bine cunoscut. D-nii Bohm și MacCormick, membri ai Parlamentului European, au subliniat necesitatea unei dimensiuni regionale a politicii de informare.

Comisionarul Reding a anunțat în fața Parlamentului European intenția Comisiei de a prezenta, până în vară, o comunicare despre noua politică de informare bazată pe descentralizare, proximitate și o implicare mai mare a tuturor sectoarelor sociale. Acest anunț este răspunsul dat membrilor Parlamentului European, Andreasen, De Clercq și Sandersten-Holte, care au avut o intervenție asupra strategiei de informare și comunicare a UE.

Conferință interguvernamentală: se așteaptă decizia finală

În 13 aprilie, la prima audiere, Parlamentul European a adoptat rezoluția înaintată de Giorgos Dimitrakopoulos și Jo Leinen, membri ai Parlamentului European, privind propunerile practice pentru viitoarea Conferință interguvernamentală. Rezoluția cuprinde propuneri pentru reforma tuturor instituțiilor, precum și proceduri decizionale. Co-decizia și votul majoritar calificat trebuie să devină regula generală în luarea deciziilor în sfera legislativă. Rezoluția cuprinde și propuneri privind personalitatea juridică a Uniunii și întărirea rolului ei extern. De asemenea, este subliniată importanța economiei sociale de piață.

În Tratatul CE, votul majoritar calificat ar trebui introdus în probleme cum ar fi proprietatea intelectuală. Raportul Președinției Europene cu privire la progresul înregistrat de Conferința interguvernamentală va fi prezentat la Consiliul European de la Feira care va avea loc în luna iunie 2000.

Societatea informațională: recomandări pentru managementul Internet

În data de 11 aprilie, Comisia Europeană a prezentat o serie de recomandări-cheie pentru îmbunătățirea funcționării viitoare a Internetului și care se concentrează asupra modului în care infrastructura Internetului este coordonată la nivel internațional. Aceasta include sistemul **dot.com** sau dot.gov al numelor de domenii (instrumente prin care persoanele particulare și oamenii de afaceri comunică prin Internet) și sistemul de adresare Internet Protocol. Această comunicare adresată Consiliului și Parlmentului arată hotărârea Comisiei Europene de a oferi oamenilor de afaceri și persoanelor particulare acces la o infrastructură ieftină de comunicații. Stabilirea unui cadru corect pentru Internet este un lucru fundamental pentru strategia generală a Comisiei în inițiativa **eEurope**.

Iată câteva dintre recomandările-cheie ale Comisiei: alegerea membrilor Comitetului ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers); înregistrarea domeniilor de vârf în conformitate cu principiile proprietății intelectuale și ale protecției datelor personale; transparența modului de finanțare; de la adresele bazate pe numere cu o lungime de 32 biți să se treacă la un protocol de adrese bazat pe numere de 128 biți, în scopul creșterii numărului de adrese și utilizări Internet; înființarea unui nou nume de domeniu **dot.UE**; facilitarea accesului la Internet prin politici UE corespunzătoare privind prețurile și nelegarea nodurilor locale.

În prezent, au loc evoluții importante în ceea ce privește organizarea și managementul Internetului. De exemplu, ICANN a sprijinit directivele WIPO (World Intellectual Property Organization) pentru rezolvarea contestațiilor în cazul numelor de domeniu și al mărcilor de fabricație. Comisia a lansat un proces de consultare în privința înființării unui nou domeniu Internet de vârf, dot.UE.

Programul IST: acțiunea "Multimedia, conținut și instrumente"

CORDIS este noua gazdă pentru acțiunea-cheie III (KA III) "Patrimoniu digital și conținut cultural" care face parte din programul IST. Acțiunea KA III urmărește dezvoltarea produselor și serviciilor din domeniul informației, permițând diversitatea lingvistică și culturală în Europa și întărind sistemele de educație și pregătire profesională pentru învățare permanentă. Alte informații pot fi găsite la http://www.cordis.lu/ist/ka3/digicult/home.html

Procesul transferării informațiilor a început deja. Informațiile despre ultimele evoluții vor fi disponibile la http://www.cordis.lu/ist/ka3/; utilizatorii care solicită informații neaccesibile în mod curent trebuie să contacteze programul de asistență al IST.

Piața internă: strategia pentru următorii cinci ani

În 13 aprilie, raportul Anei Palacio Vallelersundi, membru al Parlamentului European, a fost adoptat de către Parlament. Comitetul afacerilor juridice a susținut metoda și obiectivele stabilite de Comisie. Comisia a optat pentru o metodă de lucru bazată pe acțiuni-cheie precise, cu termene limită de realizare, care ar putea fi revizuite și, dacă este cazul, corectate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Raportul a recomandat Comisiei să urmărească cu mai multă atenție progresul statelor membre în implementarea regulilor pieței unice. O serie de recomandări vizează reducerea birocrației și îmbunătățirea dialogului cu oamenii de afaceri. Raportul a înaintat diferite propuneri privind comerțul electronic, mai ales simplificarea sistemului TVA și accelerarea aplicării lui în comerțul electronic. De asemenea, Comisia a recomandat crearea unei rețele europene de sisteme ARD (de rezolvare alternativă a contestațiilor), mai ales pentru tranzacții on-line, care ar oferi consumatorilor o șansă reală de obținere a unei reparații juridice. Acest lucru este important pentru creșterea încrederii consumatorilor în comerțul electronic iar firmelor mici li se facilitează deschiderea pe Internet de site-uri comerciale.

Această strategie vizează perioada 2000 – 2004 și cuprinde patru domenii: cetățeni, piețe, mediu de afaceri și aspecte externe. Alte informații despre strategia pieței interne pot fi găsite la http://europa.eu.int/comm/internal market/en/update/strategy/index.html

Summitul de la Lisabona: Președinția și Comisia raportează rezultatele obținute

La summitul de la Lisabona, liderii UE au convenit asupra unor sarcini specifice de liberalizare a secției telecom. Statele membre și-au intensificat eforturile în domeniul educației și formării profesionale, de exemplu, prin dublarea numărului indivizilor de 18 – 24 de ani care primesc o anumită formă de educație, până în anul 2010 și prin stabilirea directivelor privind noile calificări în învățarea permanentă.

O mai mare atenție trebuie acordată cercetării și dezvoltării, ca și inovației, prin introducerea unui nou patent UE până în anul 2002 și a unei rețele electronice de date trans-europeane de mare viteză până în anul 2001. Cooperarea economică trebuie îmbunătățită prin mai multe cheltuieli publice orientate către sectorul de cercetare și dezvoltare, reducându-se asistența statului, ca și printr-o reformă a taxelor și sistemului de protecție socială în scopul încurajării muncii.

Comisia lucrează în prezent la realizarea diferitelor mandate pe care le-a primit la Lisabona, și anume: Planul de acțiune pentru **eEurope**; Domeniul european de cercetare și inovație; piața internă; educație și instruire: învățarea electronică; "Spre un nou program social european" și evoluția protecției sociale.

La sesiunea din 13 iunie a Consiliului European de la Feira va exista posibilitatea evaluării progresului înregistrat în aceste probleme.

Europa de Sud-Est: Pactul de stabilitate a fost adoptat

În data de 10 iunie 1999 a fost stabilit Pactul de stabilitate pentru Europa de Sud-Est. În mai 1999 Comisia a făcut un nou pas în aplicarea strategiei regionale elaborate în 1996, înaintând propuneri pentru un proces de stabilizare și asociere, considerat ca o contribuție importantă a UE la Pactul de stabilitate. În decembrie 1999 au fost adoptate directivele unui proiect de asociere și reconstrucție în vestul Balcanilor care trebuie să înlocuiască actualele reglementări PHARE și Obnova. Prin programul CARA, Comisia urmărește să apropie țările din regiune de UE și să întărească relațiile acestor țări unele cu altele.

În data de 21 martie 2000 a fost adoptat raportul lui Jan Lagendijk cu privire la Pactul de stabilitate pentru Europa de Sud-Est. Raportul cere Uniunii să aibă un rol hotărâtor în Pactul de stabilitate. Cele trei domenii de lucru sunt: democrația și drepturile omului; reconstrucția economică, dezvoltare și cooperare; securitate, incluzând justiție și afaceri interne.

Evenimente

- **Al VIII-lea Congres internațional de biblioteconomie medicală și a VII-a Conferință europeană a informațiilor și bibliotecilor medicale** – Londra, 2 – 5 iulie 2000

Bibliotecile și domeniul informației sunt din ce în ce mai mult legate de lucrul pe calculator și de activitatea de editare ca rețele în care suntem implicați cu toții. Congresul va dezbate posibilitățile practice ale acestei tendințe și modalitățile în care ea va schimba natura și filosofia profesiilor legate de informație. Dintre subiectele care vor fi discutate: reflecții asupra tendințelor în activitatea de editare; teme din informația globală despre sănătate; bibliotecari și informatică; tehnologia informațiilor și comunicațiilor; abordări în dezvoltarea profesională continuă, situații în dezvoltarea website-ului; sprijinirea informației în zonele rurale; conducerea bibliotecilor academice în secolul 21; servicii pentru grupuri-țintă de utilizatori; biblioteca electronică; rețeaua de biblioteci și colaborarea în practică. Pentru alte informații vă puteți adresa la: http://www.icml.org/

- **Curs internațional de vară privind Legea dreptului de autor** – Amsterdam, 9 – 15 iulie 2000

Specialiștii în Copyright trebuie să se familiarizeze cu noile norme ale Acordului GATT/TRIPS, ale Tratatului WIPO și ale diferitelor directive europene implementate în legislația națională. La această conferință participanții vor cunoaște aspectele cele mai importante ale Legii Copyright dintr-o perspectivă comparativă și în lumina recentelor acorduri regionale și internaționale. Totodată, participanții vor primi un pachet de materiale constând din cele mai relevante documente legislative europene, americane și internaționale. Pentru mai multe informații contactați Janny Koopman, Institutul Eggens, tel. +31 20 525 4942; fax: +31 20 525 3307; email: janny@jur.uva.nl sau http://www.ivir.nl./final-uk.html

- **Al IX-lea Simpozion internațional BOBCATSSS privind bibliotecile și știința informației** – Vilnius, 29 – 31 ianuarie 2001; termen limită: 15 septembrie 2000 (rezumate), 31 decembrie 2000 (comunicări)

Simpozionul, la care vor participa specialiști din domeniul informației, conferențiari din domeniul biblioteconomic și informațional, studenți va pune în discuție teme precum funcția informației în dezvoltarea democrației, cunoașterea noilor tehnologii, instruirea și educația, informația ca produs comercial. Cei interesați pot contribui prin comunicări pe tema "Cunoaștere, informație și democrație într-o societate deschisă: rolul bibliotecilor și informației". Pentru alte informații contactați Tomas Derzanauskas, Vilnius, email: tomas.derzanauskas@kf.vu.lt sau Siri Rosbak Glosli, Oslo, email: Siri.R.Glosli@stud.jbi.hioslo.no sau http://www.bobcatsss.com

(Din buletinul **EBLIDA** "Hot News", aprilie 2000)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Undeva, în Europa...

Marele "Oscar" și calitatea de martor (I)

Teofil BĂLAJ

Pentru criticii francezi şi – poate încă mai mult – pentru publicul internațional, François Reichenbach reprezintă prototipul cineastului *total*, al creatorului de film care obişnuieşte să semneze cu un singur nume genericul filmelor sale, pe care le produce, ale căror scenarii le scrie, a căror regie îi aparține şi pe care le filmează tot el.

"Omul-orchestră al cinematografiei mondiale" a fost distins de două ori cu Marele "Oscar" pentru filmul documentar şi de televiziune. Ultima dată pentru lungmetrajul artistic, care este admirabila poveste pentru ecran lat, "*Dragostea de viață – Arthur Rubinstein*".

Orson Welles

După portretele cinematografice ale lui Orson Welles (despre care îi place să spună că este "geniul în stare brută, primară"), Herbert von Karajan ("marele actor"), Brigitte Bardot ("un copil alintat şi atîta tot"), El Cordobes, idolul Spaniei cu tauri ("naturaleţea multiplicată la infinit"), Jean Moreau ("greierele şi furnica în sfîrşit împreunate"), după ce a realizat "Mexicul" (60 de ore filmate în trei ani şi reduse la 120 de minute de proiecție sub titlul "Mexicul şi eu!" şi alte 120 de minute de proiecție – de data aceasta cu acțiune imaginată – sub titlul "Tu n'entens pas les chiens à boxer"), după ce la München şi Salsburg a imortalizat secvență cu secvență naşterea unei opere, "*Valchiria*", de la prima lectură a partiturilor pînă la premiera de gală, după ce a străbătut Statele Unite ale Americii, apoi Spania, Portugalia şi Franța, François Reichenbach s-a întors la el însuşi.

– Portretul lui Orson Welles l-am început în perioada filmărilor din împrejurimile Madridului şi apoi de la Paris pentru epopeea "Va arde Parisul?".

Eram în grădinile de la Versailles, în fața Trianonului, şi căutam o secvență "de atmosferă" cînd tunetul vocii lui Orson ("No Camera!") m-a decis pentru mai mult decît o simplă secvență.

, Ne-am împrietenit repede pentru că Orson Welles este şi un excelent pictor.

... La Saint Tropez aveam să descopăr în Brigitte Bardot virtuțile cîntăreței şi ale dansatoarei căreia televiziunea americană i-a rezervat o atît de generoasă primire în show-ul "Brigita visează Parisul", iar pe cheiurile Senei, cîntecele ei s-au întîlnit cu ghitara lui Manitas de Plata, ceea ce a însemnat pentru 150 milione de telespectatori americani o întîlnire cu adevărat memorabilă.

Arthur Rubinstein nu este numai un pianist. Atunci cînd l-am ascultat pentru prima oară...

Şi François Reichenbach vorbeşte despre ceilalți oameni pe care i-a cunoscut cu prețuire, cu emoție şi cu convingerea că fiecare din ei, asemenea lui, îndrăgesc pînă la sacrificiu viața, prin angajamentul total față de profesia pe care şi-au ales-o şi pe care o pun în slujba celorlalți oameni şi a nevoii acestora de frumusețe.

Brigitte Bardot

– Vedeți... Eu nu sînt judecător. Eu sînt doar un martor. Judecătorii sînt cei care-mi văd acum şi îmi vor vedea şi mai tîrziu filmele. Prin filmele mele eu depun o mărturie. Atîta tot. Şi tocmai pentru ca această mărturie să fie cît mai completă şi mai cinstită, filmele mele nu au practic nici un scenariu. Nici regie. Au un operator şi eroul principal, care este viața. Cu tot ce face parte din trecutul, prezentul şi viitorul – atîta cît se poate prevedea – al acestui personaj.

Dacă, de pildă, o clădire prea înaltă mă stînjeneşte cînd filmez eu n-am să schimb nici clădirea nici locul, doar unghiul de filmare, întocmai cum dacă o vază cu flori îmi acoperă fața lui Arthur Rubinstein într-un moment în care simt că expresia ochilor săi îmi este necesară, n-am să mut nici vaza cu flori, nici pianul; am să schimb pur şi simplu locul camerei de luat vederi. Nimic mai mult.

– În alegerea subiectului pentru film, există totuşi o atitudine a celui care va semna cu un singur nume mărturia depusă.

– Fără îndoială... Este atitudinea martorului care nu poate fi altfel decît onest şi care relatează fără idei preconcepute un subiect de interes pentru înalta curte, alcătuită din milioane de bărbați şi femei ai acestui pămînt atît de însetați de adevăr şi de frumusețe.

Vedeți, în această privință am convingerea că oricît ne-am strădui să teoretizăm lucrurile, concluzia este una singură şi încă foarte simplă: viața este cel mai complet şi mai seducător scenariu. Nu este nevoie de nici un artificiu. Singurul lucru necesar este un operator corect care să ştie ține drept, cît mai drept cu putință, camera de luat vederi.

Restul vine de la sine.

Toate subiectele sînt pasionante dacă sînt abordate cu pasiune.

(va urma)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Bookarest 2000
Al VIII-lea Târg Internaţional de Carte
Bucureşti, 24 – 28 mai 2000

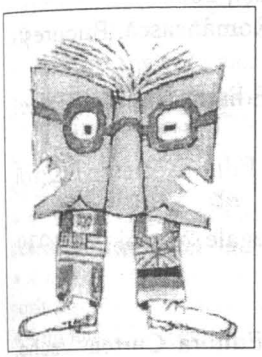

În zilele de 24 – 28 mai a.c., la Galeriile etaj 3 – 4 de la Teatrul Naţional şi la Sala Dalles, s-a desfăşurat cea de-a VIII-a ediţie a **Târgului Internaţional de Carte Bookarest 2000**, organizată de Fundaţia ARTEXPO, cu sprijinul Ministerului Culturii, al Centrului de Proiecte culturale ARCUB, al Asociaţiei Scriitorilor Profesionişti din România şi Asociaţiei Editorilor din România – AER.

Invitat de onoare la această ediţie a fost Marea Britanie, a cărei participare a fost organizată de British Council la Bucureşti.

A fost prezent un număr de 260 de expozanţi, din care 170 din România şi 90 din Marea Britanie, Franţa, Germania, SUA, Republica Moldova şi Belgia.

Programul pregătit de Consiliul Britanic a inclus prezentarea "Noului Consiliu Britanic" – seria de programe noi din septembrie 2000: concursuri despre Marea Britanie, o panoramă a literaturii britanice sub forma unei expoziţii de afişe, intitulată *The Writer's Eye/Ochiul scriitorului*, două mese rotunde, dintre care una cu tema "Traducerile literare din spaţiul britanic", lansarea premiului de traducere, acordat anual de Consiliul Britanic. În contextul temei centrale a ediţiei, a fost prezentat *Dicţionarul Internaţional Cambridge* pe CDROM şi au fost lansate mai multe cărţi finanţate prin schema de traduceri *British Books for Managers*, sau traduceri din literatura britanică.

Dintre evenimentele care au alcătuit programul Târgului menţionăm: Salonul de anticariat şi antichităţi; expoziţii de grafică, între care expoziţia artistului slovac Dušan Náge, expoziţia de gravură Daniel Petru Ionescu şi expoziţia studenţilor Universităţii de Arte, clasele profesorilor Mircea Dumitrescu şi Nistor Coita; expoziţia de fotografii Răzvan Voiculescu (Q-T-Raz); Gala Premiilor ASPRO (Asociaţia Scriitorilor Profesionişti din România) şi seria de lecturi literare, organizate de ASPRO; Premiile Asociaţiei Editorilor din România (AER); Conferinţa prof. Jacques Le Rider, "Europa Centrală Literară", urmată de lansarea programului de traduceri "Ideea europeană"; aproape 200 de lansări de cărţi şi colecţii noi; participarea unor scriitori români şi străini din Italia, Franţa, Marea Britanie.

Două publicaţii

Salutăm apariţia **Revistei Bibliotecii Naţionale a României**, nr. 1– 2/1999 şi a revistei de informaţie & cultură pentru tineret **INFO TEEN-AGE**, publicaţie lunară, proiect al organizaţiei neguvernamentale de tineret **Generaţia 2020**.

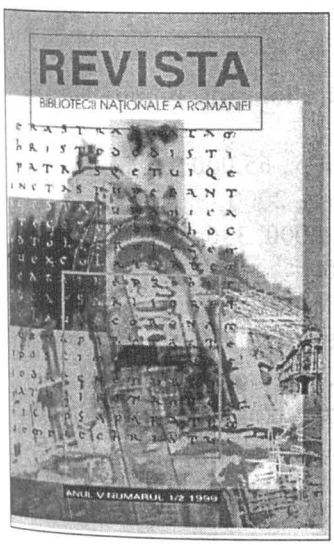

În privinţa **Revistei Bibliotecii Naţionale a României**, transcriem două precizări făcute de redacţie, alături de bogatul sumar al acestui număr:

- "Revista Bibliotecii Naţionale a României oferă cititorilor informaţii referitoare la colecţiile, produsele şi serviciile oferite de biblioteca noastră, fiind şi gazda unor studii şi cercetări originale ale specialiştilor români şi străini în domeniul biblioteconomiei şi ştiinţei informării".
- "Începând cu acest număr dublu (1/2 pe anul 1999), Revista noastră beneficiază de un nou redactor responsabil şi de un colectiv hotărât să realizeze o publicaţie de ţinută, în care, atât specialiştii în ştiinţele Bibliotecii, cât şi iubitorii de carte – «gurmanzii de delicii bibliofile», «consumatorii de patrimoniu» păstrat de Biblioteca Naţională a României – să-şi afirme sau să-şi regăsească ideile în rubricile acesteia. Şi, ca orice publicaţie, ea îşi propune şi o creştere de tiraj".

(**Ion Dan Erceanu**, Director General al Bibliotecii Naţionale a României)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Noutăți editoriale

- Benveniste, Émile, *Probleme de lingvistică generală*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, vol. I 334 p., 95.000 lei, vol. II 248 p., 75.000 lei
- Berenger, Jean, *Istoria Imperiului Habsburgilor 1273 – 1918*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 568 p., 195.000 lei
- Bonardel, Françoise, *Filosofia alchimiei. Marea Operă şi modernitatea*, Editura Polirom, Iaşi, 2000
- Breban, Nicolae, *Spiritul românesc în faţa unei dictaturi*, Editura ALL, Bucureşti, 2000
- Catulus, *Carmina*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 224 p., 30.000 lei
- *Cercetarea literară azi. Studii dedicate profesorului Paul Cornea*, Editura Polirom, Iaşi, 2000
- Choquard, Françoise, *Drumul spre Lipari*, traducere de Aurelia Ulici, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2000, 148 p.
- Cohen, Albert, *Frumoasa Domnului*, traducere din franceză de Irina Mavrodin, Editura Samuel Tastet, Bucureşti, 2000
- Constantinescu, Titel, *Frica şi alte spaime. Jurnal (1978 – 1989)*, vol. I, ediţia a II-a, Editura Victor Frunză, Bucureşti, 2000, 384 p., 50.000 lei
- Creangă, Ion, *Opere*, reproducere după ediţia G.T. Kirileanu – Editura Fundaţiilor Regale "Carol II", 1939, Editura Victor Frunză, Bucureşti, 2000, 220.000 lei
- Dostoievski, F.M., *Umiliţi şi obidiţi*, Editura RAO, Bucureşti, 2000
- Dumitrescu, Geo, *Poezii*, ediţie completă şi definitivă, prefaţă de Eugen Simion, Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2000, 312 p.
- Giurescu, Constantin C., *Amintiri*, Editura ALL, Bucureşti, 2000
- Guthrie, W.K.C., *O istorie a filosofiei greceşti*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, vol. I 424 p., 135.000 lei, vol. II 448 p., 137.000 lei
- Haşdeu, B. Petriceicu, *Etymologicum Magnum Romaniae*, vol. I, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 848 p., 189.000 lei
- Homer, *Iliada*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, vol. I 366 p., 65.000 lei, vol. II 350 p., 60.000 lei, vol. III 334 p., 55.000 lei
- Homer, *Odiseea*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, vol. I 368 p., 100.000 lei, vol. II 344 p., 100.000 lei, vol. III 320 p., 100.000 lei
- Ierunca, Virgil, *Trecut-au anii...*, Editura Humanitas, Colecţia "Memorii/jurnale/convorbiri", Bucureşti, 2000, 456 p.
- Isou, Isidore, *Adorabila romîncă*, traducere din franceză de Mioara Izverna, Editura Samuel Tastet, Bucureşti, 2000
- Lévy, Edmond, *Grecia în secolul V – Istoria Greciei antice*, vol. I şi II, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 304 p., 65.000 lei
- Liiceanu, Aurora, *Nici alb, nici negru – radiografia unui sat românesc (1948 – 1998)*, Editura Nemira, Bucureşti, 2000
- Livius, Titus, *Ab urbe condita*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, vol. I 420 p., 100.000 lei, vol. II 544 p., 130.000 lei
- Manent, Pierre, *Originile politicii moderne*, traducere din franceză de Alexandra Ionescu, Editura Nemira, Bucureşti, 2000
- Marrou, H.I., *Biserica în Antichitatea târzie*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 304 p., 65.000 lei
- Márquez, Gabriel Garcia, *Despre dragoste şi alţi demoni*, Editura RAO, Bucureşti, 2000
- Nedelcovici, Bujor, *Ultimii*, roman, ediţia a II-a, Editura Universalia, Bucureşti, 2000, 336 p.
- Negrici, Eugen, *Expresivitatea involuntară*, Editura Universalia, Bucureşti, 2000
- Platon, *Republica*, vol. I şi II, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 1024 p., 150.000 lei
- Papadat-Bengescu, Hortensia, *Rădăcini*, ediţie îngrijită, prefaţă, curriculum vitae, bibliografie de Dimitrie Stamatiadi, Editura Gramar, Colecţia "100+1 capodopere ale romanului românesc", Bucureşti, 2000, 534 p.
- Pessoa, Fernando, *Terapia eliberării*, prefaţă de José Augusto Seabra, cuvânt introductiv, selecţie şi traducere de Micaela Ghiţescu, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 2000, 182 p., 70.000 lei
- Schuhl, Pierre-Maxime, *Eseu asupra formării gândirii greceşti*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 416 p., 125.000 lei
- Simionescu, Mircea Horia, *Dicţionar onomastic*, Editura ALL, Bucureşti, 2000
- Sirinelli, Jean, *Urmaşii lui Alexandru cel Mare*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 472 p., 190.000 lei
- Weber, Max, *Sociologia religiei*, Editura Teora, Bucureşti, 2000, 270 p., 37.000 lei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendarul evenimentelor culturale
iunie 2000

♦ iunie 1900. 100 de ani de la apariția, la București, a revistei **"Ileana"**, publicație artistică și literară, sub îngrijirea lui I.C. Bacalbașa

♦1 iunie. **Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor**

♦ 1 iunie 1475. 525 de ani de la prima mențiune documentară a orașului **Craiova**

♦2 iunie 1840. 160 de ani de la nașterea lui **Thomas Hardy**, poet și romancier englez (2 iun. 1840 - 11 ian. 1928)

♦ 2 iunie 1965. 35 de ani de la moartea lui **Dumitru Caracostea**, critic și istoric literar (10 mart. 1879 - 2 iun. 1965)

♦ 2 iunie 1975. 25 de ani de la moartea lui **Scarlat Callimachi**, poet, publicist, istoric și muzeograf (20 sept. 1896 - 2 iun. 1975)

♦ 4 iunie 1875. 125 de ani de la moartea poetului german **Eduard Mörike** (8 sept. 1804 - 4 iun. 1875)

♦ 4 iunie 1905. 95 de ani de la nașterea lui **Nicolae Ursu**, compozitor și folclorist (4 iun. 1905 - 10 feb. 1969)

♦ 4 iunie 1920. 80 de ani de la încheierea, la Trianon, a **Tratatului de Pace între Puterile Aliate și Ungaria**, act care a însemnat recunoașterea pe plan internațional a Unirii Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România

♦ 4 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Dima**, compozitor și dirijor de cor (28 sept. 1847 - 4 iun. 1925)

♦ 5 iunie 1840. 160 de ani de la nașterea lui **Leon C. Negruzzi**, publicist (5 iun. 1840 - 15 iul. 1890)

♦ 5 iunie 1900. 100 de ani de la moartea scriitorului american **Stephen Crane** (1 nov. 1871 - 5 iun. 1900)

♦ 5 iunie 1935. 65 de ani de la moartea scriitorului **Eugen Goga** (11 dec. 1888 - 5 iun. 1935)

♦ 6 iunie 1875. 125 de ani de la nașterea scriitorului german **Thomas Mann**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1929 (6 iun. 1875 - 12 aug. 1955)

♦ 7 iunie 1940. 60 de ani de la nașterea poetului **Ion Murgeanu**

♦ 8 iunie 1910. 90 de ani de la nașterea lui **John Wood Campbell**, scriitor american de science-fiction (8 iun. 1910 - 11 iul. 1971)

♦ 8 iunie 1935. 65 de ani de la nașterea scriitorului **Victor Frunză**

♦ 8 iunie 1945. 55 de ani de la moartea poetului francez **Robert Desnos** (4 iul. 1900 - 8 iun. 1945)

♦ 9 iunie 1870. 130 de ani de la moartea scriitorului englez **Charles Dickens** (17 feb. 1812 - 9 iun. 1870)

♦ 10 iunie 1580. 420 de ani de la moartea lui **Luis Vaz de Camões**, poet portughez (1524 - 10 iun. 1580)

♦ 10 iunie 1860. 140 de ani de la nașterea **Haricleei Darclée (Hartulary)**, renumită soprană română (10 iun. 1860 - 10 ian. 1939)

♦ 10 iunie 1935. 65 de ani de la nașterea poetului **Adrian Beldeanu**

♦ 10 iunie 1935. 65 de ani de la nașterea scriitorului **Octavian Simu**

♦ 11 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Leopoldo Marechal**, poet și prozator argentinian (11 iun. 1900 - sept. 1970)

♦ 12 iunie 1980. 20 de ani de la moartea lui **Ion Andrei Deleanu**, traducător (20 apr. 1903 - 12 iun. 1980)

♦ 13 iunie 1865. 135 de ani de la nașterea lui **William Butler Yeats**, poet și dramaturg irlandez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1923 (13 iun. 1865 - 28 ian. 1939)

♦ 14 iunie 1875. 125 de ani de la nașterea scriitorului **Ion Dragoslav** (14 iun. 1875 - 5 mai 1928)

♦15 iunie 1900. 100 de ani de la apariția, la București, sub direcția lui B.P. Hașdeu, a gazetei politice **"Apărarea națională"**

♦ 16 iunie 1890. 110 ani de la nașterea lui **Stan Laurel (Arthur Stanley Jefferson)**, cunoscut actor de comedie englez (stabilit în SUA) care, împreună cu Oliver Norvell Hardy (Bran), a format cel mai îndrăgit cuplu de comici ai cinematografiei universale, jucând împreună în peste 90 de comedii între 1927 - 1951 (16 iun. 1890 - 23 feb. 1965)

♦ 16 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea lui **Anatol E. Baconsky**, poet, prozator și eseist (16 iun. 1925 - 4 mart. 1977)

♦ 16 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea poetului **Vitalie Cliuc**

♦ 17 iunie 1600. 400 de ani de la moartea lui **Giordano Bruno**, filosof italian (1548 - 17 iun. 1600)

♦ 17 iunie 1810. 190 de ani de la nașterea lui **August Treboniu Laurian**, filolog, istoric, publicist și om politic (17 iun. 1810 - 25 feb. 1881)

♦ 17 iunie 1880. 120 de ani de la nașterea lui **Carl van Vechten**, prozator american de origine olandeză (17 iun. 1880 - 21 dec. 1964)

♦17 iunie 1910. 90 de ani de la efectuarea **primului zbor al lui Aurel Vlaicu** pe dealul Cotrocenilor, cu avionul construit de el

♦17 iunie 1925. 75 de ani de la moartea lui **Anghel Saligny**, om de știință, inginer constructor; a proiectat și executat, începând cu 1887, celebrul pod de la Cernavodă, care-i poartă numele, inaugurat la 14 septembrie 1895 (19 apr. 1854 - 17 iun. 1925)

♦ 18 iunie 1875. 125 de ani de la moartea lui **Antonio Feliciano Visconte de Castilho**, poet portughez (28 ian. 1800 - 18 iun. 1875)

♦21 iunie 1905. 95 de ani de la nașterea lui **Jean-Paul Sartre**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1964 (21 iun. 1905 - 25 apr. 1980)

♦ 21 iunie 1915. 85 de ani de la nașterea scriitorului **A. I. Ștefănescu**

♦21 iunie 1925. 75 de ani de la moartea lui **Jan Hendrik Leopold**, poet simbolist olandez (11 mai 1865 - 21 iun. 1925)

♦22 iunie 1915. 85 de ani de la nașterea lui **Dumitru D. Panaitescu**, eseist

♦22 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea poetului și criticului literar **Ion Oarcăsu**

♦25 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea pictorului **Paul Gherasim**

♦ 26 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea poetei **Mira Preda**

♦ 26 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea scriitorului **A. Simion**

♦ 27 iunie 1840. 160 de ani de la nașterea scriitorului **Samson Bodnărescu** (27 iun. 1840 - 1902)

♦ 27 iunie 1850. 150 de ani de la nașterea lui **Ivan Minciov Vazov**, scriitor bulgar (27 iun. 1850 - 22 nov. 1921)

♦29 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Mac Constantinescu**, sculptor (29 iun. 1900 - 22 iun. 1979)

♦ 29 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea scriitorului francez **Antoine de Saint-Exupéry** (29 iun. 1900 - 31 iul. 1944)

♦ 29 iunie 1940. 60 de ani de la moartea lui **Paul Klee**, pictor și desenator german de origine elvețiană (18 dec. 1879 - 29 iun. 1940)

♦ 29 iunie 1970. 30 de ani de la moartea lui **Ionel Perlea**, dirijor și compozitor (13 dec. 1900 - 29 iun. 1970)

♦ 30 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Vrânceanu**, om de știință, matematician (30 iun. 1900 - 27 apr. 1979)

NOTĂ: Rubrică realizată de colectivul *Serviciului Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Eminescu Anniversary Year 2
Paul CERNOVODEANU – Foreign Travellers in the Time between the Union of Principalities and the War of Independence 4
Ana Maria ORĂŞANU – Old Bucharest Buildings – Creators and their Work: Ion D. Berindei (IV) 6
Hugo von GAUDI – Bucharest. A Short Vade – Mecum for Germans (I) 8
Lucia RADU – Veress Sándor: A 19th Century Hungarian Traveller in Dobrogea 12

Antoine de Saint-Exupéry Centenary 14

Nina VASILE – Essay on Eminescu 16
Teofil BĂLAJ – In the South, with Panait Istrati... (Instead of the End) 19

The Romanian National Civic Forum
Vasile ŞANDRU – The Relations of Romania with the European Union 22

INTAMEL Conference – Zürich, September 1999
Claudia LUX – Managing Library Employees from Different Cultural Backgrounds. The East – West Conflict in Berlin 28
EBLIDA Agenda 31
Teofil BĂLAJ – The Great "Oscar" and the Quality of Being a Witness (I) 36
The 8th Bucharest International Book Fair 37
Two Magazines 37
New Books 38

The Calendar of Cultural Events – June 2000 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poştal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob2@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar general de redacţie: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacţie: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **„Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 79711.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Municipală Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicaţiei. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Ţările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "Semne"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

1900 - 1944

"Şi cu toate acestea, noi toţi am cunoscut zborurile în care, dintr-o dată,
în lumina unui punct de vedere particular,
numai cu două ore înainte de escală, am simţit că ne aflăm departe,
aşa cum poate n-am fi simţit lucrul acesta în Indii,
şi de unde nu mai speram să ne întoarcem".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

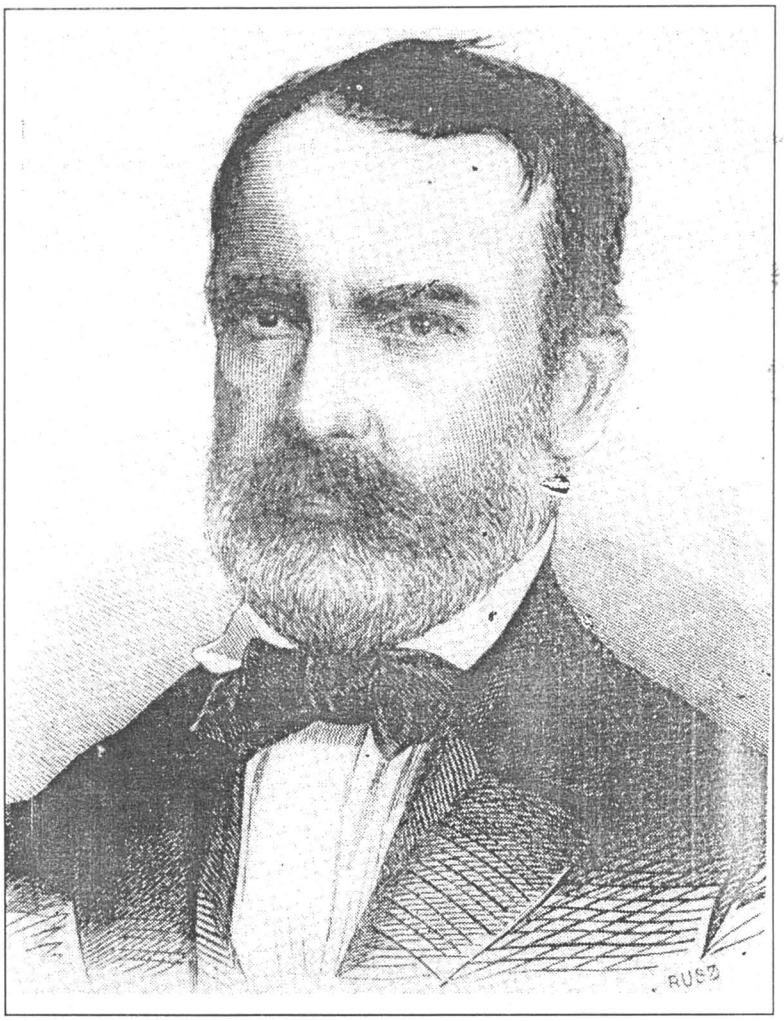

AUGUST TREBONIU LAURIAN

1810 - 1881

190 de ani de la naştere

"Mă întrebi să-mi dau părerea cum am putea să facem pe români cititori? La aceasta nu ştiu ce să răspunz. Eu am încercat cu ruginismul; am încercat cu mijlocismul şi cu radicalismul, şi tot nimica. Românii noştri se împart în patru clase, din două puncte de vedere: în **bogaţi** *şi* **săraci**, *apoi în* **cultivaţi** *(cu ceva cunoştinţe) şi în* **proşti** *(ignoranţi). Acum am băgat de seamă că cei mai mulţi bogaţi sînt proşti şi cei mai mulţi cultivaţi sînt săraci. Pe lîngă acestea, mai pune şi lenea şi nepăsarea, cea înnăscută românului, (nu te supăra!), şi vezi cît de puţini cetitori rămîn. Numai una îmi pare rău: că şi eu sînt sărac, că dacă aş fi bogat, le-aş face cărţi şi le-aş da gratis la săracii cultivaţi şi ai vedea ce de cititori aş avea".*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro